

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

ออกัสต์ กองต์

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

ออกัสต์ กองต์

ชัยนันทน์ ธรรม

๒๕๖๖

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แปลจาก

Lewis A. Coser, *Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971), pp. 2-41.

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

ออกัสต์ กองต์

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ร่วมกับ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

2537

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน ออกัสต์ กองต์

โดย ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย จามะวี พัทธพงษ์วงศ์

ISBN 974-571-449-6

ลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทยของ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนมิถุนายน 2537

จำนวน 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2239232

จัดจำหน่ายโดย ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้นล่าง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2210633

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสาวอรุณี อินทรสุขศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

แบบปกโดย นายสันติ อิศรพันธุ์

ราคาเล่มละ 50 บาท

คำนำของผู้แปล

หนังสือเรื่อง *แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Masters of Sociological Thought)* ของ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) นี้เป็นตำราทางสังคมวิทยาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไปทั้งในอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอังกฤษ เป็นหนังสือที่กล่าวถึงแนวความคิดของนักทฤษฎีผู้เป็นต้นกำเนิดแนวความคิดทางสังคมวิทยาชีวิตของเขา และบริบททางวิชาการและทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของเขา

ถึงจะมีความหลากหลายในเนื้อหาแต่ก็เห็นได้ชัดว่า นักคิดแต่ละคนได้รับการกระทบกระเทือนอย่างสำคัญของการเกิดขึ้นของ “สังคมสมัยใหม่” (modern society) และการจัดระเบียบและความสัมพันธ์ของคนในสังคมรูปแบบใหม่นี้ ซึ่งทำให้เรามองสังคมแตกต่างกันไป การศึกษาแนวความคิดของนักคิดเหล่านี้ น่าจะช่วยให้การทำความเข้าใจความหลากหลายของสังคมวิทยาในปัจจุบันและ “สังคมสมัยใหม่” ได้ดีขึ้น

ในการแปลครั้งนี้เลือกแปลเฉพาะนักทฤษฎี 8 ท่าน ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานและมีอิทธิพลสำคัญต่อทฤษฎีทางสังคมวิทยาปัจจุบัน บทที่ 1 และ 2 คือ กองต์ และ มาร์กซ์ แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์, บทที่ 3 และ 4 สเปนเซอร์ และ เดอร์ไคม์ แปลโดย นฤจร อธิธิจักระจรัส, บทที่ 5 ซิมเมล แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์ และ วารุณี ภูริสินสิทธ์, บทที่ 6 เวเบอร์ แปลโดย อังกาบ กอศรีพร, บทที่ 7 และ 8 คูลีย์ และ มีด แปลโดย วารุณี ภูริสินสิทธ์

ความดีทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ย่อมอยู่ที่ผู้แต่ง คือ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ อย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนข้อบกพร่องใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น คณะผู้แปลขอรับผิดชอบไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าคงได้รับการติชมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

จามะรี พิทักษ์วงศ์

นฤจร อธิธิจักระจรัส

วารุณี ภูริสินสิทธ์

อังกาบ กอศรีพร

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

หลายปีมาแล้วนักศึกษาผู้หนึ่งได้มาหาข้าพเจ้า ณ ที่ทำงานเพื่อปรึกษาแนวความคิดเรื่อง "ความเป็นกลางในค่านิยม" ในงานของแมกซ์ เวเบอร์ ข้าพเจ้าได้สนทนากับเขาอยู่นานพอสมควร แต่ในที่สุดด้วยท่าทางดูแคลน เขาได้สรุปความรู้สึกของเขาเกี่ยวกับเวเบอร์และประเด็นในเรื่องนี้ว่า "ในที่สุดแล้วเขาก็คงเพียงแต่จะหาทางปิดเรื่องไปให้พ้น ๆ เท่านั้น"

ถึงแม้ข้าพเจ้าจะได้แต่คิดมาเป็นเวลานานว่าจะเขียนหนังสือเล่มหนึ่งเกี่ยวกับประวัติทฤษฎีทางสังคมวิทยา การสนทนาในครั้งนั้นช่วยให้ความคิดนั้นเป็นจริงขึ้นมา และลักษณะของหนังสือที่ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเขียนก็ได้เริ่มก่อตัวขึ้นในความคิดของข้าพเจ้า

บัดนี้ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า สำหรับนักศึกษอเมริกันที่จะเข้าใจประวัติทฤษฎีทางสังคมวิทยาอย่างแท้จริง ต้องการมากกว่าความรู้ในเรื่องข้อเสนอกที่เป็นทางการและโครงสร้างทางทฤษฎี เพื่อที่จะเข้าใจความสำคัญของเรื่องดังกล่าว นักศึกษาจะต้องสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวิชาการซึ่งทฤษฎีเหล่านี้ได้ถือกำเนิดขึ้นมา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ความรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดทางสังคมและประวัติศาสตร์ของแนวความคิดจะทำให้สามารถประเมินความจริงและความถูกต้องของทฤษฎีเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง การประเมินแนวความคิดเฉพาะอันใดอันหนึ่งให้ถูกต้องมักจะเป็นสิ่งที่ยาก ถ้าไม่ใช้สิ่งที่เป็นไปได้เลย ถ้าเราไม่สามารถเข้าใจบริบททางสังคมที่เป็นรากฐานของแนวความคิด หนังสือเล่มนี้ตั้งใจที่จะเสนอความรู้ในแนวทางนั้นคือ จะช่วยสร้างความรู้ในสิ่งที่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นนิเวศวิทยาทางสังคมของแนวความคิดทางสังคมวิทยา

มีหนังสือเกี่ยวกับประวัติแนวความคิดทางสังคมวิทยาที่ดี ๆ หลายเล่ม โดยเฉพาะผลงานชิ้นแรก ๆ เกี่ยวกับสังคมวิทยาเยอรมัน

ของเรมอนต์ อารอน¹ และงานซึ่งเพิ่งเขียนขึ้นมาไม่นานนัก เช่น *Main Currents in Sociological Thought*² เป็นงานที่อาจจะกล่าวได้ว่าดีเด่นที่สุด งานเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอที่มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวความคิดของนักวิชาการที่สำคัญ ๆ หลายคน เป็นการอธิบายความคิดซึ่งเป็นการมองผ่านความคิด (mind) ของผู้เสนอความเห็นหรือผู้ตีความนั้น ๆ ในบางกรณีก็มีความพยายามที่จะนำเสนอในลักษณะที่เป็นกลาง ๆ แต่ในบางกรณี เช่น ในหนังสือประวัติความคิดทางสังคมวิทยา 2 เล่ม โดยพิทิม เอ. โซโรคิน³ จะเห็นว่ามี การโต้เถียงโดยตลอดกับนักคิด ซึ่งกำลังกล่าวถึง ในบางกรณี เช่น *The Structure of Social Action* ของ พาร์สันส์⁴ ก็มีจุดประสงค์ที่จะพินิจแนวความคิดที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันเพื่อสร้างการสังเคราะห์อันใหม่ แต่หาได้น้อยมากที่จะมีความพยายามที่จะมองงานนั้น ๆ จากบริบททางสังคม-ประวัติศาสตร์ เรามีหนังสือหลายเล่มที่พยายามที่จะอธิบายว่าแท้ที่จริงแล้ว

---

¹Raymond Aron, *German Sociology* (New York, The Free Press, 1957).

²Raymond Aron, *Main Currents in Sociological Thought*, 2 vols. (New York, Basic Books, 1965 and 1967).

³Pitirim A. Sorokin, *Contemporary Sociological and Theories* (New York, Harper & Row, 1928) และ Pitirim A. Sorokin, *Sociological Theories of Today* (New York, Harper & Row, 1966).

⁴Talcott Parsons, *The Structure of Social Action* (New York, The Free Press, 1949), และอีกเล่มหนึ่งที่มีลีลาต่างกัน Robert Nisbet, *The Sociological Tradition* (New York, Basic Books, 1966).

มาร์กซ์หรือเวเบอร์ หรือพาเรโต หมายความว่าอะไร แต่มีความพยายามที่น้อยมากและกระจัดกระจายที่จะใช้เครื่องมือต่างๆกัน ยังไม่มีความพยายามจริงจังที่จะแสดงว่า พื้นฐานทางสังคม ตำแหน่งทางสังคม เครื่องมือทางสังคม หรือผู้หังมีอิทธิพลต่อปัญหาที่นักทฤษฎีเลือกสนใจ หรือที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการมองปัญหาที่กว้าง ๆ ในผลงานตลอดชีวิตของเขา

มันเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดจริงๆ ดังที่โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน⁵ ได้เคยตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ได้หันมาใช้แนวการทำความเข้าใจและเครื่องมือในการศึกษาแบบสังคมวิทยามากขึ้นเรื่อยๆในงานของพวกเขา นักประวัติศาสตร์สังคมวิทยากลับเมินเฉยในเรื่องนี้ ถ้าเราจะพิจารณาจากความขาดแคลนการศึกษาแบบสังคมวิทยาอย่างจริงจังของนักสังคมวิทยา⁶ สิ่งนี้ดูเหมือนจะช่วยขยายความรู้สึกที่ทราบกันดีทั่ว ๆ ไปว่า นักสังคมวิทยามีความรู้สึกสบายใจกว่าที่จะศึกษาผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่ำ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มคนงานหรือนักศึกษา

---

⁵Robert K. Merton, *Social Theory and Social Structure*, enlarged ed. (New York, The Free Press, 1968), Ch. 1.

⁶สำหรับข้อยกเว้นบางประการ ดู H. Stuart Hughes, *Consciousness and Society* (New York, Vintage Books, 1961); John Staude, *Max Scheler* (New York, The Free Press, 1966); Arthur B. Mitzman, *The Iron Cage, An Historical Interpretation of Max Weber* (New York, Alfred A. Knopf, 1970); และ Arthur B. Mitzman, *Sociology and Estrangement: Three Sociologists of Imperial Germany* (New York, Alfred A. Knopf, 1973) และดูบทความหลายเรื่องในรายชื่อหนังสือที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้

พลทหารหรือขโมย ในขณะที่พวกเขา⁷รู้สึกว่ามีมากกว่าที่จะศึกษาพวกที่อยู่สถานภาพสูง ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการระดับสูงหรือประธานมหาวิทยาลัย นายพลหรือวุฒิสมาชิก แต่ก็เห็นได้ชัดว่าพวกนักสังคมวิทยา⁸ยังรู้สึกว่าเป็นการง่ายกว่าที่จะศึกษากลุ่มคนที่มีสถานภาพสูง ๆ เหล่านี้แทนที่จะศึกษาตัวพวกเขาเอง ออกัสต์ กองต์ อ้างว่า ก่อนที่มนุษย์จะสามารถศึกษาตนเองได้ พวกเขาจะต้องก้าวผ่านขั้นตอนหลายขั้นซึ่งจุดรวมของเป้าหมายการรับรู้อยู่ที่สภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่มนุษย์ ในขณะที่ข้าพเจ้ารู้สึกถึงสิ่งที่จะปกป้อง "กฎ" ตามแนวทางแบบกองต์เช่นนี้ ข้าพเจ้าอดเสียไม่ได้ที่จะคิดว่ามีอะไรบางอย่างในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกำลังเกิดขึ้น ในแง่ที่เกี่ยวกับว่า (ทำไม) สังคมวิทยาเกี่ยวกับนักสังคมวิทยา (sociology of sociologists) จึงเกิดขึ้นได้ซ้ำเราพบตัวเราเองในฐานะที่เป็นจุดสนใจที่น่าจะศึกษาได้หลังจากที่เราได้พุ่งความสนใจของเราไปยังกลุ่มคนนอกหลายๆกลุ่มที่ไม่ใช่พวกเดียวกับเราแล้ว

อย่างไรก็ตาม บัดนี้ดูเหมือนจะถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะก้าวไปให้ไกลกว่าทศรูปเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับทฤษฎีในอดีต⁷ หรือการขยายความการจัดประเภทแนวคิดต่าง ๆ⁸ เพื่อมุ่งไปสู่ประวัติศาสตร์ในเชิงสังคมวิทยาอย่างแท้จริงของทฤษฎีสังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ดังกล่าวจะต้องใช้ความพยายามร่วมมือกันของนักวิชาการหลาย

---

⁷Harry Elmer Barnes, ed., *An Introduction to the History of Sociology* (Chicago, The University of Chicago Press, 1948) และ Nicholas S. Timasheff, *Sociological Theory*, 3rd ed. (New York, Random House, 1957).

⁸Don Martindale, *Nature and Types of Sociological Theories* (Boston, Houghton Mifflin, 1960).

คน และคงจะเป็นความโง่เขลาที่จะคิดว่าหนังสือเพียงเล่มเดียวจะให้อะไรได้มากกว่าเป็นเพียงงานในชั้นนําร่อง⁹ หนังสือเล่มนี้เป็นความพยายามที่จะสร้างความเข้าใจให้แก่นักศึกษา เกี่ยวกับสภาพการณ์ทางสังคม และกระแสลัทธิต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดรูปร่างและลักษณะของแนวความคิดของนักคิดทางสังคมวิทยา 12 คน* หนังสือเล่มนี้ได้สำรวจสิ่งที่นักทฤษฎีแต่ละคนมอบให้ส่วนรวม รวมทั้งแนวความคิดอันมีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนซึ่งสร้างเป็นส่วนประกอบต่างๆ ของผลงานตลอดชีวิตของเขา

ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเพื่อแสดงว่า ข้าพเจ้ากำลังคิดอะไรอยู่ โดยขอย้อนกลับไปยังนักศึกษาผู้ซึ่งคิดว่า แมกซ์ เวเบอร์ ได้พยายาม "หาทางปิดเรื่องไปที่พื้น ๆ เท่านั้น" ถ้าเพียงแต่เขามีความอดทนที่จะรับฟัง และถ้าเพียงแต่ข้าพเจ้ามีความอดทนที่จะกะเทาะเกราะความเชื่อมั่นในอุดมคติ (ideological conviction) และอคติของเขา ข้าพเจ้าก็คงจะได้กล่าวข้อความคล้ายคลึงกันในทำนองนี้ว่า "คุณจะไม่สามารถเข้าใจความคิดของเวเบอร์ ถ้าคุณไม่สามารถจินตนาการตัวคุณเองให้เข้าไปอยู่ในบรรยากาศทางวิชาการและทางสังคมซึ่งเวเบอร์เป็นอยู่เมื่อเขาเขียนบทความนั้น เวเบอร์รู้สึกตกใจจากข้อเท็จจริงที่ว่า สังคมศาสตร์ถูกครอบงำโดยกลุ่มคนซึ่งคิดว่าเขามีภาวะที่จะต้องปกป้องอาณาจักรไรช์ (Reich) และพระจักรพรรดิในงานสอนและงานเขียนของเขา อันเนื่องมาจากความรู้สึกในความรักชาติ พวกเขายกระดับการค้นคว้าของพวกเขาเพื่อยกระดับความรุ่ง

---

⁹ สำหรับการเริ่มต้นที่น่าจะได้ประโยชน์ในแนวทางนี้ ดู *The Transaction of the Fourth World Congress of Sociology* โดย เฉพาะอย่างยิ่งบทความโดย Raymond Aron และ Robert K. Merton

*ในฉบับแปลได้ ล็อกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล.

เรื่องของบิดุภุมิให้เพิ่มมากขึ้น แมกซ์ เวเบอร์ ทุ่มเทความพยายาม ส่วนใหญ่ของเขา เพื่อต่อต้านการขายตัวทางวิชาการนี้เอง ชื่อเรียกร้องต่อการเป็นกลางในค่านิยมมีเจตนาในฐานะที่เป็นความพยายามแบบเสรีนิยมที่จะปลดปล่อยสังคมศาสตร์จากการครอบงำซึ่งดูไร้ค่าจากกลุ่มผู้มีอำนาจ และยืนยันสิทธิและหน้าที่ของผู้ศึกษาที่จะแสวงหาคำตอบแก่ปัญหาของเขา ไม่ว่าผลการศึกษาของเขาจะเป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมของรัฐบาลหรือไม่ ในทฤษฎีของเวเบอร์ ความเป็นกลางในค่านิยมในการดำเนินการค้นคว้าที่มีวินัยและมีวิธีการศึกษา (methodological) และปลดปล่อยสังคมศาสตร์จากอุ้งมือของผู้มีอำนาจตัดสินในทางการเมือง มันจะยุติสภาพที่ไม่มีสิทธิเสรีของสังคมศาสตร์ และแผ้วถางทางซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญเติบโตด้วยตนเองของสังคมศาสตร์ ..."

เหล่านี้เป็นข้อความบางส่วน ซึ่งข้าพเจ้าอยากจะกล่าวแก่นักศึกษาผู้นั้น แต่ก็ยังมีหลายสิ่งที่จะต้องอธิบายเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้หนังสือเล่มนี้ซึ่งพยายามที่จะอธิบาย (เกี่ยวกับเวเบอร์ และนักทฤษฎีคนอื่น ๆ อีก 11 คน* ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนักทฤษฎีหลักในสาขาวิชาของเรา) จตุรรวมของความสนใจของพวกเขา การเลือกปัญหาของพวกเขา และกระแสน้ำต่าง ๆ ของแนวคิดของเขาโดยผ่านการสร้างความกระจ่างในบริบททางสังคมและวิชาการซึ่งพวกเขาสร้างงานขึ้นมา

ไม่ได้มีการอ้างว่า ปัจจัยทางสังคมวิทยาและอิทธิพลทางวิชาการ ซึ่งกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้เป็นปัจจัยเพียงประการเดียวซึ่งก่อให้เกิดลักษณะรูปหล่อเฉพาะของงานของนักคิด ลักษณะในเชิงจิตวิทยาของปัจเจกบุคคล เป็นตัวอย่างอันหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญ ซึ่งนักประวัติ-

*ในฉบับแปล ได้เลือกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล

ศาสตร์เพิ่งจะเริ่มพิจารณาอย่างจริงจัง¹⁰ เครื่องมือที่ข้าพเจ้าใช้ไม่ใช่เครื่องมือแต่เพียงประการเดียวซึ่งจะสามารถใช้ได้ในประวัติศาสตร์ทางสังคมวิทยา แต่มันได้ทำให้ข้าพเจ้าสามารถค้นหาเหยื่อที่สามารถค้นพบได้ยากที่สุด นั่นคือ ลักษณะการทำงานของความคิดของนักวิชาการสำคัญ 12 คน* ซึ่งได้สร้างกิจการทางสังคมวิทยาให้อยู่ในลักษณะที่มัน เป็นในวันนี้

แต่ละบทในทั้ง 12 บท มีการจัดระบบที่คล้ายคลึงกัน ส่วนแรกเป็นบทสรุปสาระสำคัญของงานของนักทฤษฎี กล่าวคือทฤษฎะกว้าง ๆ ของเขา ความคิด และสิ่งที่เขาให้แก่สังคมวิทยา ในส่วนนี้ข้าพเจ้าได้ใช้การอ้างอิงโดยตรงหลายแห่ง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงจุดเริ่มต้นของความคิดและสไตล์ของนักทฤษฎีนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม บทสรุปย่อไม่สามารถให้ความยุติธรรมต่อความซับซ้อนของความคิดของนักทฤษฎีได้ มันเพียงแต่มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นการวางแบบอย่างกว้างๆ (paradigm) เพื่อวางรากฐานส่วนอื่น ๆ ที่เหลือในบท

ส่วนที่ตามมาได้แก่ ภาพร่างคร่าว ๆ ของชีวิตของนักทฤษฎีซึ่งครอบคลุมถึงการต่อสู้และความสำเร็จของเขา อิทธิพลจากครอบครัวของเขา เพื่อน และผู้เหนือกว่า และการมีส่วนร่วมหรือการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชน ส่วนที่สามของฐานะของเขาและงานของเขา ในองค์ประกอบของช่วงเวลาเฉพาะของประวัติศาสตร์ทางภูมิปัญญา อะไรคือแนวโน้มหลัก ๆ เมื่อนักทฤษฎีได้เริ่มปรากฏตัวในวงการ? อะไรคือแหล่งที่มาของความคิดที่เขาใช้อ้างอิง? อะไรคือ

---

¹⁰ดู เช่น Erik Erikson, *Young Man Luther* (New York, Norton, 1958) และ Frank Manuel, *A Portrait of Isaac Newton* (Cambridge, Harvard University Press, 1968).

*ในฉบับแปลได้เลือกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล.

กระแสดความคิดหลักที่เขาคัดค้าน? เหล่านี้เป็นส่วนของคำถามที่ได้ตั้งขึ้น

บทสรุปในแต่ละบทจะเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับคำถามทางสังคม-
วิทยา พื้นฐานทางสังคมของเขาคืออะไร? ฐานะของบิดามารดา
ของเขานในโครงสร้างชนชั้นมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในเยาว์วัย และ
ทัศนระการมองโลกของเขาในภายหลังหรือไม่? ความผูกพันของกลุ่ม
คนรุ่นอายุเดียวกัน เชื่อมโยงเขากับคนอื่น ๆ ในรุ่นอายุเดียวกันหรือไม่
ซึ่งทัศนระการของคนที่ถูกแถมสี่ เช่นเดียวกับของเขาจากผลกระทบ
ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์? เหตุการณ์สำคัญ เช่น สงคราม
เศรษฐกิจตกต่ำ หรือการปฏิบัติ ช่วยสร้างทัศนระการมองโลกของ
เขาให้คล้ายคลึงหรือแตกต่างจากคนอื่นในรุ่นอายุเดียวกับเขาหรือไม่?
สิ่งที่ได้รับการพิจารณาอีกประการหนึ่งก็คือ อิทธิพลของฐานะทางสังคม
ที่มีต่อการดำรงชีวิตของนักทฤษฎีและลักษณะแนวโน้มกว้าง ๆ ทางภูมิ
ปัญญาของเขา เขาสามารถหาที่ให้แก่ตนเองในหมู่ปัญญาชนชั้นนำในยุค
สมัยของเขาหรือไม่ หรือว่าเขาต้องทำงานของเขาอยู่ในฐานะคนชาย
ขอบของช่องว่าง (interstices) ของสังคม? เขามีตำแหน่งในวง
วิชาการหรือว่าเขาอยู่นอกวงวิชาการ?

สิ่งที่เกี่ยวข้องหรือที่จริงแล้วแยกไม่ได้จากการอภิปรายถึงสถาน-
ภาพและตำแหน่งก็คือ ความกระจำนในเรื่องกลุ่มผู้ฟังหรือสาธารณชน
ซึ่งนักคิดแต่ละคนแสดงออก ไม่ว่าจะโดยการเลือกสรรหรือโดยความ
จำเป็น บทบาททางสังคมของนักปราชญ์¹¹ มักถูกกำหนดจากแวดวง
ของผู้ฟังซึ่งเข้าอก เข้าใจหรือไม่ เข้าอก เข้าใจแล้วแต่กรณี ดังนั้น
การศึกษากลุ่มผู้ฟังซึ่งหยาบย่นหรือไม่หยาบย่นการยอมรับและความเข้าอก
เข้าใจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการค้นคว้าเชิงสังคมวิทยาเกี่ยวกับ

¹¹ดู Florian Znaniecki, *The Social Role of the Man of Knowledge*, new ed. with an introduction by Lewis A. Coser (New York, Harper & Row, 1968).

บทบาทของนักคิด และ เช่นเดียวกัน เราต้องพิจารณาขอบข่ายทางสังคมของนักทฤษฎีด้วย กล่าวคือ เพื่อนและศัตรูคนสำคัญ ๆ ของเขา เช่นเดียวกับปฏิกิริยาจากกลุ่มคนซึ่งอาจจะสนใจงานของเขาบ้าง ถึงแม้จะไม่มากเท่าไรนัก

ความคิด เกี่ยวกับ เรื่องกลุ่มผู้ฟังจะต้องถูกระบุให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นอีกโดยพิจารณาถึงลักษณะการจัดระเบียบองค์กรอันมีลักษณะเฉพาะของผู้ฟังกลุ่มนั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนในวงวิชาการหรือนอกวงวิชาการ? โครงสร้างของข้อเรียกร้องอันมีลักษณะเฉพาะต่อผลงานวิชาการมีลักษณะอย่างไร ในสภาพแวดล้อมของการจัดระเบียบองค์กรแบบใด? ในส่วนนี้ เราจะพิจารณาถึงสื่อกลางของการติดต่อสื่อสารซึ่งเปิดแก่นักทฤษฎีแต่ละคน เขาสามารถหาแหล่งพิมพ์ที่เป็นวิชาการได้ หรือว่าเขาต้องพึ่งแหล่งพิมพ์กว้าง ๆ ทั่วไป? เขาเสนอบทความของเขาต่อกลุ่มผู้ฟังในวงวิชาการที่เป็นทางการหรือ เขาต้องบรรยายในสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่วิชาการ? ประการสุดท้ายและอาจจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เขาสามารถ เข้าถึงเพื่อนร่วมงานที่เสมอกันหรือว่าเขาถูกบังคับให้ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากเพื่อนร่วมงานที่เสมอกัน?

อย่างไรก็ตาม ไม่เป็นการเพียงพอที่จะจำกัดความสนใจอยู่ที่กลุ่มผู้ฟังจริง ๆ ของนักสังคมวิทยาคนใดคนหนึ่ง เราต้องพิจารณาไม่เฉพาะแต่เพียงกลุ่มคนซึ่งรับฟังข้อความของเขาเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณากลุ่มผู้ฟังในอนาคตหรือกลุ่มผู้ฟังซึ่งตั้งเป้าความหวังไว้ ซึ่งนักคิดปรารถนาที่จะไปให้ถึง ถึงแม้ว่าเขาจะล้มเหลวในความพยายามนี้อาจจะเป็นไปได้ว่างานของนักทฤษฎีอาจจะถูกกำหนดจากความปรารถนาที่แรงกล้าที่จะหากกลุ่มผู้อ่านและผู้ฟังที่มีลักษณะเฉพาะ ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงพวกเขาไม่เคยสนใจที่จะฟังหรือแปลความข้อความของเขาเลย

เหล่านี้ เป็นแนวความคิดทางสังคมวิทยาบางประการซึ่งนำทางการศึกษานักทฤษฎีแต่ละคนของข้าพเจ้า ความสนใจหลักของข้าพเจ้า

ไม่ใช่ความสนใจในการศึกษาแบบโบราณวัตถุนิยมเกี่ยวกับ "ภูมิหลัง" ทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นความพยายามที่จะเพิ่มพูนความเข้าใจในผลงานของนักทฤษฎีมากกว่า ยกตัวอย่างเช่น ถ้าแจ่มมอันมีลักษณะประหลาด (eccentric) ในงานของนักทฤษฎีอาจสามารถอธิบายได้จากตำแหน่งที่อยู่นอกศูนย์กลาง (ex-centric) จากโครงสร้างสังคมของเขา เช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าจะมองว่ามันเป็นการพิสูจน์ประโยชน์และพลังของการตีความเชิงสังคมวิทยาของวิชาสังคมวิทยา¹²

---

¹²สำหรับความคิดเกี่ยวกับสังคมวิทยาของความรู้ (Sociology of Knowledge) ฉบับที่สมบูรณ์และละเอียดมากกว่าฉบับของข้าพเจ้า โปรดดู Robert K. Merton, "Sociology of Knowledge" ในหนังสือของเขา เรื่อง *Social Theory and Social Structure*, enlarged ed. (New York, The Free Press, 1968) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากหน้า 514 เป็นต้นไป และดู Lewis Coser, *Men of Ideas* (New York, The Free Press, 1965).

สารบาญ

ออกัสต์ กองต์

1798-1857

ผลงาน	2
วิธีการในการค้นคว้า	7
กฎของความก้าวหน้าของมนุษยชาติ	10
ลำดับชั้นของศาสตร์	15
สังคมสถิตและสังคมพลวัต	17
หลักการในการวางบรรทัดฐาน	23
ชีวประวัติ	25
ความสัมพันธ์กับแซงต์-ซิมอง	29
บริบททางวิชาการ	39
จารีตความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า	41
จารีตความคิดเกี่ยวกับความเป็นระเบียบ	44
จารีตความคิดเกี่ยวกับเสรีนิยม	50
อิทธิพลของแซงต์-ซิมอง	53
ผลของการแข่งขันทางวิชาการ: ข้อสังเกตเกี่ยวกับกองต์และ เกอเตอเล็ท	55
บริบททางสังคม	56
สภาพโดยทั่วไป	58
ยุคสมัยของกองต์—ความเลวร้ายแห่งศตวรรษ	62
ความหวังจากวิทยาศาสตร์	64
กองต์ผู้ปราศจากเพื่อนร่วมงาน	69
การแสวงหาผู้ฟัง	71
สรุป	79

ออกัสต์ กองต์

1798-1857

ผลงาน

จุดมุ่งหมายของกองต์คือต้องการจะสร้างวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (naturalistic science) ของสังคม ซึ่งสามารถจะอธิบายพัฒนาการของมนุษยชาติแต่อดีต ตลอดจนสามารถคาดวิถีทางในอนาคตได้นอกเหนือไปจากการสร้างศาสตร์ซึ่งสามารถจะอธิบายกฎเกณฑ์ของการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (laws of motion) ซึ่งควบคุมมนุษยชาติในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว กองต์ยังได้พยายามที่จะสร้างกฎ (formulae) ของเงื่อนโซ่ ซึ่งอธิบายความมั่นคงทางสังคมในขณะใดขณะหนึ่งของประวัติศาสตร์ได้ การศึกษาพลศาสตร์ทางสังคม (social dynamics) และสังคมสถิต (social static) การศึกษาความก้าวหน้าและความเป็นระเบียบ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและความมั่นคง ถือเป็นเสาหลักแห่งหนึ่งของระบบของเขา

กองต์คิดว่า ควรมีการศึกษาสังคมมนุษย์ในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับการศึกษาโลกของธรรมชาติ สังคมย่อมอยู่ใต้กฎเกณฑ์เบื้องต้น เช่นเดียวกับส่วนอื่นๆ ของจักรวาล ถึงแม้ว่าสังคมดูเหมือนจะมีความสลับซับซ้อนมากกว่า กองต์เห็นว่าวิทยาศาสตร์ธรรมชาติได้ประสบความสำเร็จในการวางรากฐานว่า ปรัชญาการณศาสตร์ทางธรรมชาตินั้นย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ ได้มีการค้นพบว่าปรัชญาการณศาสตร์เหล่านี้ตั้งแต่การตกของก้อนหิน จนกระทั่งถึงการเคลื่อนไหวของดาวเคราะห์ ได้เป็นไปตามขั้นตอนอันเป็นระเบียบของการพัฒนา ในโลกของธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ได้ประสบความสำเร็จในการจำกัดขอบเขตของสิ่งที่ดูเหมือนไม่มีระเบียบหรือดูเหมือนเกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลหรือเป็นอุบัติเหตุให้แคบเข้า และบัดนี้ถึงเวลาแล้วสำหรับความพยายาม เช่นเดียวกันในการศึกษาสังคม

นักวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่สมัยนิวตัน และรุ่นต่อมา ได้คิดค้นวิธีการในการอธิบาย โดยละทิ้งการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับกำเนิดและ

จุดมุ่งหมายของจักรวาลอันไร้ผลในยุคนั้น ๆ โดยเปลี่ยนมาศึกษาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ แทน นั่นคือการศึกษา "ความสัมพันธ์อันไม่เปลี่ยนแปลงของการสืบเนื่องและความคล้ายคลึง"¹ แทนที่จะยึดการอ้างอิงคำรับคำร่าที่ยึดถือกันมาจนเป็นประเพณี ศาสตร์ใหม่นี้ได้ยึดมั่นใน "การใช้เหตุผลและการสังเกตผสมผสานกันอย่างเหมาะสม"² ให้เป็นวิธีการอันถูกต้องแต่เพียงประการเดียว ในการได้มาซึ่งความรู้ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ทุกทฤษฎีจำเป็นต้องมีรากฐานอยู่บนความจริงที่มาจาก การสังเกต ถึงแม้จะเป็นจริงเช่นเดียวกันที่ว่า "เราไม่สามารถสังเกตความจริงได้ ถ้าปราศจากการชี้แนะทางทฤษฎี"³

สังคมศาสตร์แบบใหม่ที่กองต์ต้องการจะก่อตั้งนี้ เขายานานามาในตอนแรกว่า "social physics" และในตอนหลังเมื่อเขาคิดว่าคำศัพท์นี้ได้ถูกนักสถิติสังคมชาวเบลเยียม ออดอล์ฟ เกอเตอเล็ท (Adolphe Quetelet) ขโมยไป เขาก็ได้คิดคำใหม่คือ "sociology" (สังคมวิทยา) ซึ่งเป็นคำผสมระหว่างภาษาลาตินและกรีก ศาสตร์นี้จะถูกวางรูปแบบตามอย่างวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ไม่เพียงแต่วิธีการศึกษาแบบประจักษ์วิทยา (empirical method) และรากฐานทฤษฎีความรู้หรือญาณวิทยา (epistemological underpinnings) เท่านั้น แต่รวมไปถึงหน้าที่ในการที่จะรับใช้มนุษยชาติด้วย วิทยาศาสตร์สังคม

---

¹*The Positive Philosophy of Auguste Comte, 3 Volumes, translated and condensed by Harriet Martineau (London, Bell, 1896), Vol. I, p. 2.* ผู้เขียนได้ใช้ฉบับของ Martineau โดยตลอดเนื่องจากเป็นฉบับที่หาได้ง่ายในห้องสมุดของวิทยาลัยทั่วไป และเป็นฉบับที่ได้รับการเห็นชอบจากออกัสต์ กองต์

²Ibid.

³*Positive Philosophy, I, p. 4.*

เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ไม่ใช่จะเป็นการสนใจทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียว หากต้องก่อให้เกิดประโยชน์อันจับต้องได้แก่มนุษยชาติด้วย และจะต้องมีบทบาทสำคัญในการทำสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น

ในการที่มนุษย์จะเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่มนุษย์ให้เป็นประโยชน์แก่ตน เขาจะต้องรู้กฎที่ควบคุมโลกธรรมชาติ "ทั้งนี้เนื่องจากการรู้จักกฎของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และสามารถที่จะคาดการณ์ปรากฏการณ์เหล่านั้นได้เท่านั้นที่จะช่วยให้เราสามารถ...จัดการปรากฏการณ์เหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะที่จะเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นประโยชน์แก่เราเอง...เมื่อใดก็ตามที่เราสามารถเปลี่ยนแปลงอะไรที่ยิ่งใหญ่ได้ ก็เนื่องจากอาศัยความรู้เกี่ยวกับกฎธรรมชาติ...วิทยาศาสตร์นำมาซึ่งการมองเห็นล่วงหน้า (prevision) การมองเห็นล่วงหน้านำมาซึ่งการกระทำ" (Savoir pour prévoir et prévoir pour pouvoir)⁴ ในลักษณะการเช่นเดียวกัน การกระทำทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อได้มีการก่อตั้งกฎการเคลื่อนไหวของวิวัฒนาการของมนุษยชาติ และมีการกำหนดรากฐานของความเป็นระเบียบทางสังคมและสัญญาประชาคม

ตราบิวดที่มนุษย์เชื่อว่าเหตุการณ์ทางสังคม "มักจะเผชิญกับการรบกวนจากการเข้ามายุ่งเกี่ยวโดยบังเอิญจากผู้ตรากฎ ไม่ว่าที่เป็นมนุษย์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ตาม การจะคาดการณ์เชิงวิทยาศาสตร์ของเหตุการณ์สังคมเหล่านั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้"⁵ ตราบิวดที่เขาเชื่อว่าการกระทำทางสังคมไม่ได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ใดๆ และที่จริงแล้วเป็นไปอย่างพลการ และเป็นการบังเอิญพวกเขาจะไม่สามารถกระทำการใด ๆ ร่วมกันที่จะทำให้พวกเขาเองดีขึ้นได้ ในสถานการณ์เช่นนั้น

⁴ Ibid., pp. 20-21.

⁵ *Positive Philosophy*, II, p. 215.

มนุษย์มักจะมี เรื่องกระทบกระทั่งซึ่งกันและกันในการแสวงหาซึ่งผลประ-
โยชน์อันแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ในกรณีที่เป็นเช่นนี้ รูปแบบสังคม
แบบฮอบบีสเซียน (Hobbesian) ซึ่งอำนาจและการยอมรับอำนาจโดย
เต็มใจเท่านั้นที่ก่อให้เกิดรูปโฉมของความเป็นระเบียบ ดูเหมือนจะ
เป็นรูปแบบสังคมที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ แต่ทุกสิ่งจะเปลี่ยนไปเมื่อ
สังคมวิถยาสามารถสอนมนุษย์ให้รับรู้ถึงกฎเกณฑ์อันเปลี่ยนแปลงไม่ได้ของ
พัฒนาการและความเป็นระเบียบในกิจกรรมของมนุษย์ เมื่อที่นั้นมนุษย์จะ
เรียนรู้ที่จะใช้กฎเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อจุดมุ่งหมายส่วนรวมของพวก
เขา "เราจะพบว่าไม่มีโอกาสที่จะเกิดความเป็นระเบียบ และการเห็น
พ้องต้องกัน นอกไปจากจะทำปรากฏการณ์ทางสังคมให้อยู่ได้กฎธรรม-
ชาติอันไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับสิ่งอื่น ๆ ทั้งหลาย ซึ่งโดยทั่วไป จะ
กำหนดขอบเขต และลักษณะของการกระทำทางสังคมในแต่ละสมัยด้วย
ความแน่นอน"⁶

การค้นพบกฎพื้นฐานของสังคมจะรักษามนุษย์ให้หายจากความ
ทะเลเหวอะหาย อันยโสโอหัง เขาจะเรียนรู้ว่าในช่วงใดของประวัติ-
ศาสตร์ก็ตาม ขอบเขตของการกระทำทางสังคมจะถูกจำกัดโดยความ
ต้องการเฉพาะหน้า (exigencies) ของอินทรีย์สังคม (social
organism) ที่จะทำหน้าที่ให้เหมาะสมถูกต้อง แต่ในเวลาเดียวกัน
มนุษย์ก็อาจจะกระทำตามใจตนเองภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้" โดย
การตัดแปลงการทำงานของกฎสังคมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเขา
ในอาณาจักรทางสังคม เช่นเดียวกับที่อื่น "หน้าที่ของวิทยาศาสตร์ไม่
ใช่เพื่อปกครอง แต่เพื่อจะตัดแปลงปรากฏการณ์ และการที่จะสามารถ
ทำเช่นนี้ได้ ก็จำเป็นที่จะต้องเข้าใจกฎเกณฑ์ของปรากฏการณ์นั้น"⁷
นอกเหนือไปจากนั้น เมื่อการจัดระเบียบทางวิทยาศาสตร์แบบใหม่ได้

⁶ *Positive Philosophy*, I, p. 216.

⁷ *Positive Philosophy*, II, p. 240.

เกิดขึ้น มนุษย์จะเลิกคิดในเงื่อนไขแบบสมบูรณ์ แต่จะคิดในเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของสภาพการณ์ในสังคมนั้น ยกตัวอย่างเช่น เป็นไปไม่ได้ที่จะพูดถึงจุดมุ่งหมายทางการเมือง โดยที่จะไม่พิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมและประวัติศาสตร์ของการกระทำทางการเมือง โดยการสำนึกและยอมรับข้อจำกัดวาระระเบียบสังคมย่อมควบคุมการกระทำทางสังคม มนุษย์มีอิสระที่จะจัดระเบียบสังคมของเขาให้อยู่ภายในขอบเขตที่ถูกบังคับจากความจำเป็นในเวลาเดียวกัน

วิทยาศาสตร์แบบลัทธิตระหนักแน่ (positive science) แบบใหม่ทำให้ความเชื่อแบบประเพณีนิยมที่มีมานานหมดความสำคัญลงไปที่กองทัพที่อยู่สมอว่า ไม่มีสิ่งที่แน่นอนนอกจากความสัมพันธ์อยู่ในแก่นกลางการสอนของเขา แทนที่จะยอมรับความจริงทางศาสนาว่าเป็นสิ่งที่ เป็นจริงตลอดกาล เขาเน้นถึงความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของความเข้าใจของมนุษยชาติ และลักษณะที่สามารถแก้ไขตัวเองได้ของวิทยาศาสตร์ "การศึกษาค้นคว้าทั้งหมดเกี่ยวกับธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต กำเนิดและเป้าหมายของมันจะต้องมีลักษณะสมบูรณ์ (absolute) เสมอ ในขณะที่การศึกษากฎของปรากฏการณ์ต้องมีลักษณะสัมพันธ์ (relative) (เน้นถึงความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับสิ่งหรือปรากฏการณ์อื่น ๆ - ผู้แปล) เนื่องจากการศึกษานี้อยู่บนสมมติฐานของการคาดการณ์ที่ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ขึ้นอยู่กับการปรับปรุงการสังเกตการณ์ให้ดีขึ้นทีละน้อย ๆ โดยที่ความจริงอย่างแน่ชัดจะไม่สามารถถูกเปิดเผยได้ทั้งหมด... ลักษณะสัมพันธ์ของแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ไม่สามารถแยกได้จากการมีความคิดอันถูกต้องเกี่ยวกับกฎธรรมชาติ⁸

แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ากองทัพคัดค้านอำนาจหน้าที่ (authority) ทั้งหมด เมื่อมนุษย์สำนึกถึงอำนาจหน้าที่อันเหนือกว่าของวิทยาศาสตร์ในการชี้นำกิจกรรมของมนุษย์ เขาก็จะยอมละทิ้งการแสวงหา

⁸Ibid., p. 213.

อัน เพื่อฝันเพื่อให้ได้มาซึ่ง "สิทธิของการค้นคว้าอย่างเสรีหรือลัทธิความเชื่อของเสรีภาพอันไม่มีขอบเขตของสัมปชัญญะ (conscience)" ซึ่งไม่มีการควบคุม⁹ เฉพาะคนที่เต็มใจที่จะยอมตนให้อยู่ภายใต้การควบคุมอันเข้มงวดของระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์และภายใต้หลักการของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น ที่จะมีสิทธิในการชี้นำกิจกรรมของมนุษย์ เสรีภาพที่จะมีความคิดเห็นส่วนตัว เป็นสิ่งที่ไร้สาระในวิชาดาราศาสตร์หรือฟิสิกส์ และในอนาคต เสรีภาพเช่นนั้นก็จะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเช่นเดียวกับในวิทยาศาสตร์สังคม เป็นความทะนงอันน่าทันทานไม่ได้ของคนธรรมดาที่คิดว่าพวกเขาंनाจะได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางวิทยาศาสตร์ การจัดระเบียบทางวิชาการแบบใหม่ ซึ่งกำลังเรืองรองขึ้นในวิทยาศาสตร์สังคม "เรียกร้องให้คนส่วนมากยอมสละสิทธิ์ในการค้นคว้าส่วนตัวในเรื่องซึ่งอยู่เหนือคุณวุฒิของพวกเขา"¹⁰ เช่นเดียวกับในกรณีที่เป็นอยู่ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติวันนี้ ในสังคมวิทยาของอนาคต "สิทธิของการศึกษาอย่างเสรีจะอยู่ในขอบเขตตามธรรมชาติและถาวร นั่นคือ มนุษย์จะอภิปรายภายใต้เงื่อนไขทางปัญญาวิชาการอันเหมาะสม ถึงความเกี่ยวพันกันของผลลัพธ์ต่าง ๆ โดยที่ยอมรับนับถือกฎเกณฑ์พื้นฐานโดยทั่วกัน"¹¹ ความต้องการอันรีบด่วนของหลักการทางวิทยาศาสตร์จะเป็นตัวจำกัดการคาดการณอันเปล่าประโยชน์และอุดมคติแบบยูโทเปียอันไร้การควบคุม

วิธีการในการค้นคว้า (Methods of Inquiry)

อะไรคือแหล่งความรู้ที่สังคมวิทยาจะนำมาใช้ในเมื่อมันตั้งมั่นที่จะทำหน้าที่ในการอธิบายกฎของความก้าวหน้า และความเป็นระเบียบ

⁹Ibid., p. 151.

¹⁰Ibid., p. 153.

¹¹Ibid., p. 152.

ของสังคม แหล่งความรู้เหล่านี้ ในข้อแรกก็คือแหล่งความรู้เดียวกับที่ ถูกนำมาใช้อย่างได้ผลสำเร็จมาแล้วในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คือ การสังเกตการณ์ การทดลอง และการเปรียบเทียบ

การสังเกตการณ์ไม่ได้หมายถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงเล็กน้อย ๆ โดยไร้จุดหมาย "ถ้าไม่มีการชี้นำจากทฤษฎีขั้นเตรียมการ" ผู้สังเกตการณ์จะไม่ทราบว่าควรจะสังเกตข้อเท็จจริงอะไรดี¹² "ไม่มีข้อเท็จจริงทางสังคมใดจะมีความหมายทางวิทยาศาสตร์จนกว่ามันจะถูกผูกเชื่อมโยงเข้ากับข้อเท็จจริงทางสังคมข้ออื่นแล้ว"¹³ ภายใต้อภิปรัชญาขั้นเตรียมการ ดังนั้น การสังเกตการณ์จะได้รับการยอมรับก็ต่อเมื่อมันอยู่ภายใต้กฎของสถิต และกฎของการพลวัตของปรากฏการณ์¹⁴ (statical and dynamic laws) แต่ภายใต้อภิปรัชญาเหล่านี้ มันก็ยังเป็นสิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้

วิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ประการที่สองคือการทดลอง สาธารณชนใช้ได้วิทยาศาสตร์สังคมเพียงบางส่วนเท่านั้น การทดลองโดยตรงกระทำไม่ได้ในสังคมมนุษย์ แต่ "การทดลองเกิดขึ้นเมื่อใดก็ตามที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามปกติ ถูกรบกวนอย่างจงใจ...ปรากฏการณ์ที่ผิดปกติ (pathological cases) เปรียบเสมือนกับการทดลองบริสุทธิ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง"¹⁵ สิ่งก่อกวนในกายสังคม (social body) "เปรียบได้กับถูกเชื้อโรคในร่างกายมนุษย์"¹⁶ ดังนั้น การศึกษาความผิดปกติจึงเป็นช่องทางให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นปกติ

วิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่สุดสำหรับนักสังคมวิทยา

¹²Ibid., p. 243.

¹³Ibid., p. 245.

¹⁴Ibid.

¹⁵Ibid., p. 246.

¹⁶Ibid.

เหนือสิ่งใดคือการเปรียบเทียบ เพราะมัน "ทำหน้าที่สำคัญในการกำจัด ... ความเชื่อ (ในเรื่องสัมบูรณ์) (spirit [of absolutism]) การเปรียบเทียบสังคมมนุษย์กับสัตว์จะให้เบาแสบอันมีค่าเกี่ยวกับ "ระยะแรกเริ่ม (the first germs) ของความสัมพันธ์ทางสังคม"¹⁷ และเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์และสัตว์ ยิ่งไปกว่านั้น การเปรียบเทียบภายในชาติพันธุ์มนุษย์ด้วยกันยังมีความสำคัญในสังคมวิทยา วิธีหลักในการนี้ "ประกอบไปด้วยการเปรียบเทียบสังคมมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันในส่วนต่างๆของผิวโลก--สังคมเหล่านี้ เป็นอิสระโดยสิ้นเชิง แก่กันและกัน"¹⁸ โดยวิธีการศึกษาแบบนี้ ขั้นตอนที่แตกต่างกันในกระบวนการวิวัฒนาการจะถูกสังเกตการณ์ได้พร้อมกัน ถึงแม้มนุษย์ชาติทั้งหมดจะได้พัฒนาไปในลักษณะที่เหมือนกัน แต่ประชากรหลายกลุ่ม "ได้บรรลุถึงระดับการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันอย่างมาก"¹⁹ จากสาเหตุที่เราจะเข้าใจได้น้อยมาก ขั้นตอนบางขั้นตอนของพัฒนาการ "ของประวัติศาสตร์อารยธรรม [ตะวันตก] ซึ่งไม่ได้เหลือร่องรอยไว้ให้เห็น จะสามารถทราบได้โดยวิธีการเปรียบเทียบนี้เท่านั้น"²⁰ ซึ่งก็คือ โดยศึกษาเปรียบเทียบสังคมปฐมภูมิ ยิ่งไปกว่านั้น วิธีเปรียบเทียบยังเป็นหลักสำคัญเมื่อเราต้องการจะศึกษาอิทธิพลของเชื้อชาติหรือภูมิอากาศที่มีต่อกิจกรรมของมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องต่อสู้กับทฤษฎีซึ่งทำให้เข้าใจผิด เช่น "อ้างว่าความแตกต่างของสังคมเกิดจากอิทธิพลทางการเมืองของภูมิอากาศ แทนที่จะดูว่า ความไม่เท่าเทียมกันของวิวัฒนาการต่างหากที่เป็นสาเหตุอันแท้จริง"²¹

¹⁷Ibid., p. 248.

¹⁸Ibid., p. 249.

¹⁹Ibid., p. 250.

²⁰Ibid.

²¹Ibid., p. 251.

ถึงแม้ว่าวิธีที่ใช้กันทั่วไปในวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 วิธี จะต้องใช้ในสังคมวิทยา แต่สังคมวิทยาก็ยังต้องพึ่งพาวิธีที่ 4 นั่นคือ วิธีทางประวัติศาสตร์ (historical method) มากยิ่งกว่าวิธีอื่นใด "การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ของขั้นตอนอันต่อเนื่องกันของมนุษย์ ไม่เพียงแต่จะเป็นกลวิธีหลักทางวิทยาศาสตร์ของปรัชญาการเมืองใหม่เท่านั้น ... มันยังเป็นรากฐานของศาสตร์นั้นด้วยในทุกๆ ด้านที่เป็นหัวใจสำคัญของมัน"²² การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์โดยตลอดตั้งแต่ที่มนุษย์ได้วิวัฒนาการมา เป็นแกนกลางของการค้นคว้าทางสังคมวิทยา สังคมวิทยาจะไร้ความหมายถ้าไม่ได้รับความรู้จากความหมายของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์

กฎของความก้าวหน้าของมนุษยชาติ

เริ่มตั้งแต่ปี 1822 เมื่อกองค์ยังเป็นผู้ฝึกงาน (apprentice) อยู่กับแซงต์-ซิมอง กองค์ได้กำหนดตนเองในงาน "ที่จะค้นหาให้พบว่ามีมนุษยชาติเริ่มจากขั้นซึ่งไม่ได้เหนือไปกว่าสิ่งเท่าใด จนค่อย ๆ มาถึงจุดที่อารยธรรมยุโรปพบตัวเองอยู่ทุกวันนี้ต้องผ่านขั้นตอนอันแน่นอนของการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นอะไรบ้าง"²³ โดยการประยุกต์สิ่งที่เขาคิดว่าเป็นวิธีเปรียบเทียบทางวิทยาศาสตร์ผ่านกาลเวลา กองค์ได้พัฒนาแนวความคิดสำคัญของเขาคือ กฎของความก้าวหน้าของมนุษยชาติหรือกฎของขั้นตอนสามขั้น (The Law of Human Progress or The Law of Three Stages)

วิวัฒนาการของจิตหรือความคิดของมนุษยชาติได้ขนานไปกับวิ-

²² Ibid.

²³ Auguste Comte, *Système de politique positive*, vols., 4th ed. (Paris, Cres, 1912), Vol. IV, Appendix.

วิวัฒนาการของปัจเจกบุคคล phylogeny หรือพัฒนาการของกลุ่มมนุษย์ หรือของมนุษยชาติทั้งหมด ย่อมซ้ำรอยกับ ontogeny หรือพัฒนาการของร่างกายของปัจเจกบุคคล เช่นเดียวกับที่เราแต่ละคนมักมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้มีศรัทธา เชื่อมมั่นในวัยเด็ก เป็นนักอภิปรัชญาที่รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ในวัยหนุ่มสาว และเป็นนักปรัชญาธรรมชาติในวัยผู้ใหญ่ มนุษยชาติในการเจริญเติบโตของมันก็ได้เดินทางผ่านขั้นตอนใหญ่ ๆ สามขั้นนี้

แนวความคิดเด่น ๆ แต่ละอย่างของเรา ความรู้แต่ละสาขาของเราต้องผ่านเงื่อนไขทางทฤษฎีอันแตกต่างกันมาโดยลำดับสามขั้นตอน คือ เทวนิยมหรือความเชื่อในสิ่งสมมุติ อภิปรัชญานิยมหรือนามธรรม และวิทยาศาสตร์หรือลัทธิตระหนักแน่ (positive)... ในขั้นเทวนิยม จิตของมนุษย์ ในการแสวงหาธรรมชาติอันเป็นแก่นแท้ของสิ่งมีชีวิต สาเหตุของการสร้างโลก (แหล่งกำเนิดและจุดมุ่งหมาย) ของผลทั้งปวง... ได้สมมุติว่า ปракฏการณ์ทั้งหมดถูกทำให้เกิดขึ้นโดยการกระทำโดยตรงของสิ่งเหนือธรรมชาติ ในขั้นอภิปรัชญานิยม... จิตใจได้สมมุติว่า... พลังงานที่เป็นนามธรรมหรือธาตุแท้ของสิ่งที่มีอยู่จริง (ซึ่งคือนามธรรมที่มีอยู่ในรูปบุคคล) ... เป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดปракฏการณ์ได้ทั้งหมด... ในขั้นสุดท้าย ในขั้นลัทธิตระหนักแน่ (positive state)* จิตใจได้ล้มเลิกการแสวงหาอันเปล่าประโยชน์เกี่ยวกับความนึกคิดแบบสัมบูรณ์ กำเนิดและจุดมุ่งหมายปลายทางของจักรวาล และสาเหตุของปракฏการณ์ โดยหันมาศึกษากฎเกณฑ์ของมันแทน นั่นคือศึกษา

---

* ผู้แปลใช้คำว่า "ลัทธิตระหนักแน่" สำหรับคำว่า positivism หรือ positive ตามหนังสือ *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524)* หน้า 275 ดังที่ได้คัดลอกมาดังนี้

ความสัมพันธ์อันคงทนถาวรของปรากฏการณ์ในการสืบลำดับชั้น
และความคล้ายคลึงกัน²⁴

สำหรับกองทัพ ลำดับชั้นหรือลำดับชั้นย่อยแต่ละชั้นในวิวัฒนาการ
ของปัญญามนุษย์จำเป็นต้องเกิดขึ้นจากลำดับชั้นที่มาก่อน "การสร้างระ-
บบใหม่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ก่อนการพังทลายลงของระบบเก่า"²⁵ และ
(ไม่สามารถเกิดขึ้นได้) ก่อนที่ขีดความสามารถของแบบแผนความคิด
เก่า ๆ จะได้ถูกใช้หมดแล้ว "แบบแผนสูงสุดของจิตใจไม่สามารถมอง

"positivism ลัทธิตระหนักแน่ ระบบปรัชญาที่ออกุสต์ กองต์
(Auguste Comte) เป็นผู้เริ่มต้น กองต์ใช้คำนี้เพื่อแสดงถึงขั้นสุดท้าย
และสูงสุดของความรู้ กองต์เชื่อว่าความรู้ของมนุษย์เริ่มมาจากขั้นการ
หาความรู้ทางเทววิทยาหรือศาสนาซึ่งเป็นเรื่องสมมุติ ขั้นต่อไปคือการ
หาความรู้โดยศึกษาอภิปรัชญา ซึ่งเป็นเรื่องนามธรรม และขั้นสุดท้าย
คือการหาความรู้โดยใช้หลักตระหนักแน่ หรือหลักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่เชื่อ
ในลัทธิตระหนักแน่จะไม่สนใจค้นหาสาเหตุขั้นปลายสุด (ultimate
causes) ของปรากฏการณ์ที่เขาศึกษา แต่จะจำกัดความรู้เพียงแต่
การหาฏของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นความรู้เดียวที่
สามารถบรรลุถึงได้และเป็นประโยชน์ ลัทธิตระหนักแน่เชื่อว่า ความรู้
ทั้งหมดอธิบายได้โดยอาศัยหลักของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและระเบียบ
วิธีทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมด เป็นระเบียบวิธีสังเกตรูปแบบและจัดจำพวก
ปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง กล่าวคือ
ถ้าเราพบว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างตายตัว
เช่น เมื่อเกิดปรากฏการณ์หนึ่งขึ้น แล้วอีกปรากฏการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้น
ติดตามมาเสมอ เราก็สามารถตั้งเป็นกฎอธิบายได้"

²⁴Ibid., pp. 1-2.

²⁵Ibid., p. 149.

เห็นถึงลักษณะของยุคที่จะมาถึง ได้จนกว่าจะใกล้ถึงยุคนั้นแล้ว" ²⁶

ถึงแม้กองต์จะห่วงความคิดส่วนใหญ่ไปที่ลำดับขั้นของการพัฒนา และการปลดปล่อยอันตรายหน้าไปเรื่อย ๆ ของปัญญามนุษย์ เขาได้ย้ำว่า ลำดับขั้นเหล่านี้สัมพันธ์กับลำดับขั้นที่ขนานกันในพัฒนาการของการจัดระเบียบสังคม ของประเภทของระเบียบสังคม ของประเภทของหน่วยสังคม และของเงื่อนไขทางวัตถุของชีวิตมนุษย์ เขาคิดว่าสิ่งเหล่านี้วิวัฒนาการไปในลักษณะเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางปัญญาซึ่งก้าวไปข้างหน้า

กองต์ยืนยันด้วยความมั่นใจว่า เป็นการผิดพลาดที่จะหวังว่าระเบียบสังคมใหม่ หรือแม้แต่ระเบียบทางวิชาการใหม่จะเกิดขึ้นอย่างราบรื่นจากความเจ็บปวดแห่งความตายของระเบียบเก่า "การก้าวผ่านจากระบบสังคมหนึ่ง ไปยังอีกระบบสังคมหนึ่ง ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและโดยตรง" ²⁷ โดยจริงแล้ว ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติได้ถูกกำหนดไว้ชัดว่าสลับกันระหว่าง "ยุคอินทรีย์" (organic) และ "ยุควิกฤติ" (critical) ในยุคอินทรีย์ ความมั่นคงทางสังคมและความสอดคล้องกลมกลืนกันทางปัญญาจะมีอยู่ทั่วไป และส่วนต่าง ๆ ขององค์ประกอบสังคมก็อยู่ในภาวะสมดุล ในยุควิกฤติ ในทางตรงกันข้าม ภาวะที่แน่นอนแบบเดิมถูกรบกวน ประเพณีถูกทำลายลงทีละน้อย และองค์ประกอบสังคมอยู่ในภาวะไม่สมดุลในยุควิกฤติ เช่นนี้ และในยุคที่กองต์มีชีวิตอยู่ก็ดู เหมือนจะเป็นยุควิกฤติที่เห็นได้เด่นชัดสำหรับตัวเขา เป็นยุคที่ไม่มั่นคงและยุ่งเหยิงอย่างยิ่งสำหรับผู้ซึ่งกระหายความเป็นระเบียบ แต่มันก็เป็นนิมิตที่จำเป็นของการเปิดฉากของสภาพของยุคอินทรีย์ "มักจะมีสภาพของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีแต่ความสับสนไม่มีชื่อแบ ซึ่งจะเป็นเวลาอย่างน้อย 2-3 ชั่วโมง และยังเป็นเวลานานเท่าใด การ

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid., p. 148.

เกิดใหม่ของยุคใหม่ก็จะถูกหล่อหลอมให้สมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น"²⁸

ไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า กฎของขั้นตอนสามขั้นของกองต์มีความโน้มเอียงทางด้านจิตนิยม (mentalist) หรือด้านอุดมคตินิยม (idealistic) ค่อนข้างมาก แต่สิ่งที่ได้สังเกตเห็นในตอนต้น กองต์โยงความสัมพันธ์ระหว่างยุคทางปัญญาของมนุษยชาติในแต่ละยุค กับลักษณะของมันที่ เข้ากับการจัดระเบียบทางสังคม และประเภทของการปกครอง²⁹ ขั้นเทวนิยมเป็นขั้นที่อยู่ใต้อิทธิพลของพระ และถูกปกครองโดยนักการทหาร (กองต์แบ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นย่อย ๆ หลายขั้น เช่นเดียวกับที่แบ่งขั้นตอนอื่น ๆ แต่การอธิบายในประเด็นเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจกับขั้นตอนสามขั้น) ในขั้นอภิปรัชญานิยมซึ่งตรงอย่างหยาบกับยุคกลางและยุคเรอแนสซองซ์ เป็นขั้นที่อยู่ใต้อิทธิพลของบาทหลวง (churchmen) และนักกฎหมาย ขั้นที่มีลัทธิแบบตระหนักแน่ ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นจะถูกปกครองโดยนักบริหารอุตสาหกรรม และผู้นำทางจริยธรรมแบบวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกัน ในขั้นแรกครอบครัวเป็นหน่วยแบบฉบับทางสังคม ในขั้นที่สอง รัฐเริ่มมีบทบาทสำคัญทางสังคม และในขั้นที่สาม มนุษยชาติทั้งหมดเป็นหน่วยปฏิบัติการทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้น ถึงแม้กองต์จะกล่าวย้าบอ ๆ ว่า "วิวัฒนาการทางปัญญาเป็นหลักการสำคัญ"³⁰ ของการอธิบายความก้าวหน้าของมนุษยชาติของเขา เขาก็ยอมรับว่ามีปัจจัยอื่นอีก ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มของประชากรถูกมองว่าเป็นปัจจัยใหญ่ที่กำหนดอัตราความก้าวหน้าของสังคม "ความหนาแน่นของสปีชีส์ของเราที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคต้น ๆ" ก่อให้เกิด

การแบ่งงานกันทำ...แบบซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในกลุ่มที่มี

²⁸Ibid.

²⁹Ibid., p. 143.

จำนวนน้อยกว่านี้ และ...สมองของปัจเจกบุคคลถูกกระตุ้นให้
หาการดำรงชีวิตโดยวิธีที่ขัดเกลายิ่งขึ้น... โดยการสร้าง
ความต้องการใหม่ ๆ และอุปสรรคใหม่ ๆ ความหนาแน่นที่เพิ่ม
มากขึ้นเรื่อย ๆ นี้ ได้ทำให้เกิดวิธีการแบบใหม่ ไม่เพียงแต่
เป็นความก้าวหน้าเท่านั้น แต่ยังเป็นระเบียบ โดยการทำให้
ความไม่เสมอภาคทางร่างกายหย่อนความสำคัญลงไป และ
สร้างความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นให้กลุ่มพลังงานปัญญาและศีลธรรม
ซึ่งมักถูกกดขี่ในกลุ่มประชากรที่มีจำนวนน้อย³¹

กองต์มองการแบ่งงานกันทำว่าเป็นพลังผลักดันสำคัญของวิวัฒนาการทาง
สังคม

ลำดับชั้นของศาสตร์

ทฤษฎีของกองต์ที่รู้จักกันดีอันดับที่สอง คือลำดับชั้นของศาสตร์
เป็นทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกฎของขั้นตอนสามขั้น เช่น
เดียวกับที่มนุษย์ชาติก้าวหน้าไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แล้ว โดยที่ขั้น
หลังๆ แต่ละขั้นถูกสร้างขึ้นมาจากการบรรลุผลในขั้นก่อนๆ ความรู้ทาง
วิทยาศาสตร์ก็ผ่านขั้นตอนของการพัฒนาอันคล้ายคลึงกัน เช่นกัน แต่
ศาสตร์แต่ละศาสตร์ก้าวหน้าไปในอัตราที่ต่างกัน "ความรู้ใดที่จะถึงขั้น
ลัทธิตระหนักแก่ก่อนนั้น ขึ้นอยู่กับสัดส่วนของความกว้างขวาง ความ
เรียบง่าย และความเป็นอิสระจากศาสตร์อื่น"³² ดังนั้น ดาราศาสตร์
ศาสตร์ที่มีความกว้างและเรียบง่ายที่สุดในบรรดาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
ทั้งหลาย จึงพัฒนาเป็นอันดับแรก ในเวลาต่อมา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา

³⁰ *Positive Philosophy*, II, p. 307.

³¹ *Ibid.*, p. 305.

³² *Positive Philosophy*, I, p. 6.

และสุดท้ายสังคมวิทยาก็พัฒนาตามมา กำเนิดของศาสตร์แต่ละศาสตร์ในลำดับนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการอันมีมาก่อนแล้วของศาสตร์ที่มีลำดับอยู่ก่อนตนในการจัดลำดับซึ่งถูกกำหนดโดยกฎของความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และความกว้างที่ลดลง

วิทยาศาสตร์สังคมซึ่งเป็นศาสตร์ที่ซับซ้อนที่สุด และมีกำเนิดขึ้นอยู่กับพัฒนาการของศาสตร์อื่นมากที่สุด เป็นศาสตร์ที่ "สูงที่สุด" ในลำดับชั้นของศาสตร์ต่างๆ "วิทยาศาสตร์สังคมเสนอคุณลักษณะของการทำให้วิธีการแบบตระหนักแน่สมบูรณ์ ศาสตร์อื่นทั้งหมด... เป็นเพียงขั้นเตรียมการของมัน ในชั้นของวิทยาศาสตร์สังคมเท่านั้นที่ความหมายกว้าง ๆ ของกฎธรรมชาติจะถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างแน่แน่ได้ โดยการกำจัดให้สิ้นเชิงซึ่งเจตนารมณ์อันไร้เหตุผล และธาตุแท้อันเพื่อผืนต่างๆ ในรูปการที่ยากที่สุด"³³ วิทยาศาสตร์สังคม"ได้รับประโยชน์จากแหล่งความรู้ของศาสตร์ที่มีมาก่อน"³⁴ แต่ยิ่งไปกว่านั้น มันยังใช้วิถีทางประวัติศาสตร์ ซึ่ง "สืบสวนค้นคว้า ไม่ใช้วิธีการเปรียบเทียบ แต่โดยการค่อยๆ วิจัยความสัมพันธ์"³⁵ "ปรากฏการณ์หลักในสังคมวิทยา... ซึ่งคือ อิทธิพลอันต่อเนื่องและค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นของมนุษย์ในรุ่นต่างๆ ที่มีต่อกัน จะถูกซ่อนเร้นหรือไม่ถูกสังเกตถ้าขาดคุณสมบัติ นั่นคือการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์"³⁶

ถึงแม้สังคมวิทยาจะมีลักษณะระเบียบวิธีพิเศษที่ทำให้แตกต่างไปจากศาสตร์อื่นในลำดับชั้นที่มาก่อน แต่มันก็จำเป็นต้องพึ่งศาสตร์อื่น มันต้องพึ่งพาชีววิทยา ซึ่งเป็นวิชาที่ใกล้กับมันที่สุดในลำดับชั้นเป็นพิเศษ สิ่งที่ทำให้ชีววิทยาแตกต่างจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติอื่น ก็คือลักษณะ

³³ *Positive Philosophy*, III, pp. 383-84.

³⁴ *Ibid.*

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Positive Philosophy*, II, p. 261.

ที่เป็นการศึกษาส่วนทั้งหมด ไม่เหมือนกับฟิสิกส์หรือเคมี ซึ่งศึกษาโดยการแยกส่วนประกอบต่างๆ แต่ชีววิทยาศึกษาอินทรีย์ทั้งหมด (organic wholes) และการเน้นเรื่องอินทรีย์หรือความเป็นหนึ่งเดียวทางอินทรีย์นี้เองที่สังคมวิทยามีความคล้ายคลึงกับชีววิทยา "ไม่สามารถมีการศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์ของสังคม ไม่ว่าจะ เป็นสถานะของมันหรือการเคลื่อนไหวของมัน ถ้าสังคมนั้นถูกแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ และแต่ละส่วนถูกศึกษาต่างหากจากกัน"³⁷ วิธีการศึกษาที่เหมาะสมเพียงวิธีเดียวในสังคมวิทยา ประกอบไปด้วย "การดูแต่ละส่วนในฐานะที่เป็นส่วนประกอบของระบบอันเดียวกัน... ในวิทยาศาสตร์อินทรีย์ เรา รู้จักส่วนประกอบต่าง ๆ ดีกว่าส่วนรวมที่ส่วนเหล่านี้ประกอบกันขึ้นมาเป็น ดังนั้นในกรณีเช่นนั้น เราต้องเริ่มจากส่วนที่ง่ายไปยังส่วนที่ซับซ้อนขึ้น แต่วิธีที่ตรงกันข้ามเป็นวิธีที่จำเป็นในการศึกษามนุษย์และสังคม มนุษย์และสังคมโดยส่วนรวมเป็นที่รู้จักแก่เราดีกว่า และเป็นหัวข้อการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่ายกว่าชิ้นส่วนที่ประกอบกันขึ้นเป็นมัน"³⁸

สังคมสถิตและสังคมพลวัต

เช่นเดียวกับที่มีประโยชน์ในวิชาชีววิทยาที่แยกกายวิภาคออกจากสรีรวิทยา เป็นสิ่งที่น่าปรารถนาเช่นเดียวกันสำหรับสังคมวิทยาที่จะแยกสถิตออกจากพลวัต "การแบ่งแยกนี้ไม่ใช่ระหว่างข้อเท็จจริงสองกลุ่ม แต่เป็นระหว่างสองแง่มุมของทฤษฎี มันมีความสอดคล้องกับแนวคิดทวิ (double conception) ของความเป็นระเบียบและความก้าวหน้า เพราะความเป็นระเบียบดำรงอยู่ใน... การอยู่อย่างผสมกลมกลืนอย่างถาวรของเงื่อนไขการดำรงอยู่ของสังคม และความก้าว

³⁷Ibid., p. 225.

³⁸Ibid., pp. 225-26.

หน้าตำราอยู่ในการพัฒนาทางสังคม"³⁹ ดังนั้น ความเป็นระเบียบและความก้าวหน้า สกิด และพลวัต จึงมีความสัมพันธ์ต่อกันเสมอ

ในการที่จะเสริมทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนของเขาให้สมบูรณ์ขึ้น กองต์เริ่มศึกษาค้นคว้าถึงพื้นฐานของความมั่นคงของสังคม "การศึกษาแบบสกิดของสังคมวิทยาประกอบไปด้วยการศึกษากฎของกิริยาและปฏิกิริยา (laws of action and reaction) ของส่วนต่าง ๆ ของระบบสังคม ในกรณีนี้เป็นการศึกษาโดยแยกออกต่างหากจากการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (fundamental movement) ซึ่งมักจะเป็นตัวขัดเกลามันอย่างช้า ๆ อยู่เสมอ"⁴⁰ มันทักษาสมดุลของความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของส่วนประกอบภายในสังคมส่วนรวม จำเป็นจะต้องมี "ความผสมกลมกลืนที่เกิดขึ้นเองระหว่างส่วนรวมและส่วนย่อยของระบบสังคม"⁴¹ เสมอ เมื่อความผสมกลมกลืนนี้ขาดหายไป เราก็มะเข็ญกับกรณีที่เป็นพยาธิสภาพ

เมื่อกองต์พูดถึงองค์ประกอบของระบบสังคม เขาปฏิเสธอย่างหนักแน่นที่จะมองปัจเจกบุคคลว่าเป็นองค์ประกอบย่อย "จิตใจที่เป็นวิทยาศาสตร์ปฏิเสธที่จะมองสังคมว่า ประกอบขึ้นมาด้วยปัจเจกบุคคลหน่วยทางสังคมที่แท้จริงคือครอบครัว ซึ่งถ้าจำเป็นก็อาจถูกลดทอนให้เหลือเพียงคู่สมรสที่เป็นตัวประกอบพื้นฐานของมัน...ครอบครัวหลายครอบครัวรวมเป็นเผ่าพันธุ์ และเผ่าพันธุ์หลายเผ่าพันธุ์รวมกันเป็นชาติ"⁴² ศาสตร์ทางสังคมซึ่งถือเอาความต้องการและความโน้มเอียง (propensities) ของบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษา ย่อมต้อง

³⁹Ibid., p. 218.

⁴⁰Ibid., p. 219.

⁴¹Ibid., p. 222.

⁴²*Positive Philosophy*, II, p. 218 และ *Systeme*, II, p. 181.

สกับความล้มเหลว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการผิดพลาดที่จะถือว่าแนวโน้มที่จะมาอยู่เป็นสิ่งคมของมนุษย์ "ซึ่งปัจจุบันนี้ได้พิสูจน์แล้วว่าอยู่ในธรรมชาติของเขา"⁴³ มีรากฐานมาจากการพิจารณาในเรื่องผลประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญ (utilitarian considerations) ในยุคต้นๆ ของมนุษยชาติ ผลประโยชน์ของบุคคลจากการมาอยู่ร่วมกันยังนำเสนอเสียอยู่ "ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่ารัฐสังคมจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ถ้ากำเนิดของมันต้องขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่ามันจะให้ประโยชน์แก่บุคคล"⁴⁴

เป็นภายในครอบครัวที่ความโน้มเอียงไปในทางเห็นแก่ตัวโดยพื้นฐาน (elementary egoistic propensities) ได้ถูกควบคุมและใส่บังคับให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสังคม "โดยเส้นทาง [ของครอบครัว] มนุษย์ได้ก้าวออกมาจากบุคลิกส่วนตัวของเขา และเรียนรู้ที่จะอยู่ในบุคลิกอื่น ในขณะที่เชื่อฟังสัตบุชาติอันมีอำนาจมากที่สุดของเขาไปด้วย"⁴⁵ ครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมเบื้องต้นที่สุดและเป็นแบบฉบับ (prototype) ของการรวมกลุ่มแบบอื่น ๆ ทั้งหมดของมนุษย์ เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้พัฒนาขึ้นจากกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ "อินทรีย์ส่วนรวมประกอบด้วยครอบครัวซึ่งเป็นเสมือนธาตุอันแท้จริง (true elements) ประกอบด้วยชนชั้นและวรรณะซึ่งเป็นเสมือนเนื้อเยื่ออันแท้จริง (true tissues) และสุดท้ายประกอบด้วยเมืองใหญ่หรือเมืองน้อยซึ่งเป็นเสมือนอวัยวะอันแท้จริง (true organs)"⁴⁶

ถึงแม้กองต์จะมองสังคมโดยการเปรียบเทียบกับอินทรีย์ทางชีววิทยาที่ตระหนักถึงความยุ่งยากอันอาจเกิดขึ้นจากการคิดเปรียบเทียบเช่นนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า อินทรีย์ทางชีววิทยาถูกห่อหุ้มด้วยผิวหนัง และดังนั้น

⁴³ *Positive Philosophy*, II, p. 275.

⁴⁴ *Ibid.*, p. 276.

⁴⁵ *Ibid.*, p. 281.

⁴⁶ *Système*, II, p. 293.

จึงมีขอบเขตที่เป็นวัตถุ อย่างไรก็ตาม กายสังคม (body social) ไม่สามารถถูกทำให้อยู่รวมกันได้โดยมาตรการทางกายภาพ แต่โดยความผูกพันทางจิตใจ ดังนั้น กองต๋จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งแก่ภาษา และเหนือสิ่งอื่นใดคือศาสนา

ภาษาเป็นพาหนะ ซึ่งความคิดของคนในรุ่นก่อน และวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของเราได้ถูกเก็บไว้ โดยการมีส่วนร่วมในอาณาจักรภาษา เราก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางภาษา ภาษาเป็นเครื่องผูกมัดเรากับเพื่อนมนุษย์ และในขณะที่เดียวกันก็ผนวกเราเข้าไปในสายโซ่อันยาว ซึ่งเชื่อมโยงชุมชนที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันกับบรรพบุรุษอันไกลโพ้น สังคมมนุษย์มีสมาชิกที่ตายแล้วมากกว่าที่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าปราศจากภาษาร่วมกัน มนุษย์ย่อมไม่สามารถมีความเป็นปึกแผ่น (solidarity) และความเห็นพ้องต้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว ถ้าปราศจากเครื่องมือที่ใช้ร่วมกันนี้ ความเป็นระเบียบทางสังคมย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้

ภาษาที่ใช้ร่วมกันเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชุมชนมนุษย์ แต่มันก็เป็นเพียงสื่อกลาง ไม่ใช่ตัวชี้แนะอันเด็ดขาด (positive guide) ของความประพฤติ สิ่งที่ต้องมีนอกเหนือไปกว่านั้นคือความเชื่อทางศาสนาร่วมกัน ศาสนาทำให้มีหลักการที่ทำให้เป็นเอกภาพ (unifying principle) เป็นจุดร่วม ถ้าปราศจากเสียซึ่งสิ่งนี้ ความแตกต่างของปัจเจกบุคคลจะฉีกสังคมออกเป็นชิ้น ๆ ศาสนาทำให้มนุษย์เอาชนะความโน้มเอียงไปในทางเห็นแก่ตัว และยกระดับตนเองให้รักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มันเป็นซีเมนต์ที่มีอำนาจที่ประสานสังคมให้อยู่ในลัทธิและระบบความเชื่อแบบเดียวกัน ศาสนาเป็นรากฐานของความเป็นระเบียบทางสังคม มันเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในการทำให้รัฐบาลมีอำนาจอันชอบธรรม ไม่มีอำนาจทางโลกใด ๆ ที่จะยืนยงอยู่ได้โดยปราศจากการสนับสนุนจากอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (spiritual power) "รัฐบาลทุกรัฐบาลคาดหวังให้ศาสนาสร้างพลังศักดิ์สิทธิ์ และควบคุมคำสั่งและ

ความเชื่อฟัง⁴⁷

นอกเหนือไปจากภาษาและศาสนา ยังมีปัจจัยที่สามที่เชื่อมโยงมนุษย์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นั่นคือ การแบ่งงานกันทำ

[มนุษย์] ถูกผูกมัดอยู่ด้วยกันโดยลักษณะการกระจายของอาชีพของเขา และการกระจายนี้เอง ที่ก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนมากขึ้นแก่อินทรีย์สังคม การจัดระเบียบสังคมมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ ที่จะขึ้นอยู่กับการประเมินอันเที่ยงตรงต่อความแตกต่างของบุคคล โดยกระจายการจ้างงานในลักษณะที่จะทำให้แต่ละคนอยู่ในปลายทางที่เขาเหมาะสมที่สุด โดยพิจารณาจากธรรมชาติของเขา จากการศึกษาของเขา และตำแหน่งของเขา และกล่าวโดยสั้น จากคุณสมบัติทั้งหมดของเขา เพื่อว่าองค์การทั้งหมดแต่ละอัน ถึงแม้จะเป็นองค์การที่มีข้อบกพร่องและไม่สมบูรณ์ที่สุด... ก็สามารถถูกทำให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้⁴⁸

กองต์เชื่อในหลักการว่า การแบ่งงานกันทำ ในขณะที่ส่งเสริมพัฒนาการของพรสวรรค์และความสามารถส่วนบุคคล ยังมีส่วนสร้างความเป็นปึกแผ่นของมนุษย์ โดยสร้างความรู้สึกร่วมกันแต่ละคนว่า เขาต้องพึ่งพาผู้อื่น ในขณะเดียวกัน เขาก็ถูกรบกวนจากสิ่งที่เขาเห็นว่าเป็นแง่มุมในด้านลบอย่างเด่นชัดของการแบ่งงานกันทำในอุตสาหกรรมสมัยใหม่

ถ้าการแบ่งแยกหน้าที่ทางสังคมจะช่วยพัฒนาสปีริตของส่วนปลีกย่อยอันมีประโยชน์ในด้านหนึ่ง แต่ในอีกด้านหนึ่งมันมีแนว

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ *Positive Philosophy*, II, p. 292.

ใหม่ที่จะลบล้าง หรือจำกัดสิ่งที่เราอาจเรียกว่าเป็นสปีริตของส่วนรวมหรือสปีริตกว้างๆ ในทำนองเดียวกัน ในความสัมพันธ์ทางด้านจริยธรรมในขณะที่บุคคลแต่ละคน ต้องพึ่งพาคนหมู่มากอย่างใกล้ชิด เขาก็ถูกผลักออกจากคนหมู่มากโดยการขยายตัวของกิจกรรมพิเศษของเขา ซึ่งเรียกร้องเขาอยู่เสมอให้สนใจเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตัวของเขา ซึ่งเขาเห็นได้เพียงเลือกรางเท่านั้นว่ามีความสัมพันธ์กับคนส่วนใหญ่... ความไม่สะดวกของการแบ่งแยกหน้าที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมกับประโยชน์ตามลักษณะของมัน⁴⁹

โดยเหตุนี้ กองต์ได้แสดงความหวังอันเร้าร้อนว่า ในอนาคตอำนาจทางโลกและอำนาจทางธรรม (spiritual) จะรวมกันเป็นหนึ่งเดียว "เพื่อรักษาความคิดเกี่ยวกับส่วนรวมและความรู้สึกของความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน"⁵⁰

กองต์มักจะพิจารณาสถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะ เป็นภาษา หรือศาสนา หรือการแบ่งงานกันทำ ไม่ใช่โดยตัวของมันเอง แต่โดยความช่วยเหลือที่สถาบันเหล่านั้นมีให้แก่ระเบียบทางสังคมที่กว้างกว่า ในแง่นี้ เขาจึงควรถูกถือว่าเป็นหนึ่งในบรรดานักวิเคราะห์สังคมในแง่หน้าที่ (functional) รุ่นแรก ๆ เพราะไม่เพียงแต่เขาจะพิจารณาผลของปรากฏการณ์สังคมที่มีต่อระบบสังคม แต่เขายังเน้นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันของปรากฏการณ์ทั้งหมดเหล่านี้ "จะต้องมีความกลมกลืนที่เกิดขึ้นเองระหว่างส่วนประกอบและส่วนรวมของระบบสังคมอยู่เสมอ... เห็นได้ชัดว่า ไม่เพียงแต่สถาบันทางการเมืองและลักษณะทางสังคม (social manners) ในด้านหนึ่ง และขนบธรรมเนียมและ

⁴⁹Ibid., p. 293.

⁵⁰Ibid., p. 294.

ความคิดในอีกด้านหนึ่งจะต้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอยู่เสมอแล้ว แต่ ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่รวมเป็นปึกแผ่นนี้จะต้องถูกเชื่อมโยงโดยธรรมชาติของมัน เข้ากับสภาพที่สอดคล้องกันของพัฒนาการที่สมบูรณ์ของมนุษยชาติ"⁵¹

สำหรับกองต์ การศึกษาสังคมสถิตคือการศึกษาเงื่อนไขและข้อแม้ (conditions and preconditions) ของระเบียบสังคม ถูกเชื่อมโยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการศึกษาสังคมพลวัต ซึ่งเขาเห็นว่าเทียบเท่ากับความก้าวหน้าและวิวัฒนาการของมนุษยชาติ ถึงแม้ว่าเขาไม่ได้ระบุความเชื่อมโยงนี้ให้แน่ชัดและไม่ได้แสดงว่ามันทำงานจริง ๆ อย่างไร เขาก็ได้ย้ำถึงความเชื่อนี้ในรูปแบบที่เป็นโครงการ ถึงแม้ในแง่ของระเบียบวิธีศึกษาและในแง่ของการเบิกสถิติปัญหา มันดูเป็นสิ่งที่แยกการศึกษาสถิตออกจากพลวัต แต่ในความเป็นจริงเชิงประสบการณ์ ทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เชิงหน้าที่และการวิเคราะห์เชิงวิวัฒนาการ ไม่ใช่เป็นการขัดแย้งกัน แต่เป็นองค์ประกอบซึ่งกันและกัน

หลักการในการวางบรรทัดฐาน (The Normative Doctrine)

นอกเหนือไปจากโครงร่างของข้อเขียนทางวิทยาศาสตร์ของกองต์ที่กล่าวมาแล้ว ควรกล่าวเพิ่มเติมถึงความคิดโดยย่อของทฤษฎีเกี่ยวกับการวางบรรทัดฐานของเขาด้วย เขาได้เขียนไว้อย่างคร่าว ๆ ในงานชิ้นแรก ๆ ของเขา และได้พัฒนาชิ้นงานชิ้นหลัง หลังจาก *Positive Philosophy* เป็นต้น เขาพรรณนาถึงแบบแปลนอันซับซ้อนของสังคมที่ดีภายใต้ลัทธิตระเน่ในอนาคต สังคมที่ได้รับการชี้นำจากอำนาจทางธรรมของพระในศาสนาภายใต้ลัทธิตระเน่หนักแน่นแบบใหม่และพวกผู้นำทางการธนาคารและการอุตสาหกรรม พวกพระนักสังคมวิทยาเชิง

⁵¹Ibid., p. 222.

วิทยาศาสตร์เหล่านี้ เช่นเดียวกับพระในศาสนาแคทอลิกในยุคนิวนิมที่ผ่านมา จะเป็นผู้นำทางศีลธรรมและผู้ควบคุมความประพฤติของชุมชน โดยใช้เวลาหลังความรู้อันเหนือการเรียกร้องมนุษย์ให้ทำตามหน้าที่และภารกิจของเขา พวกเขาจะเป็นผู้อำนวยการการศึกษา และเป็นผู้ตัดสินสูงสุดที่คอยตัดสินความสามารถของสมาชิกแต่ละคนในสังคม ในระบบสังคมแบบที่มีการจัดระเบียบแบบตระหนักแน่อนอนาคต พระนักวิทยาศาสตร์ของศาสนาแห่งมนุษยชาติ ซึ่งมีความรู้แบบตระหนักแน่ว่าอะไรดี อะไรชั่ว จะเป็นผู้ควบคุมมนุษย์ให้ทำหน้าที่ส่วนรวมของตนอย่างเคร่งครัด และช่วยปราบปรามความคิดกบฏเกี่ยวกับเรื่องสิทธิอันมีมาแต่กำเนิด แชนด์-ชิมองได้เสนอว่าในอนาคตการปกครองของมนุษย์เหนือมนุษย์ด้วยกันจะเปลี่ยนไป เป็นการบริหารสรรพสิ่งต่างๆที่เป็นวัตถุแทน แต่กองค์ได้แย้งว่า "สิ่ง" ที่จะถูกบริหารนั้นที่จริงแล้วก็คือบุคคลนั่นเอง ความสัมพันธ์ของมนุษย์จะถูกทำให้เป็นสิ่ง (thingified) เช่นเดียวกับในศตวรรษที่สิบเอ็ดที่ในช่วงสั้น ๆ ช่วงหนึ่งสันตะปาปาฮิลเดอบรันด์ได้ขยายอำนาจศาสนาไปอยู่เหนืออำนาจปกครอง ดังนั้นศาสนาของมนุษยชาติ ซึ่งมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นอาวุธ ซึ่งแม้แต่สันตะปาปาก็ยังไม่มี จะจัดตั้งการปกครองซึ่งเปี่ยมไปด้วยความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความยุติธรรม ความถูกต้อง และความเสมอภาค ถ้าจะอ้างตามสูตรโปรดของกองค์บางสูตร ระเบียบภายใต้ลัทธิตระหนักแน่อนใหม่ จะมีความรักเป็นหลัก การความเป็นระเบียบเป็นรากฐาน และความก้าวหน้าเป็นเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย ความโน้มเอียงไปในทางเห็นแก่ตัว ซึ่งมนุษย์มักจะเอนเอียงไปหาตลอดช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา จะถูกแทนที่โดยความเห็นแก่บุคคลอื่นภายใต้ข้อบังคับที่ว่า จงมีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น มนุษย์แต่ละคนจะเต็มเปี่ยมไปด้วยความรักต่อเพื่อนมนุษย์ และพวกเขาจะให้ความเคารพที่เปี่ยมไปด้วยความรักต่อผู้ควบคุมแห่งลัทธิตระหนักแน่อนทางวิญญาณ ผู้ซึ่งโดยอาศัยความฉลาด จะแปลงรูปความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และเส้นทางที่ถูกกำหนดอย่างมี

กฎเกณฑ์ให้กลายเป็นอนาคตที่สามารถคาดการณ์ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีท้ายๆ กองต์มองตัวเขาเองไม่ใช่ว่าในฐานะนักวิทยาศาสตร์สังคมอย่างเดียว แต่ในฐานะผู้พยากรณ์และผู้ก่อตั้งศาสนาใหม่ ซึ่งให้คำมั่นแก่การช่วยให้รอดจากความเจ็บป่วยทั้งหมดของมนุษยชาติ แง่มุมในด้านการวางบรรทัดฐาน (normative) ในความคิดของกองต์เหล่านี้ ถึงแม้จะมีความสำคัญสำหรับนักประวัติศาสตร์ความคิด ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจเพียงผิวเผินในที่นี้เท่านั้น เนื่องจากจุดสนใจหลักของเราอยู่ที่สังคมวิทยาในฐานะที่เป็นกิจการทางวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามแง่มุมส่วนนี้ในงานของกองต์ก็ควรจะได้ตระหนักไว้ว่าแม้ว่ามันมีความสัมพันธ์กับชีวิตของเขา และกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางสังคมและทางปัญญาซึ่งเป็นบ่อเกิดของงานของเขา

ชีวประวัติ

ออกัสต์ กองต์⁵² เกิดเมื่อวันที่ 19 มกราคม 1798 วันแรกของเดือน Pluviose* ในปีที่ 6 ของสาธารณรัฐ ทางตอนใต้ของ

---

*หมายถึงเดือนที่ 5 ของปฏิทินของพวกสาธารณรัฐ เริ่มจาก 20 หรือ 21 มกราคม ถึง 18 หรือ 19 กุมภาพันธ์ ของปี 1792 เป็นต้นมา--ผู้แปล

⁵²แหล่งค้นคว้าหลักของข้าพเจ้าสำหรับตอนนี้ได้มาจากคำไว้อาลัย *La Jeunesse d'Auguste Comte* 3 เล่ม (Paris, Vrin, 1933-1941) โดย Henri Gouhier และ *La Vie d'Auguste Comte* (Paris, Gallimard, 1931) ของเขาด้วยเช่นกัน ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์อย่างมากจาก *The New World of Henri Saint-Simon* (Cambridge, Harvard University Press, 1956) โดย Frank E. Manuel และบทเกี่ยวกับกองต์ในหนังสือ

ฝรั่งเศสในเมืองมอนด์เปลเลียร์ (Montpellier) บิดาของเขาซึ่งเป็นคาทอลิกที่มีศรัทธาสูงและเป็นผู้นิยมระบบกษัตริย์อย่างลับ ๆ เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ซึ่งมีความจริงจัง มีระบบและซื่อตรง เขามีความจงรักภักดีต่องานของเขา ต่อศาสนาของเขา และต่อครอบครัวของเขา และเวลาว่างที่มีอยู่ก็ใช้ไปในการทำสวน กองตู่ผู้อาวุโสเหยียดหยามการปฏิบัติและประณามการข่มเหงลัทธิคาทอลิกซึ่งคณะปฏิวัติได้ก่อขึ้นในตอนต้นของการปฏิวัติ แต่เขาไม่เคยลืมว่าเขารับราชการอยู่ภายใต้รัฐบาล ไม่ว่าจะรูปแบบและองค์ประกอบของมันจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพียงใดภายใต้ยุคสมัยแห่งความสับสนเหนืออื่นใด เขาเป็นบุคคลที่เชื่อมั่นในความมีระเบียบ

ออกัสต์ กองตู่ ผู้เยาว์เป็นคนรูปร่างเล็ก แบบบาง และเจ็บป่วยด้วยโรคภัยหลายชนิด แต่กระนั้นก็ให้พิสูจน์ว่าเป็นนักเรียนที่มีความสามารถโดดเด่นของโรงเรียน imperial lycée ในเมืองเกิดของเขา ซึ่งเขาได้เข้าไปศึกษาตั้งแต่อายุ 9 ขวบ เขาทุ่มเทาให้กับงานของเขาอย่างขยันขันแข็ง แต่เขาก็อยู่ในกลุ่มนักเรียนที่ตื้อรั้นและไม่เชื่อฟังมากที่สุด เมื่อไปโรงเรียนได้ไม่นานเขาสูญเสียศรัทธาที่พ่อแม่ของเขายึดถือ และแทนที่ศรัทธาที่สูญเสียไปนี้ด้วยศรัทธาแบบสาธารณรัฐอันแรงกล้าต่อเสรีภาพ เขาเกลียดจักรพรรดิที่กำลังครองราชย์อยู่และฝันถึงการกลับมาของวันรุ่งเรืองสมัยปฏิวัติ

ครูเพียงคนเดียวที่สร้างความประทับใจอย่างมากแก่กองตู่ผู้เยาว์คือครูทางคณิตศาสตร์ อดีตนักเทศน์โบรเตสแตนต์ชื่อ ดาเนียล

ของเขาเรื่อง *The Prophets of Paris* (Cambridge, Harvard University Press, 1962) หนังสือของ Emile Littress เรื่อง *Auguste Comte et la philosophie positive* พิมพ์ครั้งที่ 3 (Paris, Aux Bureaux de la Philosophie Positive, 1877) ก็เป็นประโยชน์เช่นกัน

เอ็งกงตร์ ชายผู้มีความรู้กว้างขวางและมีความกังวลต่อเรื่องคา-
ทอลิก อาจจะเป็นท่านผู้หนึ่งที่ปลุกความสนใจของกงต์ผู้เยาว์ในวิชา
คณิตศาสตร์ และเป็นแบบอย่างบทบาทปัญญาชนที่มีความรู้กว้างขวาง
ซึ่งกงต์จะได้เป็นต่อมา

ในเดือนสิงหาคม 1814 กงต์ เข้าแข่งขันในการสอบคัดเลือก
เข้าในเอกอล โปลิเทคนิค(Ecole Polytechnique) อันทรงเกียรติ
ลักษณะคล้ายกับ M.I.T. ของรัฐบาล [สหรัฐอเมริกา--ผู้แปล] แต่
เข้าได้ยากกว่ามาก และได้ถูกรับเป็นคนที่ 4 ในบัญชีรายชื่อผู้สอบได้
เขาลงทะเบียนในเดือนตุลาคมและย้ายมาอยู่ปารีส นครซึ่งเขาไม่เคย
จากไปอีกเลย ยกเว้นในช่วงเวลาสั้น ๆ

จักรพรรดิไม่เคยได้รับความนิยมนักในเอกอล โปลิเทคนิค
ซึ่งตั้งขึ้นโดยรัฐสภา ให้เป็นโรงเรียนทางวิทยาศาสตร์ จักรพรรดิได้
จัดระเบียบของสถานศึกษานี้ใหม่ ตามแบบอย่างทางทหาร และให้ผู้
บัญชาการทางทหาร และคณะกรรมการที่เป็นนายพลเป็นผู้บริหารงาน
ในความเห็นของนโปเลียน โรงเรียนนี้ควรจะให้การอบรมทหารเป็น
ส่วนใหญ่ แม้ว่าจะถูกตั้งขึ้นเพื่อผลิตวิศวกรเพื่อเข้ารับราชการที่สำคัญ
ด้วยก็ตาม พวกนักศึกษายังคงมีสภาพของลักษณะวิทยาศาสตร์ของ
โรงเรียนแต่ดั้งเดิมอยู่ในจิตใจ มองตนเองว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ใน
อนาคตและไม่เห็นด้วยกับการเน้นแนวปฏิบัติของนโปเลียน

ตอนต้นในปี 1814 เมื่อสัมพันธมิตรโจมตีกรุงปารีส นักศึกษา
โปลิเทคนิคได้ทำการต่อสู้กับข้าศึกในชานเมือง แต่ในเดือนพฤศจิกายน
โรงเรียนได้เปิดอีกครั้งเป็นปกติ และกงต์ผู้เยาว์ซึ่งถึงแม้จะรู้สึกเบื่อ
หน่ายเล็กน้อย ก็ได้มีโอกาสเข้าไปนั่งฟังนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำของฝรั่งเศส
บรรยาย ในไม่ช้า เขาก็รู้สึกว่ที่นี่คือโรงเรียนของเขา โรงเรียน
ซึ่งเขาไม่เพียงหวังจะเรียนให้จบด้วยเกียรติยศเท่านั้น แต่ยังเป็น
โรงเรียนที่เขาหวังจะได้สอนเมื่อเขาเรียนจบแล้วด้วย กระนั้น
กงต์ผู้เยาว์ ซึ่งสหายส่วนมากของเขาเห็นว่า เป็นผู้นำของชั้น ยังคง

ประพจน์แบบไม่เป็นระเบียบและไม่เชื่อฟังกฎเกณฑ์ เช่นในสมัยเมื่ออยู่ในโรงเรียนในมองเปเลเลียร์ต่อไป ช่วงนั้นถึงเขาจะเป็นผู้เกลียดชังระบบทราชาซย์ของนโปเลียนอย่างรุนแรง เขายังเห็นว่าการรื้อฟื้นกษัตริย์บูร์บอง (Bourbon) ขึ้นมายิ่งสบอารมณ์เขาน้อยลงไปอีก เขามีความศรัทธาต่อระบบสาธารณรัฐ เช่นเดียวกับเพื่อนนักเรียนส่วนใหญ่ของเขา การที่จะจัดตั้งระบบกษัตริย์และคนใช้จอมปลอมของระบบนั้นขึ้นมาอีกครั้ง จักรวรรดินิยมแบบนโปเลียนยังจะดูดีเสียกว่า

เมื่อนโปเลียนกลับมาอีกครั้ง โรงเรียนทั้งโรงเรียนได้เข้าเป็นพวกพระองค์อย่างกระตือรือร้น และกองทัพเป็นหนึ่งในบรรดาผู้นำของเพื่อนักปฏิวัติ แต่ช่วงเวลาหนึ่งร้อยวันผ่านไปอย่างรวดเร็ว หลังจากสงครามวอเตอร์ลูและการยึดครองปารีส ความเป็นระเบียบก็กลับมาอีกครั้ง และกิจวัตรประจำภายในโรงเรียนก็ได้เริ่มต้นใหม่อีกครั้ง กองทัพกลับโบล่าเรียนวิชาของเขา และกลับไปสู่ความประพจน์อันไม่อ่อนน้อมและไร้มารยาทต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในโรงเรียนเช่นเดิม

ในเดือนเมษายน ปี 1816 นักศึกษาทุกคนประท้วงผู้บริหารเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอบแบบโบราณ เมื่อนักศึกษาทั้งหมดจะถูกลงโทษ นักศึกษาทั้งหมดได้ผนึกกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คณะผู้บริหารได้ยุทธศาสตร์ไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นผู้อำนวยการให้ประกาศปิดโรงเรียนเพื่อที่จะได้มีการจัดระเบียบเสียใหม่ และนักศึกษาที่มีความประพจน์ดีจะสามารถยื่นสมัครขอกลับเข้ามาศึกษาได้อีก ในช่วงหลังกองทัพเดินทางกลับบ้านด้วยความโกรธ แต่มองต์เปเลเลียร์ไม่สามารถยึดเขาไว้ได้นาน (เพราะ) กิจกรรมที่น่าสนใจอยู่ในปารีส

หลังจากกลับถึงเมืองหลวงในเดือนกรกฎาคม กองทัพหาเลี้ยงตัวเองด้วยการรับสอนหนังสือ และอยู่ด้วยความหวังว่าจะมีการล้มล้างพวกผู้กดขี่บูร์บอง เขาได้พบกับนายพลที่รู้จักคนหลายคนในสหรัฐฯ ผู้ซึ่งสัญญาว่าเขาจะหาตำแหน่งให้เขาในโรงเรียนที่เทียบเท่ากับเอกอลโบลีเทคนิคในสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำลังเริ่มตั้งขึ้น กองทัพซึ่งเต็มไปด้วย

ความรุ่มร้อนในระบบสาธารณรัฐ ใฝ่ฝันที่จะอพยพไปยังดินแดนแห่งเสรีภาพโดยไม่กลับมา แต่แผนการนี้ล้มเหลว สภาคองเกรสเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับความคิดที่จะจัดตั้ง โปลิเทคนิคของอเมริกันแต่ได้เลื่อนการเปิดไปโดยไม่มีกำหนด

กองต์ยังคงรับสอนพิเศษในวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป และช่วยแปลหนังสือเรขาคณิตจากภาษาอังกฤษ แต่อนาคตดูไม่ค่อยสดใส เขาไม่ได้แม้แต่พยายามที่จะหาทางเข้าศึกษาต่อที่เอกอล โปลิเทคนิค ซึ่งกำลังจะเปิดใหม่อีกครั้ง จากนั้นได้เกิดรัฐประหารสายฟ้าแลบซึ่งได้เปลี่ยนทิศทางในชีวิตของเขา

ความสัมพันธ์กับแซงต์-ซิมอง

ในฤดูร้อนปี 1817 กองต์ถูกแนะนำให้รู้จัก อังรี แซงต์-ซิมอง (Henri Saint-Simon) ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการวารสาร Industrie ซึ่งเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ เต็มไปด้วยพลัง ไม่ติดอยู่ในระเบียบ และอีกทีทกริกโครม ซึ่งเป็นผู้ที่จะมีอิทธิพลต่อชีวิตและงานของกองต์อย่างมาก แซงต์-ซิมอง ซึ่งในขณะนั้นมีอายุเกือบหกสิบปี ให้ความสนใจแก่ชายหนุ่มผู้ฉลาดปราดเปรื่องผู้มีความสามารถในการทำงานอย่างเชี่ยวชาญและมีระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่แซงต์-ซิมอง ไม่มีอย่างเห็นได้ชัด กองต์ได้กลายเป็นเลขานุการและผู้ร่วมงานใกล้ชิดของเขา

บุรุษทั้งสองทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดอยู่ช่วงหนึ่ง ในตอนต้นกองต์ได้รับค่าจ้างเดือนละสามร้อยฟรังก์ แต่เมื่อแซงต์-ซิมองประสบความยุ่งยากทางการเงินอีกครั้งซึ่งเขามักเป็นบ่อย ๆ กองต์ก็ยังคงทำงานกับเขาโดยไม่ได้รับค่าจ้าง โดยเหตุผลทางวิชาการและความหวังว่าจะได้ผลตอบแทนในอนาคต

นักวิชาการจำนวนหนึ่งได้ถกเถียงปัญหาว่าระหว่าง กองต์ กับ แซงต์-ซิมอง ใครได้รับประโยชน์มากกว่าจากการร่วมงานกันอย่างใกล้ชิดนี้ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเลือกเข้าข้างใครในการทะเลาะ

เบาแว้งนี้ เป็นการเพียงพอที่จะกล่าวว่ากองต์ได้รับอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงจากผู้อุปถัมภ์ของเขา ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแซงต์-ซิมองจะ ได้ทำให้ความคิดที่ได้ พาะตัวอยู่ในจิตใจกองต์แล้วได้เติบโตขึ้น เป็นที่แน่นอนว่าความคิดแบบสาธารณรัฐนิยม ซึ่งเชื่อมั่นในความเสมอภาค ได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นความเชื่อในระบบผู้นำหลังจากได้พบกับแซงต์-ซิมองไม่นาน หนึ่งในจำนวนบทความชิ้นแรกๆของกองต์ซึ่งเขียนขึ้นในเดือนกรกฎาคม 1819 เป็นข้อพิสูจน์ความจริงเรื่องนี้ แนวความคิดเรื่องผู้นำจะคงอยู่กับเขาต่อไปตลอดอายุการทำงานของเขา

งานเขียนสั้นๆ และบทความซึ่งกองต์เขียนระหว่างช่วงปีที่ร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับแซงต์-ซิมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างปี 1819 และปี 1824 เป็นที่รวบรวมศูนย์กลางของแนวความคิดสำคัญ ๆ ในยุคหลังของเขา ในผลงานเหล่านี้ เราพบไม่เพียงแต่ความคิดสำคัญ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเขาจะได้พัฒนาต่อไปในหนังสือ *Cours de philosophie positive* แต่ยังได้พบจุดเริ่มต้นของแนวความคิดในช่วงหลังของเขาเกี่ยวกับความจำเป็นในการมีระเบียบชุมชนที่ทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (unifying communal order) ซึ่งวางอยู่บนอำนาจศักดิ์สิทธิ์ (spiritual) ที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งประเด็นนี้มักจะถูกมองข้ามไป

ในปี 1824 กองต์ได้แยกทางกับอาจารย์ (master) ของเขา ในที่สุด สาเหตุของการแตกแยกกัน เกิดจากการถกเถียงอันยุ่งยากและน่าสับสน เกี่ยวกับบทความชิ้นหนึ่งของกองต์ที่กำลังจะตีพิมพ์ มันควรจะ เป็นภายใต้ชื่อแซงต์-ซิมอง เช่นที่เคยเป็นมาในอดีต? หรือควรจะ เป็นชื่อ ออกัสต์ กองต์ *Système de politique positive* เล่มแรก ตอนที่หนึ่ง กองต์ได้รับอนุญาตให้พิมพ์งานชิ้นนี้หนึ่งร้อยเล่ม ภายใต้ชื่อของเขาเอง ในเวลาเดียวกัน แซงต์-ซิมอง ได้พิมพ์หนังสือ *Catechisme des industriels* โดย อังรี เดอ แซงต์-ซิมอง เล่มที่ 3 จำนวนหนึ่งพันเล่ม ซึ่งรวมบทความของกองต์ไว้ด้วย ในบทนำซึ่งเขียนโดยแซงต์-ซิมอง

แต่ไม่ได้ลงนาม เขาได้จับผิดกองต์ กองต์ได้ตัดความสัมพันธ์จากอาจารย์ของเขา และชื่อของเขากลายเป็นชื่อที่กองต์สาปแช่งไปจนตลอดชีวิต อาจารย์เมื่อไม่ได้รับการยอมรับไปหนึ่งครั้งก็ไม่ได้รับการยอมรับซ้ำแล้วซ้ำอีก

สาเหตุของการทะเลาะครั้งนั้นมีทั้งที่เป็นวิชาการและวัตถุ ที่แน่ ๆ คือกองต์เริ่มรู้สึกหงุดหงิดต่อการเสแสร้งที่บุรุษผู้สูงอายุกว่ายังคงประพฤติต่อเขา เหมือนกับเป็นนักเรียนผู้เชื่อฟังที่เขาเคยเป็น แทนที่จะประพฤติต่อเขาเหมือนผู้ร่วมงานที่แข่งขันกันได้ กองต์ได้เริ่มสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองในโลกของหนังสือพิมพ์ เสรีนิยมและในบรรดานักวิทยาศาสตร์ชั้นนำแล้ว แต่ผู้ร่วมงานทั้งสองก็ได้แยกห่างจากกันมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่จะใช้ในการสร้างความยอมรับและอิทธิพลต่อกลุ่มคนทั่วไป แซงต์-ซิมองซึ่งเป็นนักกิจกรรม (activist) ปรารถนาที่จะเน้นความจำเป็นของการปฏิรูปในทันที สิ่งที่เขาต้องการเหนือสิ่งใดก็คือจูงใจนักอุตสาหกรรมเสรีนิยมและนักการธนาคารซึ่งเป็นผู้หนุนหลังเขาให้ เริ่มดำเนินการในทันทีในการจัดระเบียบสังคมฝรั่งเศสเสียใหม่ ในทางตรงกันข้าม กองต์เห็นว่างานทางด้านทฤษฎีควรจะทำก่อน กิจกรรมปฏิรูป และเน้นว่าการจัดตั้งรากฐานของลัทธิทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญสำหรับช่วงเวลาขณะนั้นมากกว่าการก่อให้เกิดอิทธิพลในทางปฏิบัติใด ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องตลกทางประวัติศาสตร์วิชาการ กองต์ซึ่งจะเป็นสันตะปาปาของมนุษยชาติในอนาคตคัดค้านอย่างรุนแรงต่อรูปแบบทางศาสนา ซึ่งแซงต์-ซิมองในขณะนั้น ได้เริ่มจะกล่าวถึงลัทธิความคิดของเขา

และดังนั้น ถึงแม้เขาจะเปี่ยมไปด้วยความรุ่งโรจน์ของการได้รับจดหมายชมเชยและการสนับสนุนผลงานล่าสุดของเขาจากนักวิทยาศาสตร์สำคัญ ๆ เช่น คูเวียร์ (Cuvier) และพอน ฮัมโบลด์ท์ (von Humboldt) เช่นเดียวกับจากผู้แทนความคิดเสรีนิยมและนักหนังสือพิมพ์จำนวนมาก แต่กองต์ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกครั้งหนึ่ง เป็นนักวิชาการ

รอบนอก (marginal intellectual) ซึ่งมีความสัมพันธ์เพียงผิวเผินกับโลกหนังสือและวิทยาศาสตร์ของปารีสเท่านั้น ถึงแม้จะได้เกิดระบบของกองต์ (Comtean system) ขึ้นแล้ว แต่เจ้าของระบบก็ปราศจากฐานะหรือตำแหน่งทางวิชาการปราศจากเก้าอี้หรือเงินเดือน

ในเวลาเดียวกัน กองต์คิดว่าเขาได้พบอย่างน้อยก็ความมั่นคงบ้างในชีวิตส่วนตัว ในเดือนกุมภาพันธ์ปี 1825 เขาตัดสินใจแต่งงานกับคาโรลีน มาสแซง (Caroline Massin) สตรีสาวซึ่งเขารู้จักมาแล้วหลายปี ก่อนหน้านั้นเธอเป็นโสเภณีตามถนนในถิ่นบาเลส์ รัวาล และเพิ่งเปลี่ยนมาเป็นเจ้าของร้านหนังสือเล็ก ๆ ได้ไม่นาน การแต่งงานประสมรสอย่างแรง เขาแยกกันอยู่หลายครั้ง และในที่สุดก็แยกกันอยู่อย่างถาวร แต่สำหรับช่วงเวลาหนึ่งกองต์รู้สึกว่าเขาได้พบเครื่องยึดเหนี่ยวภายในบ้าน ถึงแม้ว่าเขาจะยังคงล่องลอยอยู่ในการแสวงหาการยอมรับทางวิชาการและฐานะทางสังคม

กองต์ปฏิเสธที่จะรับตำแหน่งวิศวกรทางเคมีที่มีผู้เสนอมา แต่ได้ดำเนินการหาเลี้ยงชีพอย่างยากจนต่อไปด้วยการสอนหนังสือส่วนตัว โดยวิธีนี้ เขาสามารถทุ่มเทตนเองแก่ปัญหาทางทฤษฎีมากกว่าปัญหาเชิงปฏิบัติ และในบางครั้งสามารถสร้างสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับครอบครัวชั้นสูงที่มีบุตรชายซึ่งเขาสอน ในช่วงหนึ่งเขารายได้พิเศษได้จากการเขียนหนังสือด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวารสาร *Producteur* ซึ่งเป็นวารสารที่ก่อตั้งโดยทายาททางความคิดของแซงต์-ซิมอง หลังจากมรณกรรมของเขา

ในช่วงปีเหล่านี้ ความสนใจส่วนใหญ่ของกองต์อยู่ที่การเติมแต่ง *Positive Philosophy* ของเขา เมื่องานได้ก้าวหน้าไปพอสมควรที่จะเสนอต่อผู้ฟังกลุ่มใหญ่ได้ กองต์ซึ่งไม่มีตำแหน่งเป็นทางการใดๆที่จะเสนอทฤษฎีของเขาได้ ได้ตัดสินใจที่จะเปิดกระบวนวิชาส่วนตัว ซึ่งผู้ฟังจะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าและเขาจะได้แสดงข้อสรุปเกี่ยวกับความรู้ลัทธิตระหนักแน่ของเขา กระบวนวิชาได้เริ่มต้นในเดือนเมษา-

ยน ปี 1826 มีคนสำคัญ ๆ หลายคนในหมู่ผู้ฟัง อเล็กซานเดอร์ ฟอน ฮัมโบลด์ท์ สมาชิกหลายคนจากราชบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ ชาลส์ ดูโนเยร์ (Charles Dunoyer) ดุกนโปเลอง เดอ มงเตเบลโล (the duc Napoléon de Montebello) ฮิปโพลิต คาร์โนท์ (Hippolyte Carnot) บุตรชายของผู้นำกองทหารปฏิวัติ และน้องชายของนักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ ซาดิ คาร์โนท์ (Sadi Carnot) และอดีตนักศึกษาในเอกอล โปลิเทคนิค จำนวนหนึ่งอยู่ในกลุ่มผู้ฟัง

กองต์บรรยายได้สามครั้ง แต่เมื่อผู้ฟังมาเพื่อฟังในครั้งที่สี่ก็ได้พบว่าประตูปิด กองต์ได้ล้มป่วยลงเนื่องจากความล้มเหลวทางประสาทอย่างรุนแรง เขาถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรค "ผิดปกติทางประสาท" ในโรงพยาบาลของนายแพทย์เอสควีรอล (Dr. Esquirol) ผู้มีชื่อเสียงผู้แต่งหนังสือเรื่อง *Treatise on Mania* (การรักษาโรคผิดปกติทางประสาท) โดยนายแพทย์ได้พยายามที่จะรักษาเขาโดยวิธีรักษาแบบใช้น้ำเย็น และโดยวิธีเจาะเลือดออก เมื่อคุณนายกองต์ตัดสินใจในที่สุดที่จะนำเขากลับบ้าน เอสควีรอลได้คัดค้าน ใบทะเบียนส่งคนไข้ออกมีลายมือเอสควีรอลเขียนไว้ว่า "N.G." (Non Guéri = ยังไม่หาย)

หลังจากกลับบ้าน กองต์ตกอยู่ในความเศร้าซึมอย่างลึกซึ้ง และเขาได้แม้กระทั่งพยายามฆ่าตัวตายด้วยการกระโดดแม่น้ำเซน แต่ในช่วงปี 1827 หลังจากกลับไปเยี่ยมบ้านเกิดที่มงต์เบลเลียร์ เป็นเวลานาน คนไข้เริ่มมีอาการดีขึ้นอย่างช้าๆ ในเดือนสิงหาคมปี 1828 เขาแสดงชัยชนะเหนือความเจ็บป่วยด้วยการเขียนบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง *Irritation and Folly*

การบรรยายได้เริ่มขึ้นอีกครั้งในปี 1829 และกองต์พึงพอใจอีกครั้งที่ได้พบว่า มีคนสำคัญทางวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์หลายคนในบรรดาผู้ฟัง กระนั้นชื่อเสียงเล็กน้อยที่เขาได้รับก็พิสูจน์ว่าเป็นเครื่อง

สนับสนุนที่เปราะบาง คนสำคัญจำนวนหนึ่งยังคงยืนอยู่ฝ่ายเขา แต่เมื่อเวลาผ่านไป เขาได้กลายเป็นเป้าของการเยาะเย้ยให้เห็นข่าวในวงการวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขารวมกันประณามชายผู้ซึ่งดูเหมือนจะเต็มไปด้วยความทะเยอทะยานอย่างแรงกล้าที่จะรวบรวมเอาการพัฒนาของศาสตร์ทุกสาขาเข้าไว้ในบทานุกรมของเขา

กองทัพดำเนินชีวิตอันไร้ความสุขต่อไปโดยถูกทอดทิ้งและอยู่โดดเดี่ยวในระหว่างช่วงปี 1830-1842 เมื่อเขาเขียนงานชิ้นเอกของเขา *Cours de philosophie positive* เขายังคงมีชีวิตอย่างเศร้าหมองอยู่เพียงชายขอบเขตของวงวิชาการ ความพยายามที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในเอกอล โปลิเทคนิค หรือตำแหน่งในราชบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์ หรือตำแหน่งใน Collège de France ล้วนแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ในปี 1832 เขาพยายามจนได้รับแค่ตำแหน่ง "répétiteur d'analyse et de mécanique" ที่ Ecole และห้าปีหลังจากนั้น เขาได้รับตำแหน่งเป็นผู้สอบภายนอก (external examiner) ในสถาบันแห่งเดียวกัน ตำแหน่งแรกทำให้ได้เงินจำนวนเล็กน้อยสองพันฟรังก์ และตำแหน่งที่สองได้มากขึ้นอีกนิดหน่อย เขายังสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งด้วย และตำแหน่งทั้งสามนี้รวมกับค่าใช้จ่ายประจำวันที่จ่ายเป็นค่าเดินทางสำหรับผู้สอบของ Ecole ที่เขาไม่ได้ใช้ ทำให้เขาสามารถมีชีวิตอยู่ได้เพียงแค่อนือระดับความยากจน

ในระหว่างช่วงปีที่ใช้สมาธิอย่างสูงในขณะที่เขาเขียน *Cours* นอกจากเขาจะประสบความยุ่งยากทางการเงินและข้อติดขัดทางวิชาการอยู่ตลอดแล้ว เขายังประสบคามยุ่งยากในชีวิตสมรสเพิ่มมากขึ้นด้วย กองต์ค่อย ๆ ถอนตัวอยู่เพียงลำพังมากขึ้น ระบบที่เขาคิดแต่งขึ้นมาเริ่มมีอิทธิพลอยู่เหนือตัวเขา โดยเหตุผลเพื่อ "สุขภาพทางสมอง" (cerebral hygiene) เขาไม่ได้ติดตามอ่านหนังสือในขณะนั้นในสาขาต่างๆที่เขาเขียนถึงอีกต่อไป ที่จริงแล้ว เขาตัดสินใจในปี 1838

ว่าจะไม่อ่านงานวิทยาศาสตร์อะไรอีก จำกัดตัวเองให้อ่านเฉพาะนิยายและบทกวี ในช่วงปีสุดท้ายของชีวิต หนังสือที่เขาอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีกคือ *Imitation of Christ*

ถึงแม้จะเต็มไปด้วยอุปสรรคเหล่านี้ กองต์ก็ได้เริ่มมีสานุศิษย์อย่างช้าๆ สิ่งซึ่งดูเหมือนให้ความพึงพอใจมากกว่าการกลับใจสานุศิษย์ฝรั่งเศสเด่นๆ เช่นนักวิชาการคนสำคัญ เอมีล ลิตเตร (Emile Littré) ซึ่งได้กลายมาเป็นผู้ติดตามใกล้ชิดของเขา น่าจะได้แก่ความจริงที่ว่า คำประกาศเกี่ยวกับลัทธิตระหนักแน่ของเขาได้ข้ามช่องแคบอังกฤษไปแล้ว และได้รับความสนใจอย่างมากที่นั่น เซอร์เดวิด บริวสเตอร์ (Sir David Brewster) นักฟิสิกส์ผู้มีชื่อ ได้เขียนต้อนรับงานของเขาใน *Edinburgh Review* ในปี 1838 และที่น่าพึงพอใจที่สุด จอห์น สจวต มิลล์ (John Stuart Mill) ได้กลายมาเป็นผู้ชื่นชมที่ใกล้ชิด และได้กล่าวถึงกองต์ในหนังสือ *System of Logic* (1843) ของเขาว่า "อยู่ในบรรดานักคิดชั้นนำของยุโรป" กองต์และมิลล์ เขียนถึงกันอย่างสม่ำเสมอ และกองต์ไม่ได้เพียงแต่เล่าถึงงานวิทยาศาสตร์ให้คู่คิดต่อชาวอังกฤษของเขาเท่านั้น หากยังได้กล่าวถึงมรสุมในชีวิตสมรสของเขาและความยากลำบากในการดำรงชีพทางวัตถุ มิลล์ยังได้จัดการให้ผู้นิยมกองต์ชาวอังกฤษจำนวนหนึ่งส่งเงินจำนวนมากไปให้เขาเพื่อช่วยเขาให้รอดพ้นจากความยุ่งยากทางการเงินด้วย

หลังจากหนังสือ *Cours* สำเร็จลงได้ไม่นาน ภรรยากองต์ได้ทิ้งเขาไปอย่างถาวร ด้วยความเจ็บเหงาและโดดเดี่ยว เขายังคงพยายามที่จะโจมตีพวกนักวิทยาศาสตร์ที่ปฏิเสธที่จะยอมรับเขา เขาร้องทุกข์ต่อรัฐมนตรี เขียนจดหมายอย่างเร่าร้อนถึงหนังสือพิมพ์ ทีมคำศัตรูของเขา ทำให้เพื่อนที่เหลืออยู่ไม่ก็คนแทบหมดความอดทน ในปี 1844 หลังจากได้สร้างศัตรูไว้มากมายที่เอกอล โปลิเทคนิค ตำแหน่งผู้สอบของเขาไม่ได้รับการต่ออายุ ดังนั้นเขาจึงสูญเสียรายได้ไปประมาณครึ่งหนึ่ง (เขาสูญเสียตำแหน่งใน *Ecole* อีกตำแหน่งหนึ่ง

ในปี 1851)

ในปี 1844 ที่เขาถูกหยามหยันอย่างเปิดเผยโดยไม่ได้รับการต่ออายุตำแหน่งที่ Ecole กลับปรากฏว่าเป็นปีที่เขามีความสุขที่สุด เขาตกหลุมรักโคลธิลด์ เดอ วอร์ซ (Clothilde de Vaux) ผู้หญิงชั้นสูง อายุยังไม่ถึงสามสิบ ซึ่งถูกสามีซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยทอดทิ้ง เขาผู้นั้นได้ยกยอกเงินรัฐบาลและหลบหนีไปบรัสเซลส์ ทอดทิ้งเธอและหนีสินการพนันของเขาไว้ในปารีส กองต์พบเธอที่บ้านของศิษย์หนุ่มผู้หนึ่งและตกหลุมรักอย่างรุนแรง ทันใดนั้นเอง หน้ากากแห่งความเยือกเย็น และเป็นระบบซึ่งกองต์แสดงต่อโลกภายนอกดูเหมือนจะสลายไป กองต์ผู้อยู่ในความรักเป็นกองต์ในอีกรูปแบบหนึ่ง องค์ประกอบอันเป็นอารมณ์รุนแรงตามธรรมชาติของเขา ซึ่งถูกเก็บกดไว้ในสมัยก่อนได้ปรากฏให้เห็น การพบกับโคลธิลด์แม้จะเป็นช่วงสั้นแต่ก็ได้พิสูจน์ว่ามีความสำคัญต่อกองต์ในวัยกลางคน เช่นเดียวกับที่การพบกับแซงต์-ซิมองได้มีความสำคัญต่อเขาในวัยหนุ่ม

ความรักอันยิ่งใหญ่ไม่ไปถึงความสมประสงค์ทางกายภาพ โคลธิลด์ปฏิเสธคำวิงวอนทั้งหมดของเขา และรักษาความสัมพันธ์ให้อยู่ในระดับของความรักแบบพลาโตนิคและแบบโรแมนติคอันสูงส่งเท่านั้น และเพียงสองสามเดือนหลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนจดหมายรักฉบับแรกกัน โคลธิลด์ได้ล้มป่วยลงโดยโรคที่โรแมนติคที่สุดคือวัณโรค เกือบปีหลังจากที่ความสัมพันธ์ได้เริ่มต้น เธอก็เสียชีวิต

กองต์ปฏิเสธว่าจะอุทิศชีวิตที่เหลือให้กับความทรงจำของ "เทพธิดาของเขา" หนังสือ *Système de politique positive* ซึ่งเขาได้เริ่มร่างขึ้นในปี 1844 จะได้กลายมาเป็นอนุสรณ์แก่คนที่เขารัก ในแต่ละหน้า กองต์คารวะความสำคัญของอารมณ์เหนือกว่าปัญญา ความรู้สึกเหนือความคิด เขาประกาศซ้ำแล้วซ้ำเล่าถึงอำนาจการเยียวยาของเพศหญิงอันอบอุ่นที่มีต่อมนุษยชาติซึ่งถูกปกครองโดยความหยาบกระด้างของปัญญาของชายมาเป็นเวลานานเกินไปแล้ว

เมื่อหนังสือ *Système* ออกแพร่หลายระหว่างปี 1851 และ 1854 กองต์ได้สูญเสียลูกศิษย์ที่เป็นนักคิดด้วยเหตุผลซึ่งเขาได้มาด้วยความยากลำบากในช่วงสิบห้าปีสุดท้ายที่ผ่านมาไปเป็นจำนวนมาก ถ้าไม่ใช่ทั้งหมด จอห์น สจวต มิลล์ และ เอมีล ลิตเตร ไม่เต็มใจที่จะยอมรับว่าความรักอันสากลจะเป็นตัวแก้ปัญหอันยุ่งยากทั้งมวลของยุคสมัยได้ และพวกเขาไม่สามารถยอมรับศาสนาแห่งมนุษยชาติ ซึ่ง กองต์ประกาศตนเองเป็นศาสดาได้ สำหรับพวกเขา พิธีกรรมอันหลากหลาย ปฏิทินพิเศษและสาระอันพิสดารทั้งหมดของนิภาษนี้ซึ่งได้เผยโฉมขึ้น ดูเหมือนจะเป็นการคัดค้านคำประกาศในตอนต้นของกองต์ ศาสดาของยุคแห่งลัทธิตระหนักแก่ท่านนี้ดูเหมือนจะได้ถอยกลับเข้าไปในความมืดมิดแห่งยุคเทวนิยม การประกาศอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นซึ่งอาจพบได้ในข้อเขียนชิ้นแรก ๆ ของเขาไม่ได้อยู่ในความสนใจของพวกเขามาก่อน

กองต์ไม่ได้รู้สึกเสียใจในการสูญเสียสานุศิษย์ บ่อยพวกเขาไป เขาจะสามารถดึงดูดคนอื่น ๆ เข้ามาสู่อ้อมอกของศาสนาใหม่ได้ กองต์ตัดสินใจว่า นับแต่บัดนี้เขาจะเซ็นชื่อในใบปลิวทั้งหมดของเขาว่า "ผู้ก่อตั้งศาสนาสากล ศาสดาใหญ่แห่งมนุษยชาติ" ดังนั้น ในฐานะศาสดาองค์ใหม่ เขาได้เขียนจดหมายถึงบุคคลที่มีอำนาจทั่วโลก -- ชาร์นิโคลัส, แกรนด์วิเซียร์แห่งอาณาจักรออตโตมาน, หัวหน้านิกายเยซูอิตพยายามที่จะกลับใจพวกเขาให้มาเข้าศาสนาใหม่ และที่บ้านกองต์ได้บรรยายให้กลุ่มผู้ฟังหลายกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกรมาชีพ เพื่อจะกลับใจพวกเขาให้เข้ามาสู่ความเชื่อใหม่ เขาเขียนชื่อเรียกเรื่องต่อกรรมกร เรื่อง *Positive Catechism, Appeals to Conservatives* โดยจริงแล้ว เป็นชื่อเรียกเรื่องต่อใครก็ได้ และต่อทุก ๆ คนซึ่งแสดงความสนใจที่จะฟัง

ในปี 1848 สองสามวันหลังจากการปฏิวัติเดือนกุมภาพันธ์ เขาได้ก่อตั้งสมาคม *Société Positiviste* ซึ่งได้กลายเป็นแหล่ง

ศูนย์กลางการสอนของเขาในช่วงต้นทศวรรษที่ 50 สมาชิกต่างต้องบริจาคเงิน (หนึ่งในสิบ) เพื่อช่วยในการดำรงชีวิตของศาสนาและปัญหาว่าจะช่วยเผยแพร่คำสอนของเขาออกไป กองต์ส่งคำสอนรายอาทิตย์ให้แก่สานุศิษย์ของเขาในต่างจังหวัดและต่างประเทศ เขาเปรียบเทียบคำสอนนี้เสมือนกับคำสอนของนักบุญพอล การเผยแพร่ศาสนาดำเนินไปในสเปน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฮอลแลนด์ ทุก ๆ เย็นจากเจ็ดถึงเก้านาฬิกา ยกเว้นวันพุธ ซึ่งเป็นวันประชุมของสมาคม Société Positiviste กองต์ต้อนรับสานุศิษย์ชาวปารีสของเขาที่บ้าน อดีตนักศึกษาโพลิเทคนิค และนักการเมืองในอนาคต นักวิชาการและกรรมกร บะบงกันที่นี้ด้วยความรักในศาสนาของพวกเขา บุคคลผู้ซึ่งถูกปฏิเสธบ่อยครั้ง ในที่สุดได้ค้นพบความสงบในความรู้ที่ว่า ในที่สุดเขาได้พบสานุศิษย์ซึ่งต่างจากเพื่อนจอมปลอมในสมัยก่อน พวกเขาไม่ได้มารวมกันเพื่อชื่นชมปัญหาของเขาเพียงอย่างเดียว แต่อาบอิมไปด้วยรังสีของความรักของเขาและรักเขาเป็นการตอบแทน

กองต์ได้ก้าวมาไกลจากความกระตือรือร้นในระบบสาธารณรัฐและความเป็นเสรีนิยมในวัยรุ่น นักศึกษาผู้ไม่เชื่อฟังจากมองต์เปลเลียร์ มาบัดนี้ได้เทศนาเกี่ยวกับคุณธรรมของความอ่อนน้อม และความจำเป็นของการมีระเบียบ ภาษิตคู่ของศาสนาแห่งลัทธิตระหนักแน่ ยังคงถือความเป็นระเบียบและความก้าวหน้า แต่ในช่วงปีท้ายๆ นี้ ความจำเป็นของการมีระเบียบค้ำน้ำหนักมากขึ้นในสายตาของผู้ก่อตั้งศาสนา นี้ ความสะอิดสะเอียนต่อเหตุการณ์นองเลือดของเดือนมิถุนายน ปี 1848 ทำให้กองต์หันไปเข้าข้างนโปเลียนที่ 3 และความปรารถนาอย่างรุนแรงต่อความเป็นระเบียบนี้เอง ทำให้กองต์เห็นว่าชาร์และแกรนด์วีเซียร์ และแม้แต่หัวหน้านักกายเขซูอิต ก็เปรียบเสมือนพี่น้องของเขา

ในวันที่ 17 มิถุนายน ปี 1875 เป็นครั้งแรกในสิบเอ็ดปีที่กองต์ไม่ได้ไปเยี่ยมหลุมศพของโคลีธิลด์ที่สุสาน แบร์ ลาแซส (Père La-

chaise) อาการเริ่มแรกของมะเร็งภายในทำให้เขาต้องอยู่บ้าน ความเจ็บป่วยนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเขาสิ้นใจในวันที่ 5 กันยายน ในวันอังคารถัดมา สาธุศิษย์กลุ่มเล็กๆ เพื่อนๆ และเพื่อนบ้าน เดินตามรถบรรทุกศพของเขาไปยังสุสาน แบร์ ลาแซส ที่นี้หลุมศพของเขาได้กลายเป็นศูนย์กลางสุสานของพวกลัทธิตระหนักแน่ ซึ่งบรรดาสาธุศิษย์ผู้ซื่อสัตย์ส่วนใหญ่ของเขาได้ถูกฝังไว้เคียงข้างอาจารย์

บริบททางวิชาการ

ออกัสต์ กองต์ เป็นทายาทของพวก enlightenment ซึ่งสืบทอดประเพณีของนักปรัชญาในตอนปลายศตวรรษที่สิบแปดที่เชื่อในความก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีที่ก่อตั้งโดยเตอร์โกท์ (Turgot) และ กองโดร์เซท์ (Condorcet) สิ่งนี้อยู่เหนือข้อโต้แย้ง กระนั้นโดยตัวของมันเองแล้ว ประโยคคำกล่าวนี้เป็นการบิดเบือนอย่างร้ายแรงต่อภาพจำลองทางปัญญาของเขา

ออกัสต์ กองต์ เป็นนักคิดในจารีตการคิดแบบ เดอ โบนาลด์ (de Bonald) และ เดอ แมสตร์ (de Maistre) ซึ่งเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงต่อวิธีการศึกษาที่เน้นบุคคล (individualistic approach) ในการศึกษาสังคมมนุษย์ ซึ่งแพร่หลายมาตลอดศตวรรษที่สิบแปด ด้วยความหตุต่อการแตกสลายของระเบียบสังคมในยุคของเขา เขาจึงเรียกร้องเช่นเดียวกับนักคิดประเพณีนิยม (traditionalists) ให้มีการก่อสร้างชุมชนที่มีศีลธรรมขึ้นมาใหม่ เนื่องจากเขารู้สึกอับศอดสุดต่อ "ภาวะอนาธิปไตย ซึ่งปกคลุมสังคมมากขึ้นๆทุกวัน" ความต้องการอย่างรุนแรง และการแสวงหาความเป็นระเบียบจึงอยู่ในงานของเขาเสมอ สิ่งนี้ เช่นกัน ก็อยู่เหนือการโต้แย้ง ถึงแม้ว่านักวิจารณ์ในรุ่นหลัง ๆ จะไม่ค่อยแลเห็นแง่มุมประการนี้ในงานของกองต์ชัดเท่ากับความสัมพันธ์ของเขากับแนวความคิดแบบ enlightenment

อ็อกส์ฟอร์ด กองด์ เป็นนักเสรีนิยม ประโยคนี้อาจถูกปกป้องจากการโต้แย้งได้น้อยกว่าสองประโยคแรก กระนั้น ก็เป็นประโยคที่มีความจริงไม่น้อย ในช่วงชีวิตช่วงหนึ่งของเขาโดยเฉพาะในช่วงการก่อรูปทางความคิด เขาได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากนักคิดเสรีนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเศรษฐศาสตร์การเมืองเสรีนิยม ตั้งแต่ อดัม สมิท จนถึง ฌอง แบบติสต์ เซย์

เราอาจจะทำรายชื่อระบบความคิดอื่นๆ ซึ่ง กองด์อาจถูกเชื่อมโยงด้วยได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ได้หลายระบบ ยกตัวอย่างเช่น เขารู้จักงานบางชิ้นของอิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง *Idee zu einer allgemeinen Geschichte in weltbürgerlicher Absicht* (ความคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทั่วไปของจุดประสงค์เป้าหมายของมนุษยโลก--ผู้แปล) กองด์มองคานต์ว่าเป็น "นักอภิปรายที่ใกล้ที่สุดกับปรัชญาลัทธิระหนักแน่" และในปี 1824 ได้เขียนว่าถ้าเขาได้อ่านงานของคานต์ก่อนหน้านี้นี้ ก็จะช่วย"หนุนแรงได้มาก"⁵³

กองด์มองตนเองว่าเป็นผู้สืบทอดจารีตการคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่ไม่เหมือนกันของเบคอน และ เดส์คาร์ทส์ (Descartes) แต่เขาก็มีความประทับใจ เช่นกันต่อความคิดในเรื่องคาทอลิกของบอซซูเอ็ท (Bossuet) มองเตสกีเออ และฮูม, เดอ คอนดิลลัก (de Condillac) และพวกอุดมคตินิยม (ideologues) และนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติคนสำคัญ ๆ ตั้งแต่ยุคนิวตัน มาจนถึงยุคเขาเอง ทั้งหมดต่างมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดของเขา โดยการเป็นหนี้ต่อจารีตความคิดหลายระบบ แต่โดยที่ไม่ได้ขึ้นกับสำนักนักไทเน็ทส์ตัว เขาได้ผสมผสานความคิดหลาย ๆ อย่างเพื่อการสังเคราะห์ (synthesis) ซึ่งถึงแม้ว่าจะ

⁵³จดหมายถึง d'Eichthal, อ้างใน Littré, op cit., pp. 150-51.

ใกล้เคียงกับงานของแซงต์-ซิมงที่มีอิทธิพลต่อเขามาก ก็เป็นของเขาเองอย่างไม่มีใคร จากช่วงวัยหนุ่มจนถึงวัยสามสิบกว่า เมื่อเขาหยุดอ่านงานของผู้อื่น กองต์ได้ความรู้มาจากหลายแหล่ง และเลือกเส้นใยจำนวนมากจากแหล่งความรู้เหล่านี้ มาทอเป็นผืนผ้าของบทสรุปของตนเอง เนื่องจากบทนี้ไม่ได้พยายามจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ทางภูมิปัญญาทั้งหมด ดังนั้นเราจะศึกษาเฉพาะเส้นใยสองสามเส้นในบรรดาเส้นใยเหล่านี้โดยละเอียดเท่านั้น

จารีตความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า

ในปี 1750 บารอน อานน์ โรเบิร์ต จาคส์ เดอร์โกท์ (The Baron Anne Robert Jacques Turgot) ผู้ซึ่งจะเป็นรัฐมนตรีในอนาคตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ซึ่งขณะนั้นมีอายุเพียงยี่สิบสามปี ได้ทำการบรรยายสองครั้งที่ซอร์บอนน์ ซึ่งจากคำพูดของแฟรงก์ มานูเอลถือว่าเป็น "ทฤษฎีสาระสำคัญของยุคสมัยใหม่ของอุดมคติเกี่ยวกับความก้าวหน้า"⁵⁴ โดยการแสดงความแตกต่างของระเบียบธรรมชาติ ซึ่งเป็นอย่างเดียวกันโดยไม่สิ้นสุด กับโลกของมนุษยชาติ เดอร์โกท์ได้เขียนว่า "การสืบต่อของมนุษย์...แสดงภาพอันน่าสนใจที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ จากทศวรรษหนึ่งไปยังอีกทศวรรษหนึ่ง...ทุกยุคทุกสมัยถูกเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยลำดับชุดของสาเหตุและผลลัพธ์ซึ่งเชื่อมโยงสภาพในปัจจุบันของโลกเข้ากับสภาพทั้งหมดที่มีมาก่อน" ภาษาและการเขียนเป็นพาหนะซึ่งมนุษย์ใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อที่ "รูปแบบโดยละเอียดทั้งหมดของความรู้จะได้รวมเป็นชุมชนที่พัวพันกันซึ่งคนในรุ่นหนึ่งจะถ่ายทอดให้คนอีกรุ่นหนึ่งประดุจดังมรดกซึ่งเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ จากการค้นพบในแต่ละศตวรรษ เป็นผลให้มนุษยชาติปรากฏ...เป็นเสมือนส่วนรวมอันใหญ่ เช่นเดียวกับปัจเจกบุคคลทุกคน ซึ่งมีวัยทารก และความ

⁵⁴The Prophets, p. 13.

ก้าวหน้า" 55 เตอร์โกทท์ เชื่อว่าความก้าวหน้าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีสิ่งใดที่จะมาหยุดยั้งการขยายตัวอยู่เรื่อยๆ ของมรดกทางปัญญาของมนุษย์ และถึงแม้ว่าวิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม วิทยาการ และศิลปะแต่ละอย่างจะพัฒนาไปในอัตราที่ต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดพัฒนาการที่ไม่เท่าเทียมกัน และความยุ่งเหยิงชั่วคราว (dislocations) ขึ้น วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณิตศาสตร์ จะเป็นแนวหน้าของความก้าวหน้าอยู่เสมอ การก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ และการก้าวไปข้างหน้าของมนุษยชาติไม่สามารถจะหยุดยั้งได้

การเน้นเรื่องความเชื่อมโยงที่จำเป็นระหว่างแต่ละยุคของมนุษยชาติ การเน้นในเรื่องการเพิ่มขึ้นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ของมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความเชื่อในเรื่องอำนาจของวิทยาศาสตร์ เหล่านี้และส่วนประกอบอื่นอีกหลายอย่างเป็นส่วนประกอบหลักของการสังเคราะห์ของกองทัพองต์อย่างเห็นได้ชัด และทำให้เขาเป็นผู้สืบทอดของจารีตความคิดที่เริ่มขึ้นโดยเตอร์โกทท์

กองทัพองต์ยังเป็นหน้อย่างลึกซึ้งยิ่งไปกว่านั้นอีก ต่อมาควิส ฌอง-อ็องตวน นิโคลาส การีตาด์ เดอ กองโดร์เซทท์ (The Marquis Jean-Antoine-Nicolas Caritat de Condorcet) เจ้าของหนังสือ *Esquisse d'un tableau historique des progres de l'esprit humain* (แผนภูมิประวัติศาสตร์ความก้าวหน้าของมนุษยชาติ) ซึ่งเขียนขึ้นในขณะที่เขากำลังหลบซ่อนตัวจากกองตำรวจของโรเบสปีเอร์ เป็นการสานต่อการเน้นของเตอร์โกทท์ เรื่องลูกโซ่ทางประวัติศาสตร์อันเหยียดยาวของความก้าวหน้า ซึ่งมาถึงจุดสูงสุดของมโนในมนุษย์ผู้มีเหตุผลในยุคปัจจุบัน "เราค่อยๆ ผ่านไปช้าๆ อย่างไม่รู้ลึกตัวจากคนเถื่อน (brute) มาเป็นคนป่า (savage) และจากคนป่าไปยังออยเลอร์

55 อ้างแล้วใน *ibid.*, p. 21.

(Euler)* และนิวตัน⁵⁶ เช่นเดียวกับนักคิดในรุ่นก่อนเขา กอง-โดร์เซท์ เชื่อว่าเขาสามารถแสดงหลักฐานของการเกิดขึ้นของความก้าวหน้าในอดีตได้ แนวทางของความก้าวหน้าไปสู่อนาคตของความสมบูรณ์แบบอันไม่มีขอบเขตเป็นสิ่งที่สามารถสรุปได้อย่างแน่นอนแล้วสำหรับเขา เช่นเดียวกับเตอร์โกท์ เขามองว่าวิทยาศาสตร์และวิทยาการเป็นเครื่องมือที่หลักค้ำให้มนุษย์ เคลื่อนไปข้างหน้า เช่นเดียวกับที่เป็นจักรกลตัวสำคัญของความก้าวหน้าของอนาคต แต่ในขณะที่เตอร์โกท์ยังคงตั้งความหวังกับการปรากฏขึ้นโดยสม่าเสมอของมนุษย์ที่มีอัจฉริยะที่จะกระตุ้นขบวนการของความก้าวหน้า กองโดร์เซท์คิดว่าด้วยพลังของการสร้างความสว่าง และโดยการให้การอบรมแก่มวลชนโดยรัฐ จำนวนนักวิทยาศาสตร์ที่มีความสามารถจะเพิ่มขึ้นได้ และดังนั้นอัตราความก้าวหน้าจะสามารถถูกเร่งให้เร็วขึ้นได้อีกมาก โดยอาศัยแนวคิดจากเรื่อง *New Atlantis* ของเบคอน เขาได้ปรับปรุงแต่งแผนการสำหรับสังคมใหม่ที่เป็วิทยาศาสตร์ในอนาคต ซึ่งผู้นำของนักวิทยาศาสตร์จะร่วมแรงกันเพื่อขยายความสามารถในการผลิต ทางวิทยาศาสตร์ พวกนักวิทยาศาสตร์เหล่านี้จะอยู่ในแนวหน้าของมนุษยชาติ ระดับความก้าวหน้าโดยปกติของมนุษยชาติ จะไปได้เร็วกว่าระดับความก้าวหน้าของคนที่ได้รับการอบรมทางวิทยาศาสตร์ แต่ในที่สุดคนธรรมดาจักจะยอมรับการชี้แนะทางวิทยาศาสตร์เพื่อจะได้ไปถึงความสมบูรณ์แบบต่อไป ความไม่เท่าเทียมกันบางอย่างจะยังคงมีอยู่ แต่เมื่อคิดวาระดับความสำเร็จของมนุษยชาติทั้งหมดอยู่ในระดับที่สูง ความไม่เท่าเทียมกันนี้จะไม่นำไปสู่ความยากลำบากและความขาดแคลนอีกต่อไป ในยุคที่สิบของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ (กองโดร์เซท์ได้พรรณานความก้าวหน้าในช่วงก่อนของมนุษยชาติเป็นยุคสำคัญเก้ายุค) มนุษยชาติจะเข้าสู่อาณาจักรของ

---

*ชื่อนักวิทยาศาสตร์--ผู้แปล

⁵⁶Ibid., p. 62.

เขา โดยการปฏิเสธกาเดเนสสุดท้ายที่หลงเหลืออยู่ของการครอบงำของความเชื่อในโซกลาง และการปกครองของผู้สอนศาสนา มนุษย์ซึ่งเชื่อมั่นในอำนาจหน้าที่และภารกิจอันสูงส่งของวิทยาศาสตร์จะก้าวไปข้างหน้าทุกคน และจะกลายเป็นประชาชนที่มีอิสระและมีเหตุผล ความก้าวหน้าทางปัญญาและทางศีลธรรมจะก้าวไปด้วยกัน และช่วงก้าวซึ่งกระชั้นขึ้นของการค้นพบและการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ จะช่วยเร่งอัตราความก้าวหน้าโดยทั่วไป⁵⁷

ความใกล้ชิดของกองต์ ต่อความคิดหลักของผู้ประพันธ์หนังสือ *Esquisse* เห็นได้อย่างชัด และเขายอมรับแล้วซ้ำอีกถึงหนี่อันใหญ่หลวงที่เขาผิดกองโตร์เซท์ อย่างไรก็ตาม เขาไม่เคยเอาอย่างกองโตร์เซท์ ในหลักการสำคัญสองเรื่องคือ ความเชื่อในเรื่องปัจเจกบุคคลนิยม และในเรื่องความเสมอภาคสัมพัทธ์ ทฤษฎีของกองต์มีลักษณะเป็นลำดับขั้นอย่างเด่นชัด เป็นรูปแบบที่ต่อต้านปัจเจกบุคคล และไม่เสมอภาค ถึงแม้ในข้อนี้ อิทธิพลของแซงต์-ซิมอง เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แต่ผลกระทบของนักคิดแบบประเพณีนิยม* ก็ทิ้งร่องรอยไว้อย่างเด่นชัดเท่าเทียมกัน

จารีตความคิดเกี่ยวกับความเป็นระเบียบ

กองต์ให้ความชื่นชมอย่างมากต่อพวกประเพณีนิยม เขากล่าวถึงพวกเขาว่า "เป็นสำนักอันนอมตะที่ได้เกิดขึ้นมา... ภายใต้การนำอันประเสริฐของ เดอ แมสตร์ และถูกทำให้สมบูรณ์อย่างสง่างามโดย

---

⁵⁷ข้อความของข้าพเจ้าเกี่ยวกับเตอร์โกท์ และกองโตร์เซท์ ได้มาจากหนังสือของมานูเอล เรื่อง *The Prophets*

*ประเพณีนิยม (traditionalism), คือลัทธิที่เชื่อว่าความเชื่อทางศาสนอันถูกต้องจะต้องเป็นความเชื่อตามพระคัมภีร์ที่สืบต่อกันมา—ผู้แปล

เดอ โบนาลด์ โดยความช่วยเหลือด้วยบทกวีของชาโตเบรียงด์ (Chateaubriand)"⁵⁸ คำสรรเสริญนี้มีเหตุผลอันสมควร กองต์เป็นหนึ่งอย่างมากต่อพวกเหล่านี้ซึ่งเป็นศัตรูของข้อสัญญา และข้อเสนอของพวก enlightenment* อย่างน้อยก็มากเท่ากับที่เขาเป็นหนึ่งต่อพวก enlightenment เอง

พวกประเพณีนิยมคนสำคัญทุกคน อยู่ในหมู่พวก emigres (พวกอพยพออกไปนอกประเทศเพราะเหตุผลทางการเมือง) คนเหล่านี้บางคนในตอนแรกไม่ได้เป็นศัตรูกับการปฏิวัติ ยกตัวอย่างเช่น เดอ แมสตร์ มักถูกมองว่าเป็นพวกที่สนิทสนมกับพวกจาโคแบ็งส์ (Jacobins) มากในปิตันฯ ของการปฏิวัติ แต่พวกเขาทุกคนได้หันหลังให้กับการปฏิวัติในช่วงหลังอันรุนแรงของมัน เขาเขียนประณามเพื่อนร่วมชาติชาวฝรั่งเศสในการกระทำที่ผิดพลาดของพวกเขามาจากต่างแดน ในฐานะคาทอลิกที่เคร่งครัดและเป็นราชานิยม เขามองช่วงสุดท้ายของการปฏิวัติว่าเป็นผลงานของปีศาจ ผลงานของปีศาจเหล่านี้ได้แก่ ปัจเจกบุคคลนิยม การนิยมอำนาจทางโลก (secularism) และความคิดเกี่ยวกับสิทธิตามธรรมชาติ

พวกเขาคิดว่าสังคม ซึ่งไม่ได้ถูกผูกมัดไว้ด้วยกันโดยข้อผูกพันของชุมชนที่มีศีลธรรม ย่อมจะต้องพังทลายลง เป็นเพียงกองทรายของบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน สังคมซึ่งปราศจากการสนับสนุนอย่างหนักแน่นของอำนาจหน้าที่อันชอบธรรมและปราศจากการปกครองตามลำดับชั้น เป็นดังสัตว์ประหลาดที่ไม่สามารถมีชีวิตอยู่รอด สังคมจะต้องเป็นอินทรีย์อันครบถ้วนไม่มีการแบ่งแยก มิฉะนั้นมันจะไม่มีจุดหมายเลย

⁵⁸ *Système*, III, p. 605.

*Enlightenment เป็นขบวนการการเคลื่อนไหวของปรัชญายุโรปในศตวรรษที่ 18 ซึ่งมีลักษณะเด่น คือการใช้เหตุผล การสนใจใฝ่รู้ การมีความสงสัย และการศึกษาแบบประจักษ์นิยม—ผู้แปล

ความพยายามที่จะวางรากฐานสังคม โดยสัญญาะหว่างปัจเจกบุคคล หรือการสร้างสังคมบนรากฐานของสิทธิตามธรรมชาติของปัจเจกบุคคล เป็นความคิดที่เกิดขึ้นจากความโห้งเหื่อนความบ้าคั่ง หรือทั้งสองอย่าง มนุษย์มีหน้าที่มากกว่าที่จะมีสิทธิ

รุชโซ และ กองโดร์เซท์ เป็นเป้าหมายโดยเฉพาะของความเหยียดหยามของพวกเขาประเพณีนิยม รุชโซได้เสนอว่า มนุษย์ซึ่งยังไม่ได้ถูกทำให้เสียนิสัยโดยสังคม เป็นคนดีโดยธรรมชาติ "กำเนิดมาจาก ทัศนคติของพระเจ้าผู้สร้างสรรพสิ่ง" เริ่มต้นหนังสือ *Emile* ของเขา "ทุก ๆ อย่าง เป็นสิ่งที่ดี แต่ในมือของมนุษย์ทุก ๆ สิ่ง ได้เสื่อมทรามลง" เพื่อเป็นการโต้ตอบ เดอ โบนาลด์ ได้เสนอความสำคัญกว่าของสังคม สังคมทำให้คนเป็นมนุษย์ มันได้สร้างมนุษย์ขึ้นมา "เราชั่วร้ายโดยธรรมชาติ" เขากล่าว "และดีได้โดยผ่านสังคม คนป่าไม่ใช่มนุษย์ เขาไม่ใช่ แม้แต่มนุษย์ที่ยังเป็นเด็ก เขาเป็นแค่มนุษย์ที่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม"⁵⁹

กองโดร์เซท์ได้ผันถึงการทำให้สังคมมนุษย์ให้สมบูรณ์ ซึ่งเป็นความพยายามอันไร้สาระในสายตาของพวกเขาประเพณีนิยม "กองโดร์เซท์ ต้องการให้มนุษย์ทำสังคมให้สมบูรณ์" เดอ โบนาลด์เขียน "และข้าพเจ้าขอยืนยันในทางตรงกันข้ามว่าสังคมเท่านั้นที่ทำให้มนุษย์สมบูรณ์ได้ในด้านสติปัญญาและร่างกาย"⁶⁰ พวกเขาประเพณีนิยมเชื่อว่า ความผิดพลาดสำคัญของพวกเขา enlightenment คือการที่คิดว่าสังคมรับใช้จุดประสงค์ของมนุษย์ "มนุษย์ไม่ได้อยู่เพื่อสังคม" เดอ โบนาลด์ กล่าวอย่างตุก "สังคมสร้างรูปแบบของเขาขึ้นมา เพื่อจุดประสงค์ของมัน

---

⁵⁹ de Bonald, *Oeuvres* (Paris, J.P. Migne, 1864), Vol. III, pp. 360-61.

⁶⁰ de Bonald, *Theorie du pouvoir* อ้างใน *La Jeunesse*, II, p. 339.

เอง"⁶¹ มิติสังคมมีความสำคัญเหนือมิติปัจเจกบุคคลทั้งในด้านเหตุผล และศีลธรรม

เพื่อเป็นการต่อต้านจินตภาพของพวกเขาเหตุผลนิยม และพวกอรรถประโยชน์นิยม* ที่มองสังคมว่า เป็นการรวมกลุ่มกันของปัจเจกบุคคลซึ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว พวกประเพณีนิยมได้เสนอแนวความคิดเรื่องกลุ่มสังคม (social group) พวกเขาโต้แย้งว่า การปฏิบัติได้ทำลายความมั่นคงที่เกิดจากการรวมกลุ่ม ซึ่งปกป้องปัจเจกบุคคล และกำหนดแนวทางการแสวงหาของเขา เมื่อปราศจากกลุ่มที่เป็นตัวกลางเช่นนี้ ก็จะมีชุมชนไม่ได้ เดอ โบนาลด์ คิดว่า ครอบครัวเป็นจุดศูนย์กลาง (nucleus) ของสังคมบุพกาล เขาอ้างซิเซโรว่า "Prima societas in ipso conjugio est" (หน่วยครอบครัว (conjugal) คือ สังคมบุพกาลโดยคำจำกัดความ) กลุ่มครอบครัวเหล่านี้รวมกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นไปอีก กลุ่มเหล่านี้อยู่ในความสัมพันธ์อันเป็นลำดับขั้นแก่กันและกัน และทั้งหมดมาถึงจุดสูงสุดในอำนาจทางศาสนาของสันตะปาปาและอำนาจทางโลกของกษัตริย์ ถ้าปราศจากสถาบันศาสนาที่คอยควบคุมแนวโน้มในทางเห็นแก่ตัว และความปรารถนาส่วนตัวของบุคคลให้อยู่ในขอบเขตแล้ว ไม่มีสังคมใดที่จะอยู่รอดได้ ถ้าปราศจากศาสนาจะไม่มีชุมชนที่มีศีลธรรม และถ้าปราศจากชุมชนที่มีศีลธรรม การมีชีวิตอยู่ในสังคมก็จะเป็นประสบการณ์ที่ยากลำบากอันแสนเจ็บปวด หากปราศจากข้อผูกมัดซึ่งมีบทลงโทษทางศีลธรรมระหว่างผู้เหนือกว่า และผู้ต้อยต่ำกว่าแล้ว สังคมมนุษย์จะเสื่อมสลาย

---

⁶¹ de Bonald, *Essai analytique sur les lois naturelles* (Paris, 1882), p. 15.

*อรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) คือลัทธิที่เชื่อว่าการกระทำทั้งหมดควรคำนึงถึงว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ แก่คนจำนวนมากที่สุด--ผู้แปล

กลายเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่แยกตัวออก โดดเดี่ยว และดิ้นรน เพื่อตนเอง พวกประเพณีนิยมยืนยันว่า บังคับบุคคลที่ถูกปลดปล่อย (liberated) ของพวก enlightenment ในความเป็นจริงแล้ว เป็นปัจเจกบุคคลที่แปลกแยกทางสังคม

สังคมจะมีสุขภาพดีก็ต่อเมื่อกลุ่มที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของมันอยู่ในสภาพผสมกลมกลืนลงรอยกัน สังคมที่ดีของพวกประเพณีนิยมเป็นสังคมแบบพหุ (pluralistic) เช่นเดียวกับในยุคคลาง (ถึงแม้ ควรจะสังเกตด้วยว่าพวกประเพณีนิยมไม่เป็นเจ้าของความคิดเรื่องพหุนิยมแต่เพียงพวกเดียว พวกเสรีนิยมก็มีความคิดนี้เช่นกัน) ครอบครัว ฐานันดร สมาคมช่างฝีมือ ชุมชนท้องถิ่น ต่างก็มีขอบเขตอันแน่นอนของอำนาจหน้าที่ของตน และในระดับที่สูงขึ้นไปอีกก็มีอำนาจหน้าที่ของวัดและของรัฐ โดยผ่านการปรับตัวอันเหมาะสมของสถาบัน และกลุ่มเหล่านี้เข้าหาซึ่งกันและกันเท่านั้น สังคมจึงจะมีความมั่นคงและความผสมกลมกลืนลงรอยกัน ระเบียบสังคมอยู่ได้ในสมดุลที่มีการปรับอย่างละเอียดอ่อนและประณีต ซึ่งมนุษย์จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเมื่อมันอยู่ในอันตรายเท่านั้น "โอ เมื่อกฎเกณฑ์ถูกสั่นสะเทือน" พวกประเพณีนิยมอาจจะอ้างเชกสเปียร์ "สังคมก็เสื่อมโทรม" ("Oh, when degree is shaken," the traditionalists might have quoted Shakespeare, "the enterprise is sick."⁶²

⁶²เกี่ยวกับพวกประเพณีนิยม ดู Robert Nisbet, *The Sociological Tradition* (New York, Basic Books, 1966) และบทความแรก ๆ ของเขาซึ่งอ้างในหนังสือเล่มนั้น และบทความหลายบทในหนังสือของเขาเรื่อง *Tradition and Revolt* (New York, Random House, 1968) ดูเปรียบเทียบกับ Dominique Baggs, *Les Idées politiques en France sous la restauration* (Paris, Presses Universitaires, 1952); Jacques Godechot,

ความเป็นระเบียบ การมีลำดับชั้น ชุมชนที่มีศีลธรรม อำนาจทางศาสนา 'ความสำคัญว่าของกลุ่มเหนือปัจเจกบุคคล หัวข้อเหล่านี้และอื่นๆ อีกหลายหัวข้อของพวกประเพณีนิยมได้สะท้อนอยู่ในงานเขียนของกองต์ โดยจริงแล้วมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นในเรื่องสังคมสถิตของเขาซึ่งไม่สามารถสืบขึ้นไปได้ถึงอิทธิพลของพวกประเพณีนิยม กระนั้นเขาก็ไม่สามารถยอมรับการมองย้อนกลับไปในอดีตของพวกเขาได้ สําหรับเขา สังคมที่ดีไม่สามารถพบได้ในยุคกลางที่ผ่านมาแล้ว แต่จะพบในอนาคตที่จะมาถึง ถึงแม้เขาจะมีความชื่นชมร่วมกับพวกเขาในการปกครองของศาสนาโรมันคาทอลิกในยุคกลางและความรุ่งเรืองของวัด เขาก็ไม่เต็มใจที่จะยกเลิกการมองโลกในแง่ดีและการมองไปในอนาคตซึ่งเขาได้ซึมซับมาจากพวก enlightenment เขายึดมั่นในความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า ถึงแม้จะยังซาบซึ้งในโลกทรรศน์ของความ เป็นระเบียบทางสังคม เขาเข้าใจและยกย่องทฤษฎีของพวกประเพณีนิยมต่อสังคมที่เป็นอินทรีย์ (organic) ในอดีต อย่างไรก็ตาม เขาก็เชื่อว่าทฤษฎีนี้ไม่สามารถทำให้พวกเขาให้ความยุติธรรมต่อพลังใหม่อันสำคัญซึ่งได้ก้าวมาข้างหน้าแล้วในยุคของเขา

เพื่อที่จะเข้าใจการปฏิวัติอุตสาหกรรม กองต์จำต้องหันไปหานักวิเคราะห์และนักคิดที่สนับสนุนการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ศึกษาเรื่องนี้ อย่างลึกซึ้ง คือพวกนักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมตั้งแต่อดัม สมิธ จนถึงฌอง แบบติสต์ เซย์ และพันธมิตรของพวกเขาในบรรดานักคิดทางการเมืองของสำนักเสรีนิยมฝรั่งเศส

La Contre-révolution (Paris, Presses Universitaires, 1961) และสำหรับคำวิจารณ์อันชัดเจน ดู Roger Soltau, *French Political Thought in the 19th Century* (New York, Russell and Russell, 1959)

จารีตความคิดเกี่ยวกับเสรีนิยม

กอดต์ให้ความนับถืออย่างสูงต่ออดัม สมิธ ถึงแม้ว่าความนับถือไม่ได้มีเพื่อแผ่ไปยังลูกศิษย์ส่วนใหญ่ของเขา เขาเรียกสมิธว่าเป็น "นักปราชญ์ผู้รุ่งโรจน์" และอ้างอิงถึง "การวิเคราะห์ที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำ"⁶³ ของเขา แต่เขาก็ได้ตั้งข้อสงสัยสมิธ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกศิษย์ของเขา เกี่ยวกับความเชื่อของพวกเขาเกี่ยวกับลักษณะการจัดระเบียบโดยตัวเอง (self-regulating) ของตลาด กอดต์เชื่อว่า Laissez faire (การค้าโดยเสรี) "ทำให้เกิดอนาธิปไตยอย่างเป็นระบบ" (systematizes anarchy) ตราบใดที่นักเศรษฐศาสตร์การเมืองยังเสนอ "เป็นคัมภีร์ ว่าไม่มีการเข้าไปยุ่งเกี่ยวเพื่อจัดระเบียบในทำนองใดก็ตาม"⁶⁴ กอดต์ย่อมมองพวกเขาเป็นศัตรูที่จะอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้ต่อโลกทรรศน์ของเขา

ความเชื่อของกอดต์เกี่ยวกับเรื่องผลอันเป็นประโยชน์ของการแบ่งงานกันทำ ได้รับมาโดยตรงจากสมิธ เขาเห็นพ้องกับสมิธว่ารูปแบบทางอุตสาหกรรมของการแบ่งงานกันทำได้นำมาซึ่งรูปแบบอันมีพลังของการร่วมมือกันทางสังคม ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถเพิ่มผลผลิตของตนได้อย่างมหาศาล ในทรรศนะของสมิธ ซึ่งกอดต์เห็นพ้องด้วย ประเทศชาติเปรียบเสมือนโรงงานขนาดใหญ่ ซึ่งแรงงานของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะมึลักษณะแตกต่างกันอย่างไร มารวมกันเพื่อความร่ำรวยของทุกคน⁶⁵

ไม่เป็นการถูกต้องที่จะกล่าวว่า ความตระหนักของกอดต์เกี่ยว

⁶³ *Positive Philosophy*, II, p. 204.

⁶⁴ *Ibid.*, p. 206.

⁶⁵ Charles Gide and Charles Rist, *A History of Economic Doctrine* (Boston and New York, Heath, n.d.), p. 57.

กับผลลัพธ์อันเป็นอันตรายของการแบ่งงานกันทำ ซึ่งปรากฏขึ้นพร้อมกันกับผลในแง่ที่เป็นประโยชน์ของมัน ได้มาเฉพาะจากการอ่านงานของนักเศรษฐศาสตร์ เช่น ชิสมองดี ซึ่งตั้งข้อสงสัยและวิพากษ์วิจารณ์หลักการเสรีนิยมซึ่งกำลังแพร่หลายอยู่ในสมัยนั้นแต่เพียงแหล่งเดียว ความคิดนี้เขาได้รับมาจากอดัม สมิธ ด้วย ผู้อ่านหนังสือ *Wealth of Nations* ส่วนใหญ่ อ่านเฉพาะสองหรือสามเล่มแรกของเรื่องนี้เท่านั้น ถ้าได้อ่านเล่มที่ห้า จะพบข้อเขียนซึ่งตั้งความกังวลสงสัยวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำเท่า ๆ กับข้อวิจารณ์ของชิสมองดี

ในความก้าวหน้าของการแบ่งงานกันทำ การจ้างงานของคนส่วนใหญ่ที่ใช้แรงงาน นั่นคือ คนส่วนใหญ่ของประชากร จะถูกจำกัดอยู่ในการทำงานง่ายๆ เพียงแค่สองสามอย่าง บ่อยครั้งแค่หนึ่งถึงสองอย่าง... แต่คนซึ่งใช้ชีวิตทั้งชีวิตอยู่ด้วยการทำงานง่าย ๆ เพียงแค่สองสามอย่าง ซึ่งผลงานส่วนใหญ่อาจจะเหมือนเดิมหรือเกือบเหมือนเดิม ไม่มีโอกาสที่จะเสนอความเข้าใจของเขา หรือทำการประดิษฐ์ใหม่ ๆ ... ดังนั้นเขาจะสูญเสียนิสัยในการแสดงออก และกลายเป็นคนโง่เขลาและไม่รอบรู้มากที่สุดที่มนุษย์จะสามารถเป็นได้

ทรศนะโนแ่งร้ายของผลของการแบ่งงานกันทำ แน่นนอน ถูกขยายและต่อเติมโดยนักสังคมนิยมรุ่นหลัง และนักปฏิรูปคาทอลิกฝ่ายซ้าย แต่ไม่ได้รับความสนใจงานหลักๆของนักเศรษฐศาสตร์การเมืองเสรีนิยม อย่างไรก็ตามถือได้ว่ากองต์ยืนอยู่ในแนวของสมิททั้งในเมื่อเขายกย่องการแบ่งงานกันทำของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และทั้งเมื่อเขาวิพากษ์วิจารณ์อย่างแหลมคมต่อผลกระทบของมันที่มีต่อมนุษย์

ยังมีอีกประเด็นหนึ่ง กองต์เป็นหนี้โดยตรงต่อนักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยม นั่นคือ การยอมรับหน้าที่ในการสร้างสรรค์ของ "นักอุตสาหกรรม-

กรรม" หรือในภาษาปัจจุบันก็คือ ผู้ประกอบการ ในแง่นี้ กองดัยดีถือตามสาธุศษย์ชาวฝรั่งเศสของสมิธ, ฌอง แบตติสท์ เซย์ เจ้าของหนังสือ *La Traité d'économie politique* ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1803 เป็นงานซึ่งขยายความคิดที่ข้ามมาจากช่องแคบอังกฤษให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น แต่หนังสือเล่มนี้ได้ก้าวเกินสมิธไปอย่างน้อยในแง่มุมมองหนึ่ง สมิธกล่าวถึงนายทุนเช่นเดียวกับกรรมกรและเจ้าของที่ดินว่าเป็นตัวกลางสำคัญในการผลิต เซย์ได้แสดงความแตกต่างระหว่างนายทุนและผู้ประกอบการ เขาเน้นถึงหน้าที่พิเศษและไม่เหมือนใครของการประกอบการ และพรรณานววิเคราะห์บทบาทของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการต่างหาก ที่อำนาจการและจัดการการผลิตและแจกจ่าย มีใช้นายทุนด้วยการชี้แนะและอำนาจการของเขา ผู้ประกอบการจึงเป็นแกนหลักอย่างแท้จริงของระบบอุตสาหกรรมใหม่ในความเห็นของเซย์^{๑๖}

อดัม สมิธ ได้กล่าวถึงการอุทิศอันสร้างสรรค์ของแรงงานเซย์แก้ไขความคิดของเขาโดยชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่เราต้องการไม่ใช่แค่แรงงาน แต่เป็น "การใช้งานอย่างมีประโยชน์" นั่นคือการร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ระหว่างแรงงานและทุน เซย์ยืนยันว่าผู้ประกอบการคือผู้ที่ใช้ความคิดริเริ่มในการสร้างคุณค่าโดยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพผลิตต่างๆ อย่างฉลาด ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกิดขึ้นเมื่อวัตถุดิบได้ถูกแปรรูปโดยแรงงานภายใต้การชี้แนะของผู้ประกอบการ

เซย์ไม่เพียงแต่เขียนคำพรรณนาอย่างเป็นกลางเกี่ยวกับบทบาทสร้างสรรค์ใหม่ของผู้ที่เขาเรียกว่า "นักอุตสาหกรรม" เท่านั้นจริงๆ แล้ว เขาได้ยกย่องหน้าที่ของพวกเขาและพยายามทำให้พวกเขาเป็นวีรบุรุษของโลกอุตสาหกรรมที่กำลังเริ่มต้น อิทธิพลของเขาต่อเพื่อน

---

^{๑๖}Ibid., p. 113 และ M.Girard, *Le Libéralisme en France de 1814 à 1848* (Paris, Les Cours de la Sorbonne, n.d.), p. 86 ff.

ร่วมสมัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักคิดทางการเมืองเสรีนิยมในยุค Restoration ค่อนข้างลึกซึ้ง ดังนั้น ยกตัวอย่างเช่น เบนจามิน คอนสแตนต์ (Benjamin Constant) จึงเขียนว่า "ทรัพย์สินสมบัติทางอุตสาหกรรมทำให้สังคมทั้งสังคมดีขึ้น และเราอาจจะเรียกมันว่าเป็นผู้สร้างกฎหมาย (legislator) และเป็นผู้อุปถัมภ์ของมนุษยชาติ"⁶⁷

แซงต์-ซิมอง และพวกแซงต์-ซิมองเนียน เป็นผู้ที่จะได้ขยายความคิดเรื่องหน้าที่สร้างสรรค์ของพวกนักอุตสาหกรรม ซึ่งเต็มไปด้วยความริเริ่ม และอาจเป็นไปได้ว่ากองต์เข้าใจงานของเขย้อย่างลึกซึ้ง เป็นครั้งแรกภายใต้การชี้แนะของผู้ซึ่งครั้งหนึ่ง เคยเป็นอาจารย์ของเขา ถึงแม้ว่าจะจะเป็นเช่นนั้น ก็ปรากฏชัดแล้วว่า การยกย่องบทบาทผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในงานของกองต์ เช่นเดียวกับในงานของแซงต์-ซิมอง มีรากฐานมาจากคำสอนทางเสรีนิยมของ ฌอง แบบติสต์ เซย์ ถึงแม้ว่ากองต์จะไม่ใช้พวกเสรีนิยม แต่แง่มุมสำคัญในงานของเขา ก็อยู่ที่ อิทธิพลของ อติม สมิต และसानุศิษย์ชาวฝรั่งเศสของเขา

อิทธิพลของแซงต์ ซิมอง

ความคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์แบบลัทธิตระหนักแห่งของมนุษยชาติ และเกี่ยวกับลำดับชั้นของศาสตร์ แม้จะยังไม่ เป็นระบบและบ่อยครั้ง อยู่ในรูปแบบที่เพ่งก้อตัวอาจจะพบได้ในงานของแซงต์-ซิมอง ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติของแซงต์-ซิมอง อยู่ในขั้นพื้นฐาน กระนั้นข้อเขียนบางชิ้นของเขานในช่วงยุคจักรวรรดิก็มีลักษณะแบบงานของกองต์ (Comtean) แล้วอย่างน่าประหลาดใจ "ศาสตร์ทั้งหมด" เขาเขียน "เริ่มต้นขึ้นมาจากการคาดคะเน สิ่งที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าได้ถูกบัญญัติจนกลายเป็นลัทธิตระหนักแห่งทั้งหมด" แซงต์-ซิมองยืนยันว่าวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาเป็นลำดับชั้น จากชั้นที่เรียบง่ายไปหาชั้นที่ซับซ้อนขึ้น

⁶⁷Girard, op. cit., p. 157.

บัดนี้ถึงเวลาแล้วของการเกิดขึ้นของวิทยาศาสตร์ลัทธิตระหนักแน้อย่างสมบูรณ์ของมนุษยชาติ ซึ่งจะปฏิวัติสถาบันต่าง ๆ ของยุโรป ณ จุดนี้ "ศีลธรรมจะกลายเป็นวิทยาศาสตร์ลัทธิตระหนักแน การเมืองจะกลายเป็นวิทยาศาสตร์ลัทธิตระหนักแน ประชาธิปไตยจะกลายเป็นวิทยาศาสตร์ลัทธิตระหนักแน สถาบันของผู้สอนศาสนาจะต้องถูกจัดระเบียบและจัดองค์กรใหม่ การจัดองค์กรผู้สอนศาสนาใหม่ก็คือการจัดระเบียบขององค์กรทางวิทยาศาสตร์ใหม่นั้นเอง เพราะสถาบันของผู้สอนศาสนาต้องเป็นองค์กรทางวิทยาศาสตร์"^{๕๘} ความคิดในลักษณะนี้มีอยู่ทั่วไปและเราจะสามารถอ้างอิงถึงความคิดเหล่านี้ไปได้เรื่อย ๆ

ไม่เพียงแต่ความคิดแรกเริ่มของปรัชญาทั่วไปแบบลัทธิตระหนักแนเท่านั้น แต่เรายังพบความคิดแบบกองต์ (Comtean) ปรากฏเป็นเงาๆ อยู่ในงานเขียนของแซงต์-ซิมอง นั่นคือการเน้นในเรื่องบทบาทสำคัญของนักอุตสาหกรรมในการจัดระเบียบกิจกรรมทางโลกของสังคม การเน้นถึงความจำเป็นในการรื้อฟื้นอำนาจทางศาสนาให้อยู่ในมือของผู้นำทางวิทยาศาสตร์ การแบ่งแยกระหว่างยุคอินทรีย์ (organic) และยุควิกฤติ (critical) ในประวัติศาสตร์ และการรับรู้ว่าหลังจากงานสำคัญของพวก enlightenment และหลังจากการปฏิวัติได้สำเร็จลงแล้ว มีความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะสร้างรากฐานของความเป็นเอกภาพทางอินทรีย์ขึ้นมาใหม่ การเน้นในเรื่องวิศวกรรมทางสังคมและการวางแผนทางสังคมพร้อมกับความรังเกียจซึ่งอนาธิปไตยในยุคนั้น การเน้นในเรื่องความจำเป็นของการปกครองอย่างมีลำดับชั้น และอำนาจในทางสร้างสรรค์ของผู้นำ (ความคิดแบบนี้และความคิดแบบกองต์อีกหลายอย่าง จะสามารถพบได้ในงานของแซงต์-ซิมอง)

อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างสำคัญในวิธีการศึกษา ระหว่างแซงต์-ซิมอง และ กองต์ยกตัวอย่างเพียงข้อหนึ่ง เช่น แซงต์-ซิมอง

^{๕๘} *The New World* โดยเฉพาะหน้า 133-36

ซึ่งมีเชื้อสายขุนนางไม่เคยเลิกล้มที่จะเน้นอุดมคติ (ideal) ของการ
 เข้าใจในตนเองของปัจเจกบุคคล (individual self-realiza-
 tion) ในความผันแบบยูโทเปียของเขา ความสำเร็จของเขาได้พัฒนา
 ความคิดนี้ และเน้นการปลดแอกทางเพศ (sexual liberation)
 "การฟื้นฟูความพึงพอใจในทางเพศ" (The rehabilitation of
 the flesh) ในทางตรงข้าม กองต์ซึ่งเป็นบุตรชายของข้าราชการ
 ชั้นผู้น้อย ได้วาดภาพมนุษย์ในอนาคตว่าเป็นสัตว์โลกที่สันโดษ (asce-
 tic)--ควบคุมตนเอง (self-abnegating) ปฏิเสธความต้องการ
 ของตนเอง (self-denying) ซึ่งจงรักภักดีอย่างเต็มที่ต่อส่วนรวม⁶⁹

ผลของการแข่งขันทางวิชาการ:

ข้อสังเกตเกี่ยวกับกองต์และเกอเตอเล็ท

กองต์คิดคำศัพท์ "social physics" ซึ่งเขาใช้อย่างเปิดเผย
 ในข้อเขียนในปี 1822 โดยขยายความคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
 ธรรมชาติ "บัดนี้เรามี" เขาเขียน "ฟิสิกส์เกี่ยวกับท้องฟ้า (celes-
 tial physics) ฟิสิกส์เกี่ยวกับพื้นโลก (terrestrial physics)
 ไม่ว่าจะ เป็นทางกลศาสตร์หรือทางเคมี ฟิสิกส์เกี่ยวกับพืชและฟิสิกส์
 เกี่ยวกับสัตว์ เรายังต้องการอย่างสุดท้ายอีกอย่างหนึ่งคือฟิสิกส์สังคม
 เพื่อที่จะให้ระบบความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเราสมบูรณ์ ฟิสิกส์สังคม
 หมายถึงศาสตร์ที่มีหัวข้อการศึกษาอันได้แก่ ปรากฏการณ์ทางสังคม"⁷⁰
 นี่เป็นอุปมาคำศัพท์ (และแนวความคิดบางส่วน) สองสามปีถัดมา กองต์
 ได้ละทิ้งศัพท์ "ฟิสิกส์สังคม" โดยหันมาใช้คำศัพท์ผสมใหม่ "socio-
 logy" ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะว่าเขาหันมาคิดว่าการอุปมาทางอินทรีย์จะ
 เหมาะสมกับการศึกษาสังคมมากกว่าการอุปมากับฟิสิกส์ แต่เขาเลิกใช้

⁶⁹ *The Prophets*, pp. 280-81.

⁷⁰ *Système*, IV, Appendix.

คำนี้ เพราะว่ามันสถิตินาเวลเยียม อดอล์ฟ เกอเตอเล็ท (1796-1874) ได้นำคำศัพท์นี้ไปใช้ โดยไม่ทราบถึงการนำคำศัพท์นี้ของกงต์ เกอเตอเล็ทได้พิมพ์หนังสือชื่อ *On Man and the Development of Human Faculties* ซึ่งมีหัวข้อรองชื่อ *An Essay on Social Physics* ในปี 1835 กงต์โกรธมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากระบบของ เกอเตอเล็ทมีรากฐานอยู่บนความคิดที่ว่าเส้นโค้งปกติของการกระจายของปรากฏการณ์ทางสังคม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งยวดของ "คนโดยเฉลี่ย" และดังนั้น จึงคัดค้านความคิดเกี่ยวกับลำดับชั้นของกงต์

เพื่อที่จะแยกระบบของเขา ออกจากระบบของ เกอเตอเล็ท กงต์จึงสร้างคำศัพท์ผสม sociology ขึ้น สมควรมีการกล่าวถึงเหตุการณ์นี้ เพราะว่ามันแสดงให้เห็นอีกครั้งหนึ่งว่า การตัดสินใจของนักคิดถูกกระทบโดยปฏิสัมพันธ์ของเขากับนักวิชาการคนอื่นในสภาพแวดล้อมอันมีความหมาย และโดยความกังวลที่จะให้ความคิดของเขามีเอกลักษณ์ที่เห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม ยังมีสิ่งอื่นนอกเหนือจากแง่มุมในด้านคำศัพท์อีก เกอเตอเล็ทเสนอความคิดเรื่อง "ฟิสิกส์สังคม" ในฐานะเป็นแขนงของวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ของเขา ซึ่งในขณะนั้นเขาแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสถิติของพฤติกรรมมนุษย์ กงต์ศึกษาเรื่องนี้โดยอีกวิธีหนึ่ง โดยผ่านแบบอย่างการอุปมาในแบบปรัชญา เหตุการณ์สำคัญนี้เน้นให้เห็นความแตกต่างอย่างสำคัญของกระแสวิชาการในเวลานั้น เกอเตอเล็ทและกงต์เป็นตัวแทนวิธีคิดทางสังคมวิทยาที่ตรงข้ามกันสองขั้ว และดังนั้นจึงเป็นโชคดีที่เขานำคำศัพท์ทางวิชาการที่ต่างกัน

บริบททางสังคม

อ็อกส์ต กงต์ มีชีวิตผ่านยุคสมัยทางการเมืองถึงเจ็ดยุค และ

ผ่านการก่อการร้าย การจลาจล และการปฏิวัติประชาชนนับจำนวนไม่ถ้วน เป็นเวลามากกว่าห้าสิบปีที่ฝรั่งเศสได้พบกับลำดับของการลุกฮืออย่างเกือบต่อเนื่อง โดยมีความสงบโดยเปรียบเทียบเป็นช่วงสั้น ๆ เท่านั้น การปฏิวัติสำคัญ ๆ เกิดขึ้นไม่ใช่จากสาเหตุทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่จากความวุ่นวายทางเศรษฐกิจและสังคมที่รุนแรงและกว้างขวางในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคม มันแสดงให้เห็นชัดเจนถึงการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมที่มาล่าช้า

ในขณะที่ฝรั่งเศสในยุคนี้เป็นแหล่งเกิดของความไม่เป็นระเบียบและการลุกฮือ มันก็เป็นศูนย์กลางความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในยุโรปอย่างไม่มีข้อโต้แย้งและไม่มีคู่แข่ง ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติทุกแขนงและในคณิตศาสตร์ นักวิชาการฝรั่งเศสเป็นผู้ริเริ่มและได้ให้ข้อเสนอสำคัญ ๆ ซึ่งจะกำหนดอนาคตของพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ของยุโรป ยิ่งไปกว่านั้น นักวิชาการกลุ่มเดียวกันนี้ยังมีส่วนสำคัญในความพยายามที่จะรวบรวม และสังเคราะห์การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ในหลายสาขาที่ก่อนหน้านี้ยังอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย

จอร์จ ซาไบน์ (George Sabine) ในการวิจารณ์การพัฒนาของหลักการ "เทวสิทธิ์ของพระมหากษัตริย์" (divine rights of kings) ของโบแด็ง (Bodin) ในศตวรรษที่สิบหกของฝรั่งเศส ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความจริงว่าหนังสือ *Republic* ของโบแด็งเขียนขึ้นเพียงสี่ปีหลังจากการสังหารหมู่ แซนต์ บาโทโลมิว (Massacre of Saint Bartholomew) และท่ามกลางความไม่มีเสถียรภาพและความรุนแรงของสงครามศาสนา ซึ่งฉีกโครงสร้างของสังคมฝรั่งเศสออกเป็นชิ้น ๆ ซาไบน์เสนอว่าโบแด็งยกย่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ เพื่อที่จะนำความเป็นระเบียบและความมั่นคงกลับมาซึ่งสังคมซึ่งตะเกียงตะกายอยู่ในสงครามกลางเมืองอันไม่สิ้นสุด⁷¹ ความกังวล

⁷¹George H. Sabine, *A History of Political Thought*

ของกองทัพ เรื่องความเป็นระเบียบอาจจะเข้าใจได้ในลักษณะเดียวกัน แต่เขาอยู่ในยุคที่วิทยาศาสตร์ได้ก้าวหน้าไปมาก ดังนั้น เขาจึงสามารถที่จะผนวกข้อเรียกร้องของพวกประเพณีนิยมเรื่องความเป็นระเบียบเข้ากับจารีตความคิดของพวกเขา enlightenment เรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

สภาพโดยทั่วไป

เมื่อกองต์เกิด ฝรั่งเศสปกครองโดย Directory ซึ่งจัดตั้งโดยพวก Thermidoreans สายกลาง หลังจากล้มล้างยุคแห่งความหวาดกลัว (regime of terror) ของโรเบสปีแยร์ (Robespierre) แล้ว ภายในสองปี นโปเลียนได้ทำรัฐประหารและกลายเป็นกงสุลคนแรก ห้าปีหลังจากนั้น เขาได้สวมมงกุฎเป็นจักรพรรดิแห่งฝรั่งเศส หลังจากการพ่ายแพ้สงครามของนโปเลียน ในปี 1814 อนุชาของพระมหากษัตริย์ซึ่งสิ้นพระชนม์ด้วยกิโยติน ได้กลับคืนสู่ฝรั่งเศสและดำรงตำแหน่งเป็นพระเจ้าหลุยส์ที่ 18 หนึ่งปีหลังจากนั้นนโปเลียนหลบหนีจากเกาะเอลบา และได้ขึ้นครองราชย์ช่วงสั้น ๆ อีกครั้ง เรียกกันทั่วไปว่า The Hundred Days เดือนมิถุนายน 1815 พระองค์สละราชบัลลังก์เป็นครั้งที่สอง และหลุยส์ที่ 18 ได้รับการแต่งตั้งอีกครั้งหนึ่ง สมัย Restoration ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกสมัยการปกครองของพระองค์และพระอนุชาชาร์ลส์ที่ 10 ซึ่งครองราชย์ต่อจากพระองค์ ดำรงอยู่ถึงปี 1830 จนกระทั่งช่วงถูกล้มล้างโดยการปฏิวัติเดือนกรกฎาคม ซึ่งเป็น การเริ่มต้นของการครองราชย์ของหลุยส์ ฟิลิป ดยุกแห่งออร์เลอองส์ (Duke of Orleans) การปฏิวัติเดือนกุมภาพันธ์ 1848 เป็นการเปิดฉากสาธารณรัฐที่สองที่มีอายุสั้นๆ ในเดือนธันวาคม 1851 หลุยส์ นโปเลียน ซึ่งเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี

1848 ได้ทำรัฐประหาร และยึดอำนาจเผด็จการ ในปี 1852 จักรวรรดิได้ถูกก่อตั้งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และนโปเลียนที่ 3 ตั้งตนเป็นจักรพรรดิ ระยะเวลาที่มีการปฏิบัติทางการเมืองและการจลาจลโดยประชาชนนี้ เป็นระยะเวลาของการปฏิวัติอุตสาหกรรมด้วย ซึ่งในฝรั่งเศสได้เริ่มเจริญเติบโตขึ้นเมื่อช่วงหลังยุคนโปเลียนเท่านั้น จากปี 1816 ถึง 1829 อุตสาหกรรมผ้าของฝรั่งเศสได้ขยายขึ้นสามเท่าตัว ในลียงส์ ปี 1817 มีหูกทอผ้าไหม 7,000 หลัง ในปี 1832 มี 42,000 หลัง การผลิตเหล็กกล้าเพิ่มขึ้นสองเท่าจากปี 1818 ถึง 1828⁷² ในปี 1832 มีเครื่องจักรไอน้ำแค่ 525 เครื่องทั้งประเทศฝรั่งเศส (ในปี 1828 มีไม่เกิน 200 เครื่อง) แต่ในปี 1841 มีถึง 2,807 เครื่อง และหกปีหลังจากนั้น มี 4,853 เครื่อง (ในอังกฤษมีเครื่องจักรเช่นนี้ 15,000 เครื่องแล้วในปี 1826)⁷³

ในระหว่างช่วงแรกของศตวรรษที่สิบเก้า ชนชั้นแรงงานสมัยใหม่ในฝรั่งเศสได้เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และยากลำบากจากกลุ่มคนซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นช่างฝีมือขนาดเล็ก ช่างหัตถกรรม และคนงานหัตถกรรม คนงานส่วนใหญ่ยังคงถูกจ้างงานในกิจการขนาดเล็ก แต่กลางทศวรรษ สิบปี โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งจ้างคนงานมากกว่าสิบคน รวมกันแล้วมี

---

⁷²Guillaume de Bertier de Sauvigny, *The Bourbon Restoration* (Philadelphia, The University of Pennsylvania Press, 1966), p. 223 ff.

⁷³Sebastian Charlety, *La Monarchie de Juillet*, Vol. V of Ernest Lavisse, ed., *Histoire de France contemporaine* (Paris, Hachette, 1921), p. 187.

การจ้างงานมากกว่าหนึ่งล้านคน⁷⁴ เงินเดือนต่างกันไปในแต่ละภาค และต่างกันระหว่างช่างหัตถกรรม คนโรงงาน และชาวนา (ช่างฝีมือในชนบท) โดยทั่วไปเงินเดือนค่อนข้างต่ำ และคนงานในชนบทได้รับความลำบากมากที่สุด คนงานช่างฝีมือในเมืองเป็นกลุ่มกรรมกรขุนนาง (aristocracy of labour) ในขณะที่คนงานอุตสาหกรรมอยู่ด้วยความยากลำบากอย่างรุนแรง สภาพการทำงานและอนามัยในโรงงานใหม่แย่มาก ชั่วโมงทำงานนานในแต่ละวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่พอทนได้ในโรงงานขนาดครอบครัว ได้กลายเป็นประสบการณ์ที่ยากลำบากในโรงงานที่ทำการผลิตขนาดใหญ่

จากปี 1820 เป็นต้นมา ค่าจ้างแรงงานได้ลดต่ำลงเรื่อย ๆ ในปี 1830 คนงานทอผ้าไหมในลียงส์ได้รับค่าจ้างแค่หนึ่งในสามของค่าจ้างในปี 1810 นักเศรษฐศาสตร์ได้ประเมินว่าในช่วง Restoration ค่าจ้างโดยเฉลี่ยต่อปีของคนงานหนึ่งคนผันแปรระหว่าง 400 ถึง 500 ฟรังก์ และค่าจ้างต่ำสุดที่จะประทังชีวิตของครอบครัวขนาดสามคนตกประมาณ 900 ฟรังก์ ดังนั้น ครอบครัวหนึ่งๆ จะหนีพ้นจากความยากจนอันน่าสังเวชได้ก็ต่อเมื่อผู้หญิงและเด็กต้องทำงานด้วย จำนวนชายและหญิงซึ่งยากจนมาก ต้องได้รับการช่วยเหลือจากเงินสวัสดิการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในถิ่นที่การผลิตทางอุตสาหกรรมได้เริ่มก้าวหน้าขึ้น ในปี 1828 คนงาน 163,000 คน จากจำนวนคนงาน 224,000 คนในภาคเหนือต้องได้รับการช่วยเหลือจากตัวแทนสวัสดิการ⁷⁵ สภาพของช่างฝีมือที่ถูกปลดก้น่าตกใจพอๆกัน โดยทั้งหมดองค์กรสวัสดิการได้ให้การช่วยเหลือ 700,000 คนในปี 1833 และเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในสิบสี่ปีหลังจากนั้น⁷⁶

⁷⁴Ibid., p. 213.

⁷⁵Sauvigny, op. cit., pp. 250-57.

⁷⁶Charl  ty, op. cit., p. 216.

ขบวนการในการปฏิวัติระหว่างปี 1830 และปี 1848 ยังไม่ได้อยู่ภายใต้การนำของชนชั้นกรรมกรที่เกิดใหม่ แต่ส่วนใหญ่ยังคงประกอบไปด้วยช่างฝีมือในเมืองและผู้ชำนาญงานในการค้าที่ต้องใช้ฝีมือ คนเหล่านี้มักแสดงความไม่พึงพอใจของเขาโดยการก่อการจลาจลที่ไม่ได้วางแผนไว้ก่อน การทำลายเครื่องจักรและอะไรทำนองนั้น แต่เมื่อเวลาเอื้ออำนวยพวกเขาก็ปรากฏอยู่ในแนวหน้าของการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีการจัดการอย่างดีทั้งในเมืองหลวงและศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญ เช่น ลีอองส์⁷⁷

พวกบัวร์บองถูกล้มล้างจากวิกฤติการณ์ทางการเมืองบวกกับความไม่สงบในหมู่ประชาชนอันเกิดจากความตกต่ำทางเศรษฐกิจ "ประชาชน" หรือ "ผู้ใช้แรงงานที่ยากจน" ซึ่งควบคุมสิ่งกีดขวางกลางถนนไม่มีเพียงแต่ช่างหัตถกรรมหรือผู้ชำนาญงานฝีมือเช่นในอดีตเท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยคนงานอุตสาหกรรม⁷⁸ คนงานเหล่านี้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการต่อสู้ในปี 1848

ฝรั่งเศสช่วงหลังปฏิวัติ ในระหว่างยุค Restoration ส่วนหนึ่ง เป็นสังคมนายทุนซึ่งปกครองโดยกลุ่มคนรวยที่เกิดขึ้นใหม่ (nou-veaux riches) และเป็นเต็มทีหลังปี 1830 ความละโมภตามธรรมชาติของพวกเขาเกือบไม่ได้ถูกกล่อมเกล่าโดยพันธะของขนนาง ซึ่งเป็นลักษณะของชนชั้นปกครองเก่า คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนที่สร้างฐานะขึ้นมาเองจากกำเนิดอันต่ำต้อย โดยได้รับความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยจากภูมิหลังทางครอบครัวและการศึกษา เขาชดเชยสิ่งที่เขาขาดไปในด้านความละเอียดอ่อนและสภาพด้วยพลังงานอันแค้นกล้าและความเชื่อมั่นในตนเอง พวกเขามักถูกมองว่าเป็นพวกที่หยาบและไม่มี

⁷⁷E. J. Hobsbawm, *The Age of Revolution* (New York, Mentor Books, 1967), p. 152.

⁷⁸Ibid., pp. 145-46.

เสนท์ และบาลซัค (Balzac) ได้วาดภาพจำลองรวมๆของพวกเขาไว้ในนวนิยายชื่อ *Comédie humaine* ด้วยความเกลียดชังและขยะแขยงอย่างยิ่ง

คนกลุ่มใหม่เหล่านี้ มีเจตนาธรมณ์ตั้งหลักกล้าที่จะประสบความสำเร็จ แตกต่างไปจากกลุ่มผู้ปกครองเก่า ซึ่งได้หันไปใช้ชีวิตซ้ำซากจำเจแล้ว พวกเขาดำเนินการธุรกิจการธนาคาร ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยง จัดการเรื่องการรถไฟ และสร้างโรงงานใหม่ ๆ คนกลุ่มใหม่เหล่านี้จำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักการธนาคาร ยังมีแรงจูงใจอีกประการหนึ่งในการแสดงออกอันเหนือธรรมดาของพวกเขา พวกเขามีเชื้อสายมาจากโปรเตสแตนต์หรือยิว และพยายามที่จะชดเชยสถานภาพชนกลุ่มน้อยของตนโดยการใช้ความเพียรเป็นพิเศษในการเพิ่มพูนทรัพย์สินสมบัติและโชคลาภ

ภาพร่างอย่างหยาบ ๆ นี้ เป็นลักษณะบางประการที่เห็นได้ชัดในช่วงที่กองทัพเริ่มเข้าสู่สังคม เมื่อตอนที่เขาเป็นเด็กหนุ่มมาจากต่างจังหวัดและเริ่มลงทะเลเบียนเรียนในเอกอล โปลิเทคนิค และกลายมาเป็นปัญญาชนปารีส

ยุคสมัยของกองทัพ-ความเลวร้ายแห่งศตวรรษ

(le mal du siècle)

กองทัพในช่วงวัยหนุ่มในยุค Restoration เต็มไปด้วยความผิดหวังทั้งทางวัตถุและจิตใจ โอกาสสำหรับอาชีพที่เคยมีในสมัยปฏิวัติและในสมัยนโปเลียนก็ถูกจำกัด เนื่องจากตำแหน่งทางการเมืองและบริหารหลายตำแหน่งในยุคก่อนได้บรรจุคนที่ยังหนุ่มมากไว้ ดังนั้นจึงเหลือตำแหน่งว่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การให้ตำแหน่งคนหนุ่มซึ่งได้รับแต่งตั้งในสมัยจักรวรรดิ ย่อมเป็นธรรมดาที่จะทำให้เกิดการแต่งตั้งและการเลื่อนตำแหน่งของคนที่มาทีหลังช้าลง ยิ่งไปกว่านั้น พวกอพยพ (emigres) ซึ่งเพิ่งกลับมาหลังจากการเนรเทศได้ใช้สิทธิ์จับจองตำแหน่ง

แห่งหลายตำแหน่งซึ่งตามปกติน่าจะจะได้ตกแก่คนที่ยังหนุ่มกว่า ผลที่ตามมาคือ โครงสร้างอายุในการจ้างงานเปลี่ยนไปอยู่ข้างคนในวัยกลางคนมากกว่าคนหนุ่มในวงราชการ ยกตัวอย่างเช่น สัดส่วนของหัวหน้ากอง (prefects) ที่อายุมากกว่า 50 ปี มี 15 เปอร์เซ็นต์ในปี 1818 แต่มีถึง 55 เปอร์เซ็นต์ในปี 1830 ในปี 1828 นักประพันธ์ชาวเจนีวา เจมส์ เฟซี (James Fazy) ได้แสดงความไม่พึงพอใจในหมู่คนหนุ่มในเอกสารชื่อ *On Gerontocracy, or the Abuse of the Wisdom of Old Men in the Government of France* "พวกเขาได้ทำให้ฝรั่งเศสเล็กลง" เขากล่าว "เหลือเพียงผู้เข้าแข่งขันที่มีสิทธิรับเลือกที่เป็นโรคหืด เป็นโรคเกาต์ อัมพาต และไร้ความสามารถ เพียงเจ็ดพันหรือแปดพันคนเท่านั้น"⁷⁹

ได้มีการเปิดกิจการในอุตสาหกรรมสมัยใหม่บ้าง แต่สิ่งเหล่านี้พัฒนาขึ้นช้าเต็มที่ และเพิ่งมีผลที่สำคัญในตอนปลายของราชวงศ์ July แล้วเท่านั้น

เนื่องด้วยว่าฝรั่งเศสได้สร้างระบบการศึกษาที่ดีมาก คนหนุ่มที่มีการศึกษาในปี 1820 มีจำนวนมากกว่าความต้องการ ต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่เขามองว่าเป็นอนาคตอันไม่สดใส ฝรั่งเศสในยุค Restoration เต็มไปด้วยแพทย์ที่ปราศจากคนไข้ นักกฎหมายที่ปราศจากลูกค้า และชายหนุ่มซึ่งใช้เวลาไปในห้องนั่งคอยของผู้ที่เป็นชนชั้นสูงและมีอำนาจ⁸⁰ เนื่องจากไม่อยู่ในความต้องการ คนหนุ่มเหล่านี้ประสบความทุกข์ไม่เพียงจากความไม่พึงพอใจในด้านวัตถุ แต่จากความไม่สบายที่ฝังลึกในจิตใจ ซึ่งได้ถูกเรียกว่า *le mal du siècle* (ความเลวร้ายแห่งศตวรรษ) ไม่มีข้ออธิบายทางอุดมคติใดๆที่จะอธิบายโรคชะตาของพวกเขา และไม่มีความสำเร็จหรือข้อผูกมัดใด ๆ ที่จะเป็น

⁷⁹อ้างใน Sauvigny, op. cit., pp. 238-39.

⁸⁰Ibid., pp. 239-240.

เครื่องชี้แนะการดำรงชีวิตของพวกเขา ถึงแม้ศาสนาจะได้รับการยกย่องอีกครั้ง และแทนบูชาได้กลายเป็นพันธมิตรอันทรงเกียรติของราชบัลลังก์ ศาสนาก็ได้ล้มเหลวในการที่จะมีอำนาจหน้าที่ทางศีลธรรม เช่นเดิม ศาสนายังไม่สามารถฟื้นขึ้นมาจากความตกใจที่เกิดขึ้นในการปฏิวัติ การรื้อฟื้นศาสนาคาทอลิกแบบโรแมนติกโดยคน เช่นซาโตเบรียงด์ ไม่พบความสำเร็จในการดึงดูดความสนใจของคนหนุ่มส่วนใหญ่ และไม่มีระบบค่านิยมอย่างอื่นที่จะเติมช่องว่างนี้ให้เต็ม "อนิจจา อนิจจา" อัลเฟรด เดอ มุสเซ็ท (Alfred de Musset) เขียนเกี่ยวกับคนรุ่นเขาในหนังสือ *La Confession d'un enfant de siècle* (คำสารภาพของเด็กคนหนึ่งของศตวรรษนี้) "ศาสนากำลังเลือนหายไป... เราไม่มีความหวังหรือความคาดหวังอีกต่อไปแล้ว ไม่มีแม้แต่ถ่านเล็กๆ สองก้อนที่จะทำให้มือเราอบอุ่น... ทุกสิ่งที่เคยมี ไม่มีอีกต่อไป ทุกสิ่งที่จะมาถึงก็ยังไม่เกิดขึ้น" คนรุ่นหนุ่มซึ่งไม่พึงพอใจในความเรื้อยเรื้อยของพวกเขา ข้าราชการ และความเชื่อมั่นในตนเองของพวกเขา Restoration และราชวงศ์ July กระหายที่จะมีศรัทธาใหม่ เพื่อให้ความหมายแก่สิ่งที่อยู่เหมือนไม่มีความหมาย เพื่อที่จะทำความว่างเปล่าอันเจ็บปวดของความโดดเดี่ยวและความสิ้นหวังให้เต็ม

ความหวังจากวิทยาศาสตร์

เอกอล โปลิเทคนิค (Ecole Polytechnique) ซึ่งก่อตั้งในปี 1794 ในสมัยของกองด์ เป็นสถาบันชั้นนำทางวิทยาศาสตร์ของฝรั่งเศส และฝรั่งเศสในช่วงแรกของศตวรรษที่สิบเก้าก็เป็นศูนย์กลางความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในยุโรปที่ไม่มีคู่แข่ง รายชื่อนักวิทยาศาสตร์เด่น ๆ ที่สอนในเอกอลนำประทับใจ ลากรานจ์ (Lagrange) มงจ้ (Monge) ฟูรีเออร์ (Fourier) และปวงโซท์ (Poinsot) อยู่ในบรรดาอาจารย์ทางคณิตศาสตร์และฟิสิกส์รุ่นแรก ๆ เบ็ทโทเล็ท (Bettholet) สอนเคมี ในรุ่นที่สองซึ่งเริ่มเข้ามาแทนที่ในช่วงหลัง

ของรัชสมัยนโปเลียน ได้แก่ บัวส์ซอง (Poisson) แอมแปร์ (Ampere) เกย์ลูสซัค (Gay Lussac) อกราโก (Agrago) แฟรสเนล (Fresnel) และ โกซี (Cauchy)

ถึงแม้ว่านักวิทยาศาสตร์ทฤษฎีที่สำคัญได้สอนที่เอกอล แต่สถาบันนี้ก็ยังคงมุ่งเทไปในทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์เป็นส่วนมาก การสอนมีใจกลางอยู่ที่ เรขาคณิตเชิงพรรณนา วิธีทำแบบแปลน เนื่องจากนักศึกษาของสถาบันได้ถูกเตรียมให้ไปรับราชการเป็นวิศวกรพลเรือนหรือวิศวกรทหารมากกว่าที่จะเป็นนักทฤษฎี ซึ่งตรงกันข้ามกับ Ecole Normale ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นมาในช่วงเวลาเดียวกัน⁸¹

ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ของนักศึกษาจะได้กลายเป็นวิศวกรผู้เชี่ยวชาญและนักคณิตศาสตร์ประยุกต์ แต่ส่วนน้อยจำนวนหนึ่งได้ปฏิเสธที่จะยอมรับอนาคตของอาชีพที่ต้องทำซ้ำ ๆ กันทุกวันเช่นนั้น เขาเชื่อมั่นความหวังเพื่อศรัทธาและความเป็นระเบียบใหม่ เข้ากับสปีริตของลัทธิระชนักแ่งและวิทยาศาสตร์ ซึ่งเขาถูกกระตุ้นให้ซาบซึ้งจากเอกอล และพวกเขาตัดสินใจที่จะเป็นนักปฏิรูปวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงแต่ออกัสต์ กองต์ เท่านั้น แต่ พรอสเพอร์ อองฟองแต็ง (Prosper Enfantin) ซึ่งจะเป็นสันตะปาปาของนิกายแซนต์-ซิมองในอนาคต วิคเตอร์ กองซีเดรองท์ (Victor Considerant) ผู้ประกาศลัทธิฟูรีเอริสต์ในอนาคต และเฟรดริค เลอเพลย์ (Frederic Le Play) นักสังคมวิทยาคาทอลิกและนักปฏิรูป ต่างก็เคยเป็นนักศึกษาที่เอกอลทั้งนั้น เช่นเดียวกับพวกแซนต์-ซิมองเนียนอีกหลายร้อยคน และสานุศิษย์ของกองต์อีกหลายคน⁸²

⁸¹ Frederick A. Hayek, *The Counter-Revolution of Science* (New York, The Free Press, 1952), p. 110 ff.

⁸² Ibid., *La Jeunesse*, I, pp. 146 ff; and *La Vie*, p. 56.

เมื่อกองต์ได้เข้ามาในเอกอล ไมซาก็ได้พบกับกลุ่มนักศึกษาโปลิ-
เทคนิคหนุ่ม ซึ่งเขาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอุดมคติ กูฮิเยร์
(Gouhier) ซึ่งได้ติดตามศึกษาอาชีพของเพื่อนร่วมรุ่นของกองต์จำนวน
ไม่น้อย ได้บันทึกความจริงที่ว่าชั้นเรียนของเขาประกอบไปด้วยนักปฏิรูป
สังคมจำนวนมาก ทั้งที่เป็นพวกแซงต์-ซิมองเนียน หรือพวกอื่นๆ กองต์ผู้
มาใหม่จากต่างจังหวัดได้ค้นพบกลุ่มคนซึ่งคอยให้การสนับสนุนที่เป็นคนหนุ่ม
จากทั่วประเทศฝรั่งเศสที่นี่ ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกกระตุ้นเช่นเดียวกับตัวเขาโดย
ความร่ำร้อนทางวิทยาศาสตร์ และความกระตือรือร้นของนักปฏิรูป
นักวิจารณ์ที่ไร้ความเมตตาท่านหนึ่ง อัลแบร์ท ธิโบเดต์ (Albert
Thibaudet) ได้เคยตั้งข้อสังเกตว่า คนหนุ่มเหล่านี้คิดว่า "คนเรา
สามารถจะสร้างศาสนาขึ้นมาได้ด้วยวิธีเดียวกันกับที่คนเราศึกษาวิธี
สร้างสะพานที่เอกอล"⁸³ ถึงแม้ว่าข้อสังเกตนี้ค่อนข้างจะเป็นการ
ถากถาง แต่มันก็ได้กระทบถึงประเด็นสำคัญประการหนึ่ง คนหนุ่มเหล่านี้
โน้มเอียงที่จะคิดว่าวิศกรรมสังคม หรือแม้แต่การสร้างศัทธิใหม่ ไม่
แตกต่างมากนักจากวิศกรรมโยธา เราเพียงแต่ประยุกต์กฎทางวิทยา-
ศาสตร์ ไปใช้สร้างโครงสร้างใหม่ ไม่ว่าจะ เป็นในทางกายภาพหรือ
ทางสังคม

ในบรรดาคนสำคัญที่สอนในเอกอล หลายคนได้วางรากฐาน
สำคัญในสาขาวิชาเฉพาะของเขา แต่ก็มีบางคนซึ่งให้การวางหลักการ
หรือกฎเกณฑ์ทั่วไป (generalization) และได้พยายามที่จะเชื่อมโยง
ช่องว่างระหว่างวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์สังคม
พวกเขามองตนเองว่า เป็นผู้สืบทอดจากศตวรรษที่สิบเก้าของแนวโน้ม
ของการสังเคราะห์ (synthesizing trend) ซึ่งได้เริ่มประกาศ
แล้วในสารานุกรมของ ดิเดโรต์ และ ดาลเล็มแบร์ท (d'Alembert)
ในระหว่างพวกเขา และในวงการวิทยาศาสตร์ฝรั่งเศสโดยทั่วไป ได้

⁸³ อ้างใน Gouhier, *La Jeunesse*, I, p. 146.

มีความรู้สึกกันว่าถึงเวลาแล้วที่จะรวบรวมงานด้านทฤษฎีและงานวิจัย
ซึ่งอยู่กันอย่างกระจัดกระจายเข้าด้วยกัน และสร้างระบบวิทยาศาสตร์
ที่เป็นเอกภาพ ซึ่งจะครอบคลุมได้ทั้งวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยา-
ศาสตร์สังคม "นักวิทยาศาสตร์แห่งยุคนี้" เซบาสเตียน ชาร์เลตีเยน
"ทำหรือเตรียมงาน ซึ่งมีลักษณะของแนวความคิดอย่างกว้างๆของโลก
คล้ายกับงานของนักทฤษฎีทางสังคมและการเมือง"⁸⁴ นักวิทยาศาสตร์
แห่งยุคนี้พยายามที่จะพิสูจน์ความเกี่ยวพันกันของปรากฏการณ์ ซึ่งแต่
เดิมคิดว่าอยู่ต่างหากจากกัน พวกเขาได้เริ่มยืนยันความเป็นเอกภาพ
อันจำเป็นของพลังทั้งหมดของธรรมชาติ และนักวิทยาศาสตร์บางคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่ศึกษากฎของความน่าจะเป็น เริ่มอนุมานความ
คล้ายคลึงกันโดยพื้นฐานของกฎธรรมชาติและกฎที่ควบคุมชีวิตมนุษย์

ดังนั้น จึงไม่เป็นที่ประหลาดใจเลยที่พวกโบลิเทคนิคหนุ่มได้
มองอาจารย์ของพวกเขาโดยผ่านงานหรือการสอนของเขา ว่าเป็น
กลุ่มคนที่ได้ให้แบบจำลองของวิธีการสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้อธิบายทั่วไปและ
วิธีการศึกษาแบบสังเคราะห์ ไม่น่าประหลาดใจอีกเช่นกันที่พวกเขา
ศึกษานักเขียนวิทยาศาสตร์สังคมสมัยใหม่ เช่น แบบติสต์ เซย์ โดย
ความหวังที่จะได้เรียนรู้การทำงานของกฎทางสังคมจากพวกเขา⁸⁵

พวกโบลิเทคนิคซึ่งประสบความสำเร็จจากความเลวร้ายของ
ศตวรรษ พยายามไม่ว่าในทางใดก็ตามที่จะสร้างศรัทธาที่มีรากฐาน
อยู่บนอำนาจหน้าที่ของวิทยาศาสตร์ แทนที่ความเชื่อทางศาสนาที่สูญเสี
ไปในเวลาเดียวกันกับที่พวกเขายอมรับหลักการ คำประกาศเกี่ยวกับการ
การปฏิรูปหลายรูปแบบ ซึ่งทั้งหมดจะมีความคิดเกี่ยวกับวิศกรรมทาง

⁸⁴Sébastien Charléty, *La Restauration*, Vol. IV of Ernest Lavisse, ed., *Histoire de France contemporaine*, p. 223.

⁸⁵ดู Gouhier, *La Jeunesse*, I, p. 152.

สังคมอยู่ด้วย เฟรเดอริค ฮาเย็ค ได้สรุปใจความนี้เมื่อเขาเขียนว่า รูปแบบของวิศวกรซึ่งมีทรศนะของความทะเยอทะยาน และข้อจำกัดอันมีลักษณะพิเศษเฉพาะได้ถูกสร้างขึ้น [ที่เอกอล โปลิเทคนิค] จิตใจที่เชื่อมั่นในการสังเคราะห์ (synthetic spirit) ที่ไม่ยอมรับความหมายในสิ่งใดที่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาอย่างจริงจัง ความรักในการจัดองค์การซึ่งเกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดฝาแฝดสองแหล่ง คือ การปฏิบัติทางทหารและทางวิศวกรรม ความชอบเป็นพิเศษอันสุนทรีย์ต่อทุก ๆ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นอย่างจริงจังมากกว่า สิ่งใดก็ตามที่ "เกิดขึ้นเอง" เป็นส่วนประกอบใหม่สำคัญซึ่งได้ถูกเพิ่มเข้าไป และเมื่อเวลาผ่านไป ได้เริ่มเข้าแทนที่ความรู้ร้อนในการปฏิบัติของพวกโปลิเทคนิคหนุ่ม⁸⁶

กองต์ ในขณะที่เสนอความคิดที่มีลักษณะเฉพาะของเขา ก็ค่อนข้างมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของรุ่นของเขาในเอกอล โปลิเทคนิค เอกอลได้ให้สภาพแวดล้อมทางวิชาการซึ่งเขาสามารถจะสร้างทรศนะเฉพาะของเขาขึ้นมาได้ โดยผ่านการติดต่อในแต่ละวันกับเพื่อนที่มีความคิดเช่นเดียวกัน และกับผู้อาวุโสกว่า ซึ่งถึงแม้จะไม่มีคำตอบหรือรันทั้งหมดของคนหนุ่ม ก็ได้กระตุ้นพวกเขาโดยการสอน ในบรรดาความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์อันน้อยนิดที่มีอยู่ ซึ่งกองต์รักษาไว้เกือบตลอดชีวิตของเขา ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่เขาได้สร้างขึ้นระหว่างเพื่อนนักเรียนของเขาและอาจารย์บางคน เมื่อเขาพยายามเป็นครั้งแรกที่จะหากลุ่มผู้ฟังที่เข้าอกเข้าใจในความคิดใหม่ ๆ ของเขา เขาได้ส่ง *Système de politique positive* ฉบับแรก (1824) ไปให้แก่อดีตนักศึกษาในเอกอล และแก่อาจารย์ของเขา เกย์-ลูซัค ฮาแซ็ท

⁸⁶Hayek, op. cit., p. 113.

แอมแบร์ และบัวส์ซอง⁸⁷ เกือบตลอดชีวิตของเขา ถึงแม้เขาจะออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา กองต์ก็ลงชื่อจดหมายของเขาว่า "ออกัสต์ กองต์ อดีตนักศึกษาแห่งเอกอล โปลิเทคนิค"

กองต์ผู้ปราศจากเพื่อนร่วมงาน

ถึงแม้จะเป็นโชคดีของกองต์ในช่วงที่เป็นนักศึกษาช่วงสั้น ๆ ที่ได้พบแบบอย่างบทบาท (role models), เพื่อนผู้มีความคิดคล้ายกัน และผู้ฟังซึ่งตั้งใจฟังความคิดของเขา แต่โศกนาฏกรรมตลอดชีวิตของเขาก็คือ เขาไม่สามารถหาเพื่อนร่วมงานทางวิชาการและได้รับการสนับสนุนเช่นนั้นในอาชีพต่อมาของเขา

จดหมายหลายฉบับของเขาพิสูจน์ว่าในช่วงต้นของความสัมพันธ์ระหว่างเขากับแซงต์-ซิมอง เขาได้พบกับความสุขอย่างยิ่งจากการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับชายผู้สูงอายุกว่า แต่ช่วงเวลาที่กองต์มองแซงต์-ซิมองว่าเป็นเสมือนอาจารย์นั้นเป็นช่วงเวลาที่ยาว การถกเถียงอย่างไม่เปิดเผยเกี่ยวกับความเหนือกว่าทางวิชาการ (intellectual priorities) ได้ทำให้ความสัมพันธ์ของพวกเขาเย็นชาลงตั้งแต่ก่อนการแยกกันครั้งสุดท้าย มันได้พิสูจน์ว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ฉันเพื่อนอย่างแท้จริงระหว่างคนซึ่งมีอายุต่างกันและมีความแตกต่างกันอย่างมากในภูมิหลังทางสังคมและวิชาการ

โดยผ่านแซงต์-ซิมอง กองต์ได้ทำความรู้จักกับนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนที่ก้าวหน้าและเป็นเสรีนิยม และไม่ต้องสงสัยเลยว่าเขาได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับพวกเขา แต่ความสัมพันธ์เหล่านี้ส่วนใหญ่ได้สูญหายไป เมื่อกองต์แยกกับอาจารย์ของเขา จากนั้นเป็นต้นมา กองต์เกือบจะไม่มีเพื่อนซึ่งเขาจะสามารถติดต่อด้วยโดยพื้นฐานความเสมอภาคทางวิชาการเลย มีคนสองสามคน เช่น นัก

⁸⁷ *La Jeunesse*, I, p. 219.

สรีรศาสตร์ (physiologist) เดอ แบลงวิล (de Blainville) ซึ่งสนิทกับเขามากกว่าหนึ่งในสี่ของศตวรรษ แต่กระนั้นความสัมพันธ์นั้นก็สลายลงในตอนท้าย ในตอนค่อนข้างต้น ๆ ของอาชีพของเขา กองต์หาสานุศิษย์ได้สองสามคน แต่เช่นเดียวกับ กุสตาฟ ดิชธาล หนุม (Gustave d'Eichthal) ซึ่งชื่นชมเขาอย่างมากอยู่ช่วงหนึ่งในทศวรรษยี่สิบ และได้ละทิ้งเขาไปเป็นพวกแซงต์-ซิมอง เนียนหลังจากนั้น สานุศิษย์เหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดกับเขาเพียงช่วงสั้นเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น พวกเขาส่วนใหญ่ยังไม่ใช้ผู้เสมอภาคกับกองต์ในทางวิชาการ

กองต์ยังปราศจากเพื่อนร่วมงานทางวิชาการอีกด้วย คงจำได้ว่าเขาไม่เคยได้รับตำแหน่งประจำทางวิชาการ และดังนั้นจึงไม่เคยได้รับประโยชน์จากข้อดีในการสนับสนุนจากการร่วมงานกันอย่างมีโครงสร้าง (structured collegueship) ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการส่วนใหญ่ การแลกเปลี่ยนในการกระตุ้นและการใช้ดุลพินิจพิจารณาอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ช่วยสนับสนุนซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ปฏิบัติ ถูกปฏิเสธสำหรับเขาตลอดไป

กระนั้นกองต์ก็ไม่ได้เป็นคนนอกทางวิชาการอย่างสิ้นเชิง เช่นที่ดาร์วินเคยเป็นตลอดชีวิตของเขาหรือนิตซ์เซ่เคยเป็นเกือบตลอดชีวิต เขาถูกขับให้ไปอยู่ชายขอบของวงวิชาการ ทำงานด้านวิชาการขั้นต่ำในความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับนักวิชาการวิทยาศาสตร์ เห็นได้ชัดว่าเขาอยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่า เขาต้องทดสอบนักศึกษา เพื่อที่จะค้นว่าพวกเขาจำบทเรียนของคนอื่นได้แค่ไหน และในฐานะติวเตอร์ เขาต้องสอนซ้ำบทเรียนของอาจารย์ของนักศึกษาเหล่านี้ เนื่องจากถูกปฏิเสธซ้ำแล้วซ้ำเล่าในความพยายามที่จะเข้าเป็นนักวิชาการประจำ เขาจึงถูกบังคับให้ดำรงชีวิตด้วยการเป็นผู้ช่วยอันต่ำต้อยแก่คนซึ่งเขาถูกมองว่าเป็นผู้ด้อยกว่าในเชิงวิชาการ เกือบตลอดอาชีพของเขา

กองต์ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมตามความคาดหวัง (anticipatory socialization) อยู่เป็นปี เขาได้เตรียมที่จะ

พัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งวิชาการประจำ โดยไม่เคยมีโอกาสดังกล่าวได้ปฏิบัติบทบาทที่คาดหวังด้วยความเพียรอย่างขยันเลย ในที่สุดเมื่อปรากฏชัดว่าเขาจะไม่มีทางได้บทบาททางสถาบันที่หวังไว้ เขาตัดสินใจที่จะสร้างบทบาทใหม่ให้แก่ตนเอง นั่นคือบทบาทของผู้พยากรณ์ (prophet) แต่ผู้พยากรณ์มักจะเป็นคนที่อ้างว้าง ซึ่งถึงแม้จะมีสานุศิษย์ แต่ก็ปราศจากผู้ร่วมงานที่เสมอกัน ในปีท้าย ๆ ของเขา กองต์ซึ่งถึงแม้เดี๋ยวนี้จะถูกห้อมล้อมไปด้วยสานุศิษย์ที่บูชา เขาก็ยังคงปราศจากเพื่อนร่วมงาน เขาได้พยายามเป็นครั้งคราวที่จะสร้างสิ่งซึ่งดูเหมือนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานขึ้น ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือความสัมพันธ์กับจอห์น สจวต มิลล์ ซึ่งเขาเขียนจดหมายติดต่อกันอย่างใกล้ชิดด้วยเป็นเวลาหลายปี แต่เราอดที่จะคิดไม่ได้ว่าความสัมพันธ์นี้อาจจะมีอายุสั้นกว่านี้ ถ้า มิลล์อาศัยอยู่ใกล้ๆ กองต์แทนที่จะอยู่ในอังกฤษ

เนื่องจากความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนกันระหว่างเพื่อนฝูงได้

ถูกถอนออกไปเรื่อย ๆ และถูกปฏิเสธ หรือรู้สึกว่าการปฏิเสธ จากคนสำคัญทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเขาเคยอยากให้อภิปรายงานของเขา กองต์จึงถอนตัวออกจากกระแสทางวิชาการในขณะนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ และเนื่องจากเขาไม่ได้รับคำวิจารณ์จากผู้ที่เสมอกัน เขาจึงหันมาเชื่อใจการยอมรับอันประจบสอพลอของสานุศิษย์เพิ่มขึ้น ลักษณะแปลก ๆ ของความคิดในช่วงหลังของเขา ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการแยกตัวอย่างไม่ตั้งใจและอย่างตั้งใจส่วนหนึ่งจากผู้ร่วมงานที่เสมอกัน

การแสวงหาผู้ฟัง

ในช่วงเวลาที่เขาทำงานให้แก่ และ กับ แซงต์-ซิมอง กองต์ได้เริ่มสร้างกลุ่มผู้ฟังให้กับตนเองจากบรรดานักเขียน และนักหนังสือพิมพ์เสรีนิยม และจากบรรดาผู้นำอันมีอำนาจในโลกธุรกิจและการเมือง เขาเขียนบทความให้กับหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพล ตอนแรกภายใต้ชื่อของแซงต์-ซิมอง และหลังจากนั้นในชื่อของเขาเอง ผู้อ่านวารสาร

เสรีนิยมชั้นนำได้เริ่มให้ความสนใจแก่เขา ยิ่งไปกว่านั้น นักวิทยาศาสตร์ที่เขาเคยรู้จักที่เอกอล และคนอื่น ๆ ที่เขารู้จักในภายหลังได้สนใจฟังคำประกาศของเขา เมื่อเขาตีพิมพ์ *Système* ฉบับแรกในปี 1824 คูวีเยร์ได้เขียนจดหมายชมเชยในนามราชบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ฝรั่งเศสในระดับเดียวกัน บัวโซท์, เดอ แบลง-วิล, เดอ โบรกลี (de Broglie) และฟลูรองส์ (Flourens) ได้ชมเชยงานของเขา นักวิทยาศาสตร์และนักสำรวจชาวเยอรมัน อเล็กซานเดอร์ ฟอน ฮัมโบลด์ท์ สนองตอบด้วยความกระตือรือร้น

แต่หลังจากการแตกแยกกับแซงต์-ซิมอง จำนวนผู้ฟังได้ลดลงอย่างช้าๆ ไม่ว่าจะเป็นเพราะความสามารถในการทำลายตนเองของกองทัพในการทำให้ทั้งเพื่อนและศัตรูหูดหงิด หรือเพราะว่าการแข่งขันจากพวกแซงต์-ซิมองเนียนได้ทำให้ข้อเรียกร้องของเขาลดความสำคัญลง นอกจากการทำงานในช่วงสั้นกับสิ่งพิมพ์ใหม่ของพวกแซงต์-ซิมองเนียน *Le Producteur* กองต์ไม่มีช่องทางแสดงออกประจำทางหนังสือพิมพ์เลย ผู้ฟังที่เป็นนักวิชาการก็ไม่มีเช่นกัน งานสอนที่กองทัพสอน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเอกชน การสอนพิเศษ หรืองานเล็กๆ น้อย ๆ อันน่าเบื่อหน่ายที่ทำในเอกอล โปลิเทคนิค ไม่สามารถทำให้เขาทดสอบความคิดของตนเองได้ กลุ่มผู้ฟังใดก็ตามที่ได้มาจากการสอนเป็นกลุ่มผู้ฟังสำหรับความคิดของคนอื่น ๆ ซึ่งกองทัพเริ่มเกลียดชังมากขึ้นทุกที

เนื่องจากไม่มีสิ่งแวดล้อมที่เป็นสถาบัน กองต์ตัดสินใจที่จะสร้างสถาบันขึ้นมาโดยลำพังคนเดียวโดยการเปิดการบรรยายแก่สาธารณชน กลุ่มผู้ฟังที่ได้รับเชิญมาจากบุคคลสำคัญ ในบรรดาผู้ฟังของเขามีคนที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันหรือสูงกว่าเป็นจำนวนไม่น้อย และเป็นครั้งหนึ่งที่เขาได้ผู้ฟังที่เห็นคุณค่าของเขา แต่อาจเป็นเพราะเขาขาดแคลนสิ่งนี้มาเป็นเวลานาน เขารู้สึกว่าไม่มีความสามารถสำหรับงานนี้ และได้ล้มป่วยลง เราอาจคาดคะเนว่าความตึงเครียดจากสถานการณ์นี้ดูเหมือนจะมีส่วนต่อการล้มเจ็บของเขา หลังจากเขาบรรยายได้เพียง

สองสามครั้งเท่านั้น

เขาได้กลับมาบรรยายอีกครั้ง หลังจากหายจากการเจ็บป่วย และก็ได้มีผู้ฟังที่เป็นคนสำคัญจำนวนไม่น้อยในกลุ่มผู้ฟังอีกครั้ง ในกลุ่มนี้มี 4 คน เป็นสมาชิกของราชบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์ "Opening Discourse" ของเขาถูกตีพิมพ์ในไม่ช้า โดย *Revue Encyclopédique* และบทที่ถัดมาในหนังสือ *Cours* ถูกพิมพ์เป็นตอน ๆ แต่ความสำเร็จเหล่านี้ไม่คงอยู่ถาวร หนังสือ *Cours* ฉบับเต็มฉบับแรกพิมพ์เสร็จในเดือนกรกฎาคม 1830 แต่เป็นท่ามกลางการปฏิวัติ จึงได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อย หลังจากนั้นไม่นาน สำนักพิมพ์ได้ล้มละลายแน่นอน สิ่งเหล่านี้เป็นโชคร้ายที่เกิดเพียงชั่วคราว แต่ในไม่ช้า ได้ปรากฏชัดว่ากองต์ได้สูญเสียผู้ฟังที่เป็นปัญญาชน ซึ่งในตอนแรกเขาดูเหมือนจะดึงดูดมาได้ตลอดกาล และหลังจากที่ตอนต่อๆมาของ *Cours* พิมพ์เสร็จ นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ที่เคยประเมินกองต์อยู่ในระดับสูงได้เปลี่ยนเป็นอยู่ตรงกันข้ามกับเขา เมื่อ *Cours* ทั้งหมดเล่มถูกตีพิมพ์ในที่สุดมันไม่ได้รับการกล่าวถึงแม้แต่เพียงครั้งเดียว จากสื่อมวลชนฝรั่งเศสใด ๆ เลย

ตอนกลางทศวรรษที่สี่สิบ เอมีล ลิตเตเร ซานุศิษย์ที่เพิ่งได้มาใหม่ ได้ตีพิมพ์บทความสำคัญหกบทเกี่ยวกับงานของกองต์ใน *Le National* และได้เรียกร้องความสนใจมาสู่ปรัชญาลัทธิตระหนักแน่พอสมควร ซานุศิษย์อื่น ๆ ได้เพิ่มมาอย่างช้า ๆ ในฝรั่งเศสเอง ในอังกฤษบุคคล เช่น มิลล์ และ จอร์จ ลิวอิส (George Lewes) ก็เต็มใจฟังคำประกาศของกองต์ แต่ผู้เลื่อมใสเขาเหล่านี้ได้เลิกรับฟังเมื่อกองต์หันไปสู่ศาสนาแห่งมนุษยชาติ ดังนั้น กองต์จึงคิดว่าพวกนักวิชาการเป็นกลุ่มผู้ฟังที่เอาแน่นอนไม่ได้

กองต์จึงหันไปหากลุ่มสาธารณชนอื่น ตั้งแต่เดือนธันวาคม 1830 เขาเสนอต่อสมาคมโพลิเทคนิค (Association Polytechnique) ที่จะจัดบรรยายฟรีต่อสาธารณะในวิชาดาราศาสตร์เบื้องต้น ซึ่งเป็น

วิชาที่เขาได้บรรยายติดต่อกันเป็นเวลาสิบแปดปี และได้กลายเป็นสิ่งสำคัญแก่เขามากยิ่งขึ้นเมื่อเขาได้สูญเสียกลุ่มผู้ฟังที่เป็นนักวิชาการ ณ ที่นี้ ผู้ฟังของเขาประกอบไปด้วยบุคคลที่ได้รับการศึกษามาครึ่งๆกลางๆ พวกเขาไม่ใช่ผู้ที่เสมอกัน หรือมีสถานภาพสูงกว่าเขาในวงวิชาการ กองต์ได้ยกย่องคุณธรรมของกรรมกรปารีสซึ่งเป็นส่วนประกอบใหญ่ของกลุ่มผู้ฟัง ("ส่วนที่เหลือ [ในกลุ่มผู้ฟัง]" เขากล่าว "ประกอบไปด้วยส่วนผสม ซึ่งแตกต่างกันหลายอย่าง มีคนแก่เป็นส่วนใหญ่")⁸⁸ คำพรรณนาของเขาเกี่ยวกับผู้ฟังกลุ่มนี้ต่อไปแสดงความจริงให้เห็นชัดมาก และมีค่าที่จะนำมาอ้างอิงอย่างยาวพอสมควร

การปราศจากวัฒนธรรมแบบนักวิชาการอันโง่เขลา ในบรรดากลุ่มผู้ฟังนับว่าเป็นการโชคดีทำให้ผู้ฟังสามารถ...จับประเด็นได้โดยตรง ถึงแม้จะสับสนมากหน่อย ถึงสปีริตอันแท้จริงของการคิดค้นใหม่ทางปรัชญา ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ด้วยความยากลำบาก และด้วยความไม่สมบูรณ์อย่างยิ่ง จากนักวิชาการที่ได้รับการอบรมมาไม่ดีซึ่งมีเต็มไปหมดในโลกหนังสือ ในบรรดากลุ่มคนที่ไม่ได้รับการอบรมทางปรัชญามาโดยตรง ข้าพเจ้าพบว่า ในท่ามกลางคนงานที่แท้จริง (ช่างทำนาฬิกา ช่างยนต์ ช่างพิมพ์ ฯลฯ) เป็นกลุ่มผู้ฟังที่มีความเข้าใจ...ในปรัชญาใหม่ที่ดีที่สุด⁸⁹

เมื่อถูกหลีกเลี้ยงโดยผู้เสมอกันทางวิชาการ นักปราชญ์ผู้ถูกเหยียดหยามจึงเลือกกลุ่มผู้ฟังที่วิพากษ์วิจารณ์น้อยกว่าและด้อยกว่าทางวิชาการ เพื่อประกอบการสอนโดยการบรรยาย กองต์เขียน *Philoso-*

⁸⁸ *La Vie*, p. 219.

⁸⁹ *Ibid.*, pp. 218-19.

phical Treatise of Popular Astronomy ซึ่งบทนำของหนังสือเล่มนี้คือ *Discourse on the Positive Spirit* ซึ่งเขียนในปี 1844 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ในงานเล่มนี้และเพิ่มมากขึ้นในงานอื่น ๆ ที่จะตามมา วิธีการเขียนของกองต์ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสำคัญ ในทางตรงกันข้ามกับเรื่อง *Cours* และงานรุ่นก่อนๆของเขา ซึ่งเขียนในลักษณะที่เรียบง่าย ยืดเยื้อ และเป็นระบบซึ่งจะดึงดูดใจเพื่อนนักวิชาการและนักวิทยาศาสตร์ วิธีการเขียนใหม่ของกองต์ค่อนข้างหรูหรา เต็มไปด้วยอารมณ์และคลุมเครือ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เขาพยายามเข้าถึงความรู้สึกของผู้ฟังของเขา อย่างน้อยที่สุดก็ให้มากเท่ากับที่เขาพยายามจะเข้าไปถึงความคิดของพวกเขา วิธีการเขียนและความคิดของเขา บวกเปี้ยกและหย่อนยานมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเขาได้ละทิ้งความหวังที่จะให้ผู้ฟังที่เสมอกัน และหันไปพยายามที่จะขยายกลุ่มผู้ฟังให้ครอบคลุมทั้งผู้ที่มีการศึกษาและไม่มีการศึกษา กรรมกรและปัญญาชน โดยจริงแล้วให้ครอบคลุมมนุษยชาติทั้งหมด เมื่อกลุ่มคนที่เขาต้องการแสดงความคิดของเขาให้ฟัง ขยายตัวกว้างขึ้นในความคิดของเขา ความคิดและวิธีการเขียนของเขาก็ยังได้รับการควบคุมน้อยลงและน้อยลง เนื่องจากขาดการควบคุมทางสังคมจากผู้ที่เสมอกัน เขาดูเหมือนจะได้สูญเสียการควบคุมตนเองในด้านความคิดของตน งานเขียนชิ้นแรก ๆ ของเขา มีส่วนคล้ายคลึงกับความเป็นระเบียบแบบ Cartesian [ระบบคณิตศาสตร์และปรัชญาของเดส์คาร์ต-ผู้แปล] ของสวนฝรั่งเศสที่ได้รับการดูแลอย่างดี แต่บัดนี้งานของเขาดูเหมือนกับป่าดงดิบเขตร้อนที่ยังไม่ได้ตกแต่ง

ในที่สุดหลังจากปี 1849 กองต์ปลดเกษียณตนเองอย่างสิ้นเชิง ไปอยู่ในความมั่นคงของนิกรายที่เขาได้ตั้งขึ้น อาณาจักรของศาสนาแห่งมนุษยชาติอันอยู่ในวงจำกัดและอบอุ่นของเขา ได้ปกป้องกองต์จากโลกอันเป็นศัตรู ซึ่งล้อมรอบไปด้วยผู้ที่ไม่มีความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นในการเทศนาทุกวันอาทิตย์ในปาเลส ร็วยาล การบรรยายให้สานุศิษย์ที่รัก

ของเขาฟังที่บ้าน หรือการส่งข่าวสารและจดหมายต่างๆ เพื่อแสวงหา
 สาณศิษย์จากต่างแดนและแก่ผู้มีอำนาจชาวต่างชาติ กองต์แสดงความ
 คิดแปลกประหลาด (bizarre) มากขึ้นเรื่อยๆ ในคำประกาศของเขา
 ไม่น่าประหลาดใจเลยที่บุคคลที่ไม่ได้ เลื่อมใส เขามองเขาว่าเป็นคนบ้า
 บางทีเขาอาจจะบ้างจริงในปีหลังๆ นี้ อย่างไรก็ตาม ความโดดเด่น
 โดยเกือบจะสิ้นเชิงของเขาจากกระแสวิชาการในยุคนั้น (คงจำได้ว่า
 เขาได้เลิกอ่านงานของคนอื่นด้วยเหตุผลเพื่อ "สุขภาพทางปัญญา" มา
 เป็นเวลานานแล้ว) เช่นเดียวกับการที่เขาถูกกลดกลุ่มผู้ฟังให้เหลือเพียง
 กลุ่มคนที่มีการศึกษาครึ่ง ๆ กลาง ๆ แต่เป็นสาณศิษย์ที่เลื่อมใสเขา
 อาจเป็นสาเหตุอย่างน้อยก็ส่วนหนึ่งของความเสียดสีนี้ สันตะปาปาแห่ง
 ศาสนาแห่งลัทธิอิสระหนักแน่น ได้เริ่มโจมตีปัญญาชน ซึ่งเขาไม่สามารถ
 เข้าถึงได้ "พวกที่เรียกกันว่าพวกลัทธิอิสระหนักแน่น ซึ่งคิดว่าตนเองเป็น
 ปัญญาชน เป็นคนที่ เป็นปัญญาชนน้อยที่สุด"⁹⁰ กองต์ได้หันไปเสนอว่าคน
 งาน กรรมกร "มีความสามารถโดยธรรมชาติที่เป็นผู้สนับสนุนอำนาจ
 ศักดิ์สิทธิ์ (spiritual power)"⁹¹ เขาเชื่อในความรู้สึกอันไม่ได้ฝึก
 สอน (untutored feelings) ของความเรียบง่ายแห่งจิตใจ หรือ
 ในกลุ่มคนซึ่งกำลังทำว่าพวกเขา "เรียบง่าย" อยู่ชั่วคราว ในบรรดา
 สาณศิษย์ที่นั่งอยู่แทบเท้าศาสนาในช่วงปีสุดท้ายนี้ ได้แก่ ช่างเครื่องยนต์
 ช่างไม้ กวีซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับบรรณารักษ์ นักการ
 เมืองในอนาคต และอดีตนักศึกษาในเอกอล โปลิเทคนิค การเรียกร้อง
 เพื่อจัดตั้งเงินทุนเพื่อช่วยเหลือการดำรงชีพของกองต์ในปีท้าย ๆ ของ
 ชีวิตของเขาได้ถูกลงนามโดยบุคคลต่อไปนี้ คือ จุนด์ซิลล์ ศาสตราจารย์

⁹⁰Ibid., p. 277.

⁹¹อ้างอิงใน Maxime Leroy, *Histoire des doctrines sociales en France* (Paris, Gallimard, 1954), Vol. III, p. 234.

ทางคณิตศาสตร์, แบลโชม ช่างทำรองเท้า, ฟิลิ ช่างเครื่องยนต์, ปาสคาล (Pascal) นักศึกษาปรัชญา, โรบิน แพทย์, เอฟ แมกนิน ช่างไม้, ลิตเตร สมาชิกแห่ง Institut, เช็กกองต์ แพทย์, กอง-เตอรอราส์ นักศึกษาแพทย์, ฟรังแซลล์ ช่างซ่อมนาฬิกา, เลอ แบลส์ ศาสตราจารย์ทางคณิตศาสตร์, เอ. ริเบ็ท นักศึกษากฎหมาย⁹² เมื่อเทศนาแก่กลุ่มที่หลากหลายนี้ กองต์ใช้ภาษาที่ให้กำลังใจ (hortatory) และสละสลวย (florid) ซึ่งไม่มีส่วนเหมือนกับลักษณะการพูดที่แจ่มชัด (precise) และเต็มไปด้วยจุดหมาย (purposeful) เช่นที่เขาเคยใช้เมื่อต้องการจูงใจผู้มีฐานะเสมอกันโดยการโต้แย้งอันมีเหตุมีผล หลังจากได้เคลื่อนออกมาห่างจากศูนย์กลางทางวิชาการ และเข้ามาอยู่ในตำแหน่งนอกศูนย์กลาง (ex-centric) ของสังคมในช่วงเวลาของเขา กองต์จึงกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมประหลาดในงานเขียนและคำสั่งสอนของเขา

ในสมัยที่ยังเป็นหนุ่ม กองต์ต้องเคยตระหนัก และอย่างถูกต้องว่ามีความต้องการการสังเคราะห์ทางวิชาการ และศีลธรรมใหม่อย่างเช่นที่เขาเสนอจะทำ ดังที่กูยเยร์แสดงให้เห็นว่า ไม่เพียงแต่แซงต์-ซิมองเท่านั้น แต่คนอื่นที่ฉลาดน้อยกว่าเขาจำนวนไม่น้อยได้พยายามในวิธีการต่าง ๆ กันที่จะสนองตอบความต้องการอันนี้

กระนั้น กองต์ก็ได้เดินตามรอยความต้องการของยุคนั้น เมื่อความเลวร้ายของศตวรรษอยู่ที่จุดสูงสุด กองต์จำกัดตัวเองให้อยู่ในเฉพาะข้อเขียนทางวิทยาศาสตร์อย่างเคร่งครัด โดยปล่อยกิจกรรมของการสร้างศีลธรรมใหม่แก่พวกแซงต์-ซิมองเนียน และผู้เผยแพร่ความคิดในการช่วยให้รอดพวกอื่น ๆ เมื่อในที่สุดเขาหันมาสู่บทบาทใหม่ของผู้พยากรณ์ทางศาสนา หลังจากการลุกฮือในปี 1848 ฝรั่งเศสได้เริ่มปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่จะได้กลายเป็นกิจวัตรซ้ำซากของจักรวรรดิของ

⁹²Littre, op. cit., pp. 600-01.

หลุยส์ นโปเลียนแล้ว และบรรดาพวกผู้อุทิศตัวต่อศาสนาใหม่ ๆ ในยุคก่อนได้ตั้งหลักฐานในตำแหน่งที่สบาย ๆ ในกิจการธนาคารการเมืองและอุตสาหกรรมเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่พวกแซงต์-ซิมองเนียนในยุคของเขาได้ดึงดูดใจพวกปัญญาชนรุ่นเยาว์ของฝรั่งเศส กองตั้งถูกคดีให้ทำการสอนแก่พวกที่ไม่ได้รับการศึกษาและพวกที่ปรับตัวไม่ได้ ลัทธิของเขาประสบความสำเร็จมากกว่าในลาตินอเมริกา ซึ่งเป็นถิ่นที่ปัญญาชนที่เป็นเสรีนิยมและนักการเมืองนายทุนที่ทะเยอทะยานสามารถใช้ลัทธินี้เพื่อจุดประสงค์ของตนเอง แต่ในฝรั่งเศสซึ่งเป็นบ้านเกิดของเขา อุปสงค์และอุปทานไม่เคยลงตัวกันได้พอดี ถึงแม้ว่ากองตั้งจะมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อนักวิทยาศาสตร์สังคมและนักประวัติศาสตร์ในรุ่นหลัง ๆ เช่น เรอเน็ง (Renan) เตียน (Taine) ลูเซียง เลวี บรูห์ล (Lucien Lévy Bruhl) และเดอว์โคม (Durkheim) และถึงแม้บางส่วนของคำประกาศของเขาจะถูกนำไปใช้โดยบุคคลเช่น ชาร์ลส์ โมร์ราส (Charles Maurras) ซึ่งอยู่ในฝ่ายขวา และพวกผู้มีชื่อเสียงทางฝ่ายซ้ายในสาธารณรัฐที่สาม แต่ก็ไม่เคยมีการพัฒนาแนวคิดแบบกองตั้งในส่วนของลัทธิซึ่งจะมีผลสำคัญต่อวงวิชาการเลย คำประกาศของเขาที่หลงเหลือรอดมาได้ คือวิธีการศึกษาของเขามากกว่าเนื้อหา โดยเฉพาะอิทธิพลของเขา ถึงแม้จะมีมาก ก็อยู่อย่างกระจัดกระจาย⁹³

---

⁹³ดู Donald G. Charlton, *Positivist Thought in France During the Second Empire* (Oxford, Clarendon, 1959) และ Walter M. Simon, *European Positivism in the Nineteenth Century* (Ithaca, New York, Cornell University Press, 1963).

สรุป

ความคิดของกองต์เป็นความคิดที่สร้างสรรคอย่างมาก สังคม-วิทยาไม่สามารถที่จะเจาะให้ถึงแหล่งกำเนิดของความฉลาดอันสร้าง-สรรคได้

เนื่องจากเป็นผลผลิตของสภาพแวดล้อมในต่างจังหวัดอันคับแคบ กองต์จึงโชคดีที่สามารถหนีมาปารีสซึ่งเป็นศูนย์กลางของทุก ๆ สิ่งทางการเมืองและทางวิชาการ หลังจากได้รับการอบรมในสถานศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้าที่สุดในยุคของเขาและได้พบกับอาจารย์และเพื่อนนักเรียนที่ชาญฉลาด กองต์ได้ซึมซับเอากระแสทางวิชาการอันหลากหลายในยุคนั้นอย่างรวดเร็วจนและหมดจด กระบวนวิชาและการบรรยายต่าง ๆ รวมทั้งการพบปะอย่างไม่เป็นทางการล้วนแต่เป็นประสบการณ์ที่สร้างสรรค ความสัมพันธ์กับแซงต์-ซิมองในช่วงหลังได้ช่วยให้การก่อตัวทางปัญญาของชายหนุ่ม เสร็จสมบูรณ์

เนื่องจากเติบโตขึ้นมาในยุควิกฤติของการพังทลายและอนาธิปไตย ในยุคของการเสื่อมศรัทธาและการสูญเสียความเชื่อมั่น เขาได้ตัดสินใจตั้งแต่ตอนต้น ๆ ที่จะสร้างระบบปรัชญาซึ่งจะนำมนุษยชาติกลับมาสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบอินทรีย์ (organic wholeness) ซึ่งดูเหมือนจะขาดหายไปอย่างเห็นได้ชัด การเรียกร้องและความรู้สึกรุนแรงต่อความเป็นระเบียบปรากฏอยู่ทั่วไปในงานของเขา แต่ในขณะเดียวกันนักวิทยาศาสตร์ผู้ก้าวหน้าผู้นี้เชื่ออย่างหนักแน่นว่า ความเป็นระเบียบใหม่จะหาได้ในอนาคตมากกว่าที่จะกลับไปสู่รูปแบบอาณาจักรโบราณ เช่นเดียวกับ แซงต์-ซิมอง เขาเป็นทายาททางชีวิตจิตใจของเดอ แมสตร์ และกองต์โรเซท์

กองต์อยู่ในชายขอบเขตสถาบันทางวิชาการ เกือบตลอดชีวิตของเขา การขาดการควบคุมจากเพื่อนร่วมงานที่มีวินัยและมีระบบอาจจะอธิบายได้ถึงความสำเร็จและความท้าทายในความพยายามทางวิชาการ

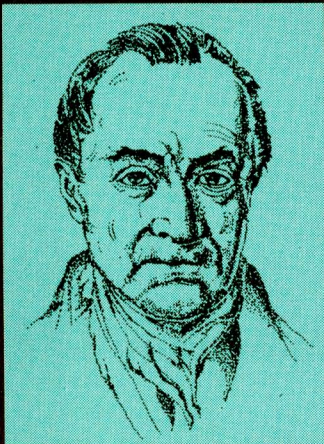

ของเขา อย่างน้อยก็ในบางส่วน และในขณะที่เดียวกันก็ช่วยอธิบายถึงความตกต่ำลงของงานของเขาในช่วงปีหลังๆ การอยู่ห่างจากเพื่อนร่วมงาน และการขาดกลุ่มผู้ฟังที่มั่นคงในตอนต้นอาจช่วยย้่าให้กองทัพทางของตนเองไปอย่างโดดเดี่ยว โดยไม่ถูกขัดขวางจากข้อเรียกร้องตามธรรมชาติของวินัยทางวิชาการ แต่ในภายหลัง เขาต้องจ่ายค่าตอบแทนในการนี้สูงมาก

และดังนั้นเราจึงเหลือภาพพจน์แผ่ดของเขา ผู้ก่อกำเนิดการสังเคราะห์สำคัญทางสังคมวิทยาคนแรก และศาสตราจารย์มนุษยชาติผู้หน้าเวทนา ผู้ริเริ่มการวิจัยทางสังคมวิทยา ซึ่งถ้าคนรุ่นหลังละเลยก็จะเสี่ยงกับการทำให้มรดกทางวิชาการของเขาตกลงอย่างน่ากลัว และภาพของชายแก่ตัวเล็กๆ เทศนาด้วยความศรัทธาแก่กลุ่มผู้ฟังที่เป็นช่างไม้และผู้ล้มเหลวทางวิชาการ ผู้ซึ่งมีจิตใจอันลึกลับซัดเซง ผู้มีความปรารถนาที่จะสร้างทรศนะที่เป็นเอกภาพของอดีตและอนาคตของมนุษยชาติ และชายแก่ผู้เต็มไปด้วยความหวาดกลัวผู้ให้คำแนะนำแก่พระเจ้าชาร์ลให้เข้มงวดการกวดขันให้มากขึ้น เพื่อป้องกันกาเกิดขึ้นของความคิดกบฏ⁹⁴

บางทีอาจเป็นการยุติธรรมที่สังคมวิทยา ซึ่งได้พยายามอย่างมากที่จะวิเคราะห์ความคลุมเครืออันลึกซึ้งในสังคมสมัยใหม่ จะต้องมีจุดเริ่มต้นจากงานของชายซึ่งเป็นคนคลุมเครือและเป็นดังเทพเจ้าสองหน้า ถ้าเขาถูกฉีกกระชากระหว่างการเรียกร้องสองด้าน (twin demands) ของความเป็นระเบียบและความก้าวหน้า เราก็คือเป็นเช่นเดียวกัน

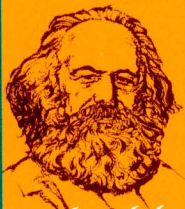
⁹⁴ *Système*, Vol. III, p. xxix.

แนวความคิด
ทฤษฎีทางสังคมวิทยา
ตอน
ออกัสต์ กองต์
โดย
ลิวอิส เอ. โคเซอร์
แปลโดย
จามะรี พิทักษ์วงศ์

ออกัสต์ กองต์

คาร์ล มาร์กซ์

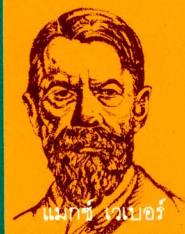
เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์

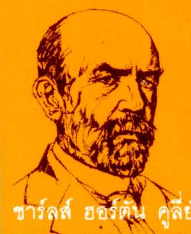
เอมิล เดอร์ไคม์

เกออร์ก ซิมเมล

แมกซ์ เวเบอร์

ชาร์ลส์ ฮอว์คิน คูลีย์

บอร์จ เฮอริเบิร์ต มีด